

Tyrimo užsakovas : Lietuvos Švietimo ir mokslo ministerija

**Aukštųjų mokyklų studentų naudojimasis mokymo
priemonėmis ir informacijos šaltiniais**

Tyrimo ataskaita

**Tyrimo grupės vadovė:
prof. habil.dr. Marija Barkauskaitė,
VPU**

2005 Vilnius

Aukštųjų mokyklų studentų naudojimasis mokymo priemonėmis ir informacijos šaltiniais

2005 metų tyrimo ataskaita

Užsakovas: Lietuvos Švietimo ir mokslo ministerija

Atlikėjas: tikslinė tyrimo grupė,
vadovė prof. habil. dr. Marija Barkauskaitė,
VPU
Tel: 2 79 00 42
El. paštas **edukologija@vpu.lt**

Tyrimą atliko ir ataskaitą rengė: Prof. habil. dr. Marija Barkauskaitė, tyrinėtojų grupės vadovė, VPU;
doc. dr. Palmira Pečiuliauskienė, VPU
Edukologijos katedros docentė;
prof. habil. dr. Elvyda Martišauskienė, VPU
Edukologijos katedros profesorė
dr. Loreta Statauskienė, ŠPC specialistė, Vilniaus kolegijos docentė;
doc. dr. Jonas Dautaras, VPU Edukologijos katedros docentas
Emilija Banionytė, VPU bibliotekos direktorė
Andrius Guoba, VPU edukologijos katedros asistentas

Ataskaita pateikta: 2005 m. gruodžio mėn.

TURINYS

ĮVADAS. TYRIMO EDUKACINIS TECHNOLOGINIS KONTEKSTAS	5
1. TYRIMO PRISTATYMAS.....	9
1.1. SĄVOKŲ „MOKYMO PRIEMONĖS“ IR „INFORMACIJOS ŠALTINIAI“ SAMPRTA. MOKYMO PRIEMONIŲ KLASIFIKACIJA	9
1.2. TYRIMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI. TYRIMO METODAI	12
1.3. INFORMACIJOS RINKIMAS IR ANALIZĖ	14
2. AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ STUDENTŲ NAUDOJIMOSI MOKYMO PRIEMONĖMIS SITUACIJA ŠVIETIMO KAITOS KONTEKSTE	16
2.1. AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ STUDENTŲ NAUDOJIMASIS TRADICINĖMIS MOKYMO PRIEMONĖMIS IR INFORMACIJOS ŠALTINIAIS.....	16
2.1.1. SPAUSDINTINIŲ MOKYMO PRIEMONIŲ NAUDOJIMAS	16
2.1.2. VAIZDINIŲ MOKYMO PRIEMONIŲ NAUDOJIMAS.....	21
2.1.3. FILMUOTŲ IR GARSINIŲ MOKYMO PRIEMONIŲ NAUDOJIMAS..	22
2.2. AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ STUDENTŲ NAUDOJIMASIS ELEKTRONINĖMIS MOKYMO PRIEMONĖMIS IR INFORMACIJOS ŠALTINIAIS	24
2.2.1. INTERNETE ESANČIŲ DUOMENŲ BAZIŲ NAUDOJIMAS	24
2.2.2. INTERNETE ESANČIŲ MOKYMO PRIEMONIŲ NAUDOJIMAS	25
2.3. TRADICINIŲ IR ELEKTRONINIŲ MOKYMO PRIEMONIŲ SVARBA EDUKACIJOS PROCESE: AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ STUDENTŲ POŽIŪRIS.....	32
3. APSIRŪPINIMAS MOKYMO PRIEMONĖMIS SĄLYGOS IR POBŪDIS.....	37
3.1. APSIRŪPINIMO TRADICINĖMIS MOKYMO PRIEMONĖMIS SĄLYGOS.....	37
3.2. APSIRŪPINIMO NETRADICINĖMIS (ELEKTRONINĖMIS) PRIEMONĖMIS . SĄLYGOS IR POBŪDIS.....	45
4. AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ STUDENTŲ NAUDOJIMASIS VADOVĖLIAIS: SITUACIJOS ANALIZĖ.....	49
4.1. AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ VADOVĖLIŲ ŠIUOLAIKIŠKUMAS.....	49
4.1.1. VADOVĖLIŲ ATITIKIMAS STUDIJŲ PROGRAMOMS.....	49
4.1.2. VADOVĖLIŲ IŠLEIDIMO LAIKAS	52
4.2. AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ VADOVĖLIŲ KAINOS.....	57
4.2.1. STUDENTŲ GALIMYBĖS PIRKTI VADOVĖLIUS.....	57
4.2.2. STUDENTŲ POŽIŪRIS Į VADOVĖLIŲ KAINAS.....	59
4.3. AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ STUDENTŲ APSIRŪPINIMO VADOVĖLIAIS BŪDAI, NEGAVUS BIBLIOTEKOJE.....	64

5. STUDENTŲ NAUDOJIMOSI MOKYMO PRIEMONĖMIS IR INFORMACIJOS ŠALTINIAIS KOKYBINĖ ANALIZĖ	68
6. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS.....	72
7. LITERATŪRA.....	80
8. PRIEDAI.....	82

IVADAS. TYRIMO EDUKACINIS TECHNOLOGINIS KONTEKSTAS

Šiuolaikiniame pasaulyje informacija, žinios tampa kritiniu sėkmės ir konkurencingumo faktoriumi, pagrindiniu ekonomikos ir visuomenės vystymosi veiksniumi. Šiuolaikinė visuomenė – informacinė visuomenė, kurioje žmogus turi mokytis praktiškai visą savo gyvenimą, perimti kažkur kitur pasaulyje sukurtas žinias, panaudoti jas, sukurti naują žinojimą ir perduoti jį kitiems. Visuomenė sistemingai mokoma naudotis informacinėmis technologijomis. Kuriami ir įgyvendinami įvairios paskirties mokymo, tobulinimo, kvalifikavimo nuotoliniai kursai. Taikomi nauji informacinės analizės bei informacinio monitoringo metodai mokymo programų veiksmingumui vertinti. Trumpai tariant, kuriasi informacinės visuomenės mokymo sistema. Mokymosi visam gyvenimui koncepciją keičia mokymasis visą gyvenimą. Šiomis sąlygomis labai svarbūs tampa informacijos paieškos ir jos įvaldymo mokėjimai bei įgūdžiai.

Šalies akademinės institucijos sukuria daug naujos mokslinės ir studijų informacijos – vadovėlių, žurnalų, knygų, monografijų, studijų literatūros, kuri turi būti kuo greičiau prieinama besimokančiai visuomenei. Jau dabar akademiniuose leidykluose šie leidiniai yra rengiami elektroniniu būdu. Informacinės technologijos vis labiau įsilieja į mokymo ir mokymosi procesą, tampa neatsiejama jo dalimi. Visuomenės pokyčiai, milžiniška technologijų plėtra ir įvairovė verčia naujai žvelgti į mokymą ir į mokymo priemones. Šiuolaikines informacines priemones ir technologijas skatinama vartoti visuose mokomojo proceso lygmenyse, mokant ir besimokant įvairių dalykų (Dagienė, 2004). Vadinasi, didėjant informacinių technologijų reikšmei, jų įtakai, prioritetine žinių visuomenės kūrimosi sritimi tampa švietimo ir mokymo sistema, jos esminė kaita, naujų mokymo priemonių sklaida. Mokymas įgauna transdalykinį pobūdį. Stiprėja informacijos ir komunikacijos įtaka švietimui

Informacinės technologijos plėtros sąlygomis aukštosiose mokyklose mokymui ir mokymuisi šalia tradicinių mokymo priemonių (vadovėlių, žurnalų, metodinių leidinių ir kt.) vis labiau naudojamos elektroninės mokymo priemonės - skaitomosios atminties kompaktiniai diskai (CD-ROM, CD-RW, CD-W, DVD), internetas. Šiuo metu studentams kur kas paprasčiau negu anksčiau pateikiamos daug platesnio spektro ir kokybės programos bei svarbūs su mokymo programa susiję informacijos šaltiniai.

Mokymo priemonių ir informacijos šaltinių turinio ir formos virsmo kontekste aktualu nustatyti, kokiomis mokymo priemonėmis ir informacijos šaltiniais naudojasi studentai, kurioms mokymo priemonėms ir informacijos šaltiniams jie teikia prioritetą, kokias sąlygas naudojimąsi jais laiduoja aukštosios mokyklos bibliotekos.

Aukštųjų mokyklų modernizavimas reikalauja plėsti informacinių paslaugų kokybę ir kiekybę. Kuriamos kompiuterizuotos informacinės sistemos, integrali bibliotekų informacinė sistema, vykdanči įvairias funkcijas. Šių dienų interneto technologijų pagalba studentas su kompiuterio pagalba gali susirasti jį dominančią informaciją elektronine forma tiesiai iš savo darbo vietos ar namų. Tokiu paieškos būdu reikiamą informaciją surasti yra patogiau ir greičiau, nei tradicinėje bibliotekoje, o surasta informacija daugeliu atveju yra aktualesnė. Aktualu nustatyti, kaip šiomis modernizuotomis paslaugomis geba pasinaudoti aukštųjų mokyklų studentai, kaip efektyviai jos panaudojamos.

LR ŠMM 2005 metais nepriklausomoms tyrinėtojų grupėms pirmą kartą užsakė atlikti studentų naudojimosi mokymo priemonėmis ir informacijos šaltiniais tyrimą. Panašaus pobūdžio tyrimai šiuo metu nėra atliekami, tokio temos tyrimai nėra numatyti ir artimiausioje perspektyvoje. Pažymėtina, kad aukštųjų mokyklų studentų naudojimosi mokymo priemonėmis ir informacijos šaltiniais reiškinys yra sudėtingas ir įvairialypis, kurį galima nagrinėti skirtingais aspektais.

- **Diagnostiniu** aspektu – kaip aukštųjų mokyklų studentai naudoja mokymo priemonėmis ir informacijos šaltiniais.
- **Vadovėlių leidybos** aspektu – kiek naujų (originalių ir verstinių) vadovėlių aukštųjų mokyklų studentams išleista.
- **Vadovėlių turinio** projektavimo aspektu – kaip aukštųjų mokyklų studentams skirti vadovėliai atitinka studijų programas ir didaktinius vadovėlių turinio projektavimo principus.
- **Aukštųjų mokyklų bibliotekų fondų atnaujinimo ir aprūpinimo** aspektu – koku mastu atnaujinti aukštųjų mokyklų bibliotekų fondai.

Šio tyrimo sutartis apibrėžia tik vieną aukštųjų mokyklų studentų naudojimosi mokymo priemonėmis ir informacijos šaltiniais aspektą – diagnostinį, t.y šiuo tyrimu

siekiama konstatuoti kaip aukštųjų mokyklų studentai naudojami mokymo priemonėmis ir informacijos šaltiniais.

Sprendžiant šią problemą siekiama atsakyti šiuos esminius klausimus:

1. Kokiomis mokymo priemonėmis ir informacijos šaltiniais naudojami aukštųjų mokyklų studentai?
2. Kaip aukštųjų mokyklų studentai apsirūpina mokymo priemonėmis (lankosi aukštųjų mokyklų bibliotekose, viešosiose bibliotekose, nusiperka, gauna iš dėstytojų, skolinasi iš draugų ir pažįstamų)?
3. Kokios šiuolaikinių vadovėlių kainos?
4. Kokia šiuolaikinių vadovėlių kokybė, šiuolaikiškumas?
5. Kaip šiuo metu aukštosiose mokyklose naudojami vadovėliai atitinka mokymo programas?
6. Kokias galimybes naudotis mokymo priemonėmis ir informacijos šaltiniais teikia aukštosios mokyklos biblioteka, kitos bibliotekos?

Atsakymams į šiuos klausimus skirtas šis tyrimas pristatomas tyrimas. LR ŠMM iniciatyva jis pradeda gvildinti aukštųjų mokyklų studentų naudojimąsi mokymo priemonėmis ir informacijos šaltiniais, siekia įvertinti esamą situaciją ir numatyti prielaidas šios proceso tobulinimui.

Tyrimą atliko nepriklausoma jungtinė tyrinėtojų komanda, turinti taikomųjų tyrimų patirtį ir atstovaujanti Vilniaus pedagoginį universitetą.

Tyrimo atlikėjai nuoširdžiai dėkoja:

- Švietimo ir mokslo ministerijos darbuotojams, mokyklų vadovams, prisidėjusiems prie tyrimo instrumento rengimo ir tobulinimo;
- VU, VPU, VGTU, KTU, KU darbuotojams, padėjusiems vykdyti anketinę apklausą universitetuose;
- Utenos, Vilniaus, Panevėžio kolegijos Rokiškio filijalo darbuotojams padėjusiems vykdyti anketinę apklausą kolegijose.

Tyrėjų komandos vardu:

Prof.habil.dr. Marija Barkauskaitė

Vilniaus pedagoginio universiteto profesorė

1. TYRIMO PRISTATYMAS

1.1. SĄVOKŲ „MOKYMO PRIEMONĖS“ IR „INFORMACIJOS ŠALTINIAI“ SAMPRTA. MOKYMO PRIEMONIŲ KLASIFIKACIJA

Pristatomas tyrimas „Aukštųjų mokyklų studentų naudojimasis mokymo priemonėmis ir informacijos šaltiniais“ apima siaurą aukštųjų mokyklų edukacinės veiklos sritį – studentų naudojimąsi mokymo priemonėmis ir informacijos šaltiniais.

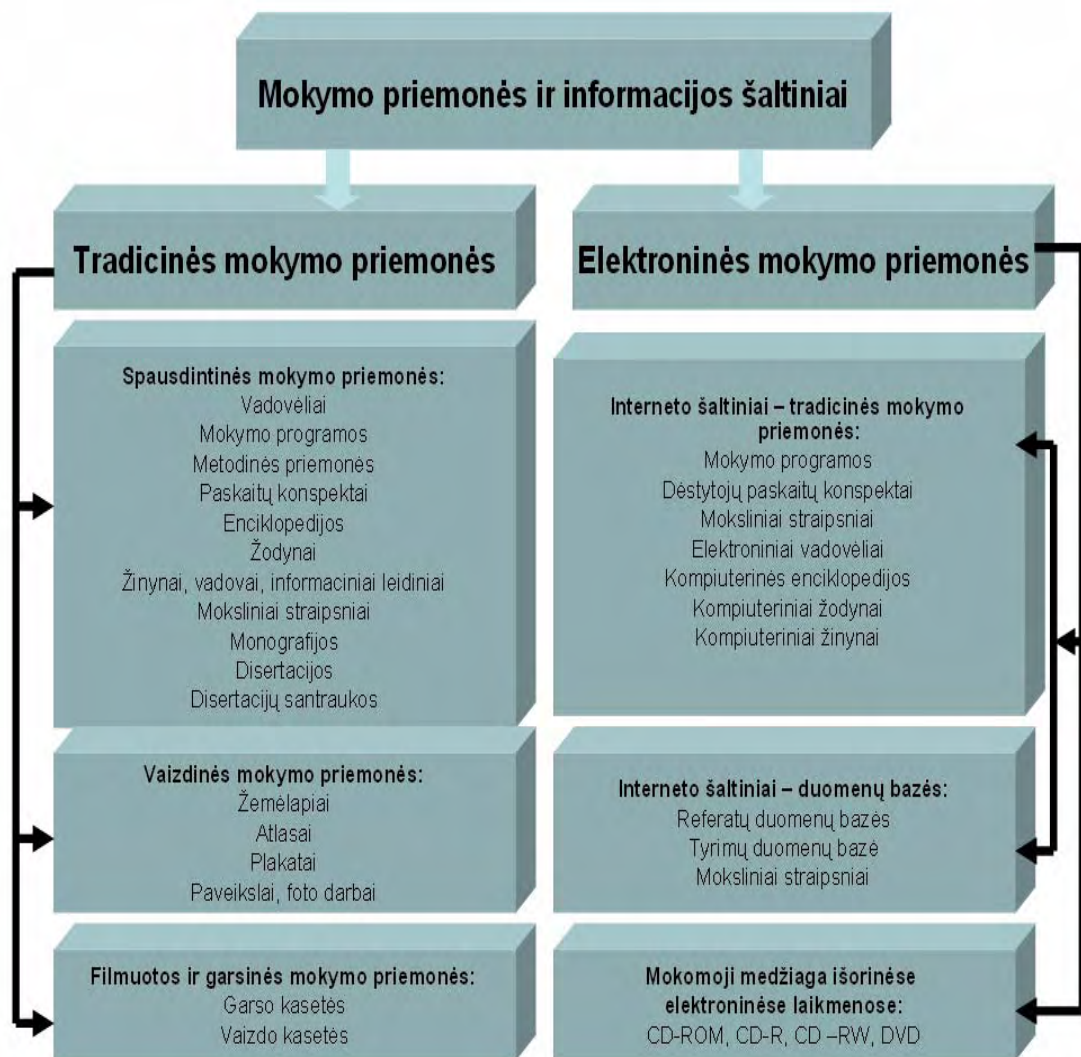
Projektuojant tyrimą, nagrinėtas sąvokų „mokymo priemonės“ ir „informacijos šaltiniai“ turinys. Pedagogikos terminų žodyne teigiama, kad mokymo priemonės (*angl. instructional aids*) tai mokymo proceso struktūros elementai, sudarantys mokymo reikmenis. Jas siūloma skirstyti į žodines (gyvas žodis, spausdintas žodis, rankraščiai, archyvinė medžiaga, vadovėliai), grafines (schemos, lentelės, diagramos, plakatai, žemėlapiai ir pan.), fotografinės (skaidrės, diafilmai), technines (kompiuteriai, programuoto mokymo įrenginiai). Herring (1998) informacijos šaltinius taip pat apibrėžia, kaip mokymo struktūros elementus, kuriuos siūloma skirstyti taip: knygos (grožinė literatūra, informacinė literatūra, enciklopedijos, vadovai, žemėlapiai), kompiuteriai (kompaktiniai diskai, daugialypė aplinka, programinė įranga, teletekstai), žurnalai ir laikraščiai (dienraščiai ir savaitraščiai, vietinės reikšmės ir respublikiniai leidiniai, iškarpų rinkiniai), garsinės regimosios priemonės (televizija, radijas, kasetės), organizacijos (bendrijos, visuomeninės organizacijos, viešosios bibliotekos, muziejai, vyriausybė ir savivaldos organai), ir kitos priemonės (lankstinukai, plakatai, lipdukai, afišos, nuotraukos, skaidrės).

Galimos ir kitos informacijos šaltinių klasifikacijos. Siūloma informacijos šaltinius skirstyti į pirminius ir antrinius. Pirminių šaltinių grupei priskiriamos knygos, žurnalų straipsniai, konferencijos medžiaga, ataskaitos, re-printai, patentai, tezės, interneto šaltiniai. Antrinių šaltinių grupei priskiriami bibliotekų katalogai, enciklopedijos ir žodynai, vadovėliai ir lentelės, apžvalgos, duomenų bazės, einamieji žinių šaltiniai.

Sąvokų „mokymo priemonės“ ir „informacijos šaltiniai“ turinio apibrėžimai bei jų klasifikacija rodo, kad esminio skirtumo tarp šių sąvokų turinio nėra. Vadinasi,

kiekvieną mokymo priemonę galime vadinti informacijos šaltiniu. Dėl to šio tyrimo aprašyme naudosime abi sąvokas, kaip lygiavertes.

Atsižvelgus į mokymo priemonių ir informacijos šaltinių klasifikavimo patirtį bei į techninėje užduotyje numatytus reikalavimus, tyrimui nuspręsta pasirinkti savitą mokymo priemonių ir informacijos šaltinių klasifikaciją (1.1 pav.).

1.1. pav. Mokymo priemonių ir informacijos šaltinių klasifikacinė schema

Pagal pasirinktą mokymo priemonių klasifikaciją studentų naudojimas mokymo priemonėmis ir informacijos šaltiniais tiriamas kaip edukacinės praktikos charakteristika, išreiškianti santykį tarp tradicinių mokymo priemonių (spausdintinių, vaizdinių, filmuotų-garsinių) ir elektroninių mokymo priemonių (interneto, kompiuterio išorinių elektroninių laikmenų). Naudojimąsi mokymo priemonėmis analizuojame dviem lygmenimis:

- Pagrindiniu: aukštosios mokyklos tipas.
- Šalutiniu: studijų dalykas, studijų pakopa, studijų forma, studijų metai, studijų finansavimo pobūdis, studijuojamas dalykas.

Remiantis mokymo priemonių klasifikacijos schema ir pasirinktais tyrimo lygmenimis, buvo parengtas klausimyno turinys, sudarytas šios tyrimo ataskaitos turinys, suformuluotos išvados ir teikiamos rekomendacijos.

1.2. TYRIMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI. TYRIMO METODAI

Tyrimo tikslas. Nustatyti kaip aukštųjų mokyklų studentai naudojami mokymo priemonėmis ir informacijos šaltiniais, įvertinant naudojimosi prielaidas ir pobūdį.

Tyrimo imtis. 2000 skirtingų specialybių aukštųjų mokyklų studentų .

Tyrimo tikslui pasiekti keliami uždaviniai:

1. Ištirti kokiomis tradicinėmis mokymo priemonėmis ir informacijos šaltiniais naudojami aukštųjų mokyklų studentai, atsižvelgiant į šiuos požymius: studijų dalykas, pakopa, forma, metai.
2. Ištirti kokiomis elektroninėmis mokymo priemonėmis ir informacijos šaltiniais naudojami aukštųjų mokyklų studentai, atsižvelgiant į šiuos požymius: studijų dalykas, pakopa, forma, metai.
3. Ištirti apsirūpinimo tradicinėmis mokymo priemonėmis sąlygas ir pobūdį aukštojoje mokykloje.
4. Ištirti apsirūpinimo elektroninėmis mokymo priemonėmis sąlygas ir pobūdį aukštojoje mokykloje.
5. Ištirti, kaip aukštųjų mokyklų studentai naudojami spausdintiniais ir elektroniniais vadovėliais, atsižvelgiant į studijų dalyką, pakopą, formą, metus.
6. Kokybiniu požiūriu įvertinti aukštųjų mokyklų studentų didaktines nuostatas apie studijoms skirtų vadovėlių kokybę.

Tyrimo objektas. Naudojimas mokymo priemonėmis ir informacijos šaltiniais aukštojoje mokykloje.

Tyrimo metodai.

- Tikslinės diskusijos - tyrimo metodologijai numatyti, tyrimo eigai suprojektuoti, tyrimo eigai ir rezultatams aptarti;
- Anketinė apklausa- siekiant ištirti, kaip aukštųjų mokyklų studentai naudojami mokymo priemonėmis.

- Statistinė duomenų analizė – skaičiuoti procentiniai dažniai, tikrintos neparametrinės hipotezės, siekiant įvertinti skirtumų tarp tiriamųjų grupių požymių statistinį reikšmingumą. Šiai analizei buvo naudojamas statistinės analizės programinis paketas SPSS 12.
- $p \leq 0,05$ statistinės paklaidos tikimybė- statistinės paklaidos tikimybės p kritinė riba parodo, koks yra leistinas statistinių sprendimų paklaidos dydis. Statistiniai sprendimai, kurie netenkina šios sąlygos $p \leq 0,05$ traktuojami kaip nepagrįsti. Tai yra- buvo užsibrėžta ne didesnė kaip 5% leistina statistinių sprendimų paklaida.

1.3. INFORMACIJOS RINKIMAS IR ANALIZĖ

Informacijai apie studentų naudojimąsi mokymo priemonėmis ir informacijos šaltiniais gauti, buvo parengta anketa (žr. 1 priedą). Anketos klausimyno specifikacija pateikta lentelėje (1.1 lentelė). Joje pateiktos tiriamos sritys, jų charakteristikos, požymių (įrašų, kuriuos turėjo atlikti studentai pildydami anketa), skaičius. Klausimyną sudaro 33 nuostatų klausimai, iš kurių 6 yra atviri.

1.1. lentelė

Anketos klausimyno specifikacija

Tyrimo sritis	Tiriamos srities charakteristika	Požymių skaičius
Bendri duomenys apie universitetų studentus	- Studijų pakopa, studijų forma, studijų metai, studijų finansavimo pobūdis, studijų dalykas. - Baigtos mokyklos vietovė, informatikos mokymasis, polinkis mokomiesiems dalykams bendrojo lavinimo mokykloje.	9
Bendri duomenys apie kolegijų studentus	- Studijų pakopa, studijų forma, studijų metai, studijų finansavimo pobūdis, studijų dalykas. - Baigtos mokyklos vietovė, informatikos mokymasis, polinkis mokomiesiems dalykams bendrojo lavinimo mokykloje.	9
Duomenys apie spausdintinių mokymo priemonių naudojimą	- Naudojimosi mokymo priemonėmis situacija. - Nesinaudojimo mokymo priemonėmis priežastys. - Apsirūpinimo mokymo priemonėmis pobūdis. - Apsirūpinimo mokymo priemonėmis sąlygos. - Mokymo priemonių kainos. - Prioritetinės mokymo priemonės. - Mokymo priemonių šiuolaikiškumas.	7
Duomenys apie vaizdinių mokymo priemonių naudojimą	- Naudojimosi mokymo priemonėmis situacija. - Nesinaudojimo mokymo priemonėmis priežastys. - Apsirūpinimo mokymo priemonėmis pobūdis. - Apsirūpinimo mokymo priemonėmis sąlygos. - Prioritetinės mokymo priemonės.	5
Duomenys apie filmuotų-garsinių mokymo priemonių naudojimą	- Naudojimosi mokymo priemonėmis situacija. - Nesinaudojimo mokymo priemonėmis priežastys. - Apsirūpinimo mokymo priemonėmis pobūdis. - Apsirūpinimo mokymo priemonėmis sąlygos. - Prioritetinės mokymo priemonės.	5

Tyrimo sritis	Tiriamos srities charakteristika	Požymių skaičius
Duomenys apie interneto šaltinių naudojimą	• Naudojimosi internete esančiomis mokymo priemonėmis situacija. • Nesinaudojimo interneto šaltiniais priežastys. • Naudojimosi interneto šaltiniais sąlygos aukštosios mokyklos bibliotekoje.	3
Duomenys apie interneto šaltinių – duomenų bazių naudojimą	• Naudojimosi internete esančiomis duomenų bazėmis situacija. • Nesinaudojimo duomenų bazėmis priežastys. • Naudojimosi duomenų bazėmis sąlygos aukštojoje mokykloje.	3

Klausimyno administravimas. 2005 m. rugsėjo pirmą savaitę buvo parengtas klausimynas ir pateiktas vertinti Švietimo ir mokslo ministerijos specialistams. Atsižvelgus į gautas pastabas, klausimynas buvo pakoreguotas ir rugsėjo trečią savaitę pradėta tyrimo procedūra. Klausimynai buvo tiesiogiai perduoti universitetų ir kolegijų dėstytojams, kurie atliko apklausą skirtingose kolegijose ir universitetuose. Klausimyno platinimo laikas buvo pasirinktas tinkamai. Rugsėjo pradžioje, prasidėjus mokslo metams, studentai apsirūpina naujomis mokymo priemonėmis. Vadinasi, anketos pildymo laikotarpiu, apsirūpinimo mokymo priemonėmis problemos buvo ypač aktualios. Buvo išdalinta 2000 anketų. Iš institucijų, kuriose buvo atliktas tyrimas, negrįžo arba buvo sugadintos 174 anketos. Duomenys apie respondentus pateikti 1.1 lentelėje.

1.1.lentelė

Duomenys apie respondentus

Aukštosios mokyklos tipas. Bendri duomenys	Respondentų absoliutiniai dažniai	Respondentų procentiniai dažniai
Universitetas	1338	73,3 %
Kolegija	488	26,7 %
Bendri duomenys	1826	100 %

2. AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ STUDENTŲ NAUDOJMO SI MOKYMO PRIEMONĖMIS SITUACIJA ŠVIETIMO KAITOS KONTEKSTE

2.1. AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ STUDENTŲ NAUDOJIMASIS TRADICINĖMIS MOKYMO PRIEMONĖMIS IR INFORMACIJOS ŠALTINIAIS

2.1.1. Spausdintinių mokymo priemonių naudojimas

Pagal pasirinktą mokymo priemonių klasifikaciją (1 pav.) mokymo priemonės suskirstytos į tradicines (spausdintinės mokymo priemonės, vaizdinės mokymo priemonės, filmuotos ir garsinės mokymo priemonės) ir elektronines (interneto šaltiniai, mokomoji medžiaga išorinėse kompiuterinėse laikmenose). Šiandieninėmis ugdymo technologijų kaitos sąlygomis aukštųjų mokyklų edukacinėje praktikoje taikomos tiek tradicinės, tiek elektroninės mokymo priemonės. Akivaizdu, kad siekiant geriau tenkinti aukštųjų mokyklų studentų edukacinius poreikius, svarbu išaiškinti kokias mokymo priemones dažniau naudoja studentai, kokios jų didaktinės nuostatos skirtingų mokymo priemonių atžvilgiu.

Šiuo metu aukštąjį mokslą studentai gali įgyti studijuodami skirtingo tipo aukštosiose mokyklose – universitetuose ir kolegijose. Atsižvelgiant į šiuos aukštųjų mokyklų tipus, suformuotos dvi respondentų grupės: universitetų studentų grupė ir kolegijų studentų grupė.

Atsakydami į pirmą anketos klausimą (žr. 1 priedą), aukštųjų mokyklų studentai turėjo išreikšti savo požiūrį į skirtingos paskirties spausdintinių mokymo priemonių naudojimo dažnį. Jų nuostatoms išreikšti buvo pasirinkta ranginė matavimo skalė. Kiekvienos spausdintinės mokymo priemonės atveju apskaičiuoti rangų procentiniai dažniai ir suderinamumo kriterijus (χ^2), hipotezėms apie kintamojo skirstinį populiacijoje tikrinti (2.1 lentelė). Duomenys buvo apdoroti paketu SPSS 12, sprendimas kiekvienu atveju priimtas naudojantis p-reikšme. Kuomet p-reikšmė mažesnė už 0,05, hipotezė apie požymių nepriklausomumą buvo atmetama.

Duomenys (2.1 lentelė) rodo, kad statistiškai reikšmingas skirtumas nustatytas tiriant vadovėlių, metodinių priemonių, paskaitų konspektų naudojimo dažnį skirtingo

tipo aukštųjų mokyklų edukacinėje praktikoje. Visais kitais atvejais skirtumas nėra statistiškai reikšmingas.

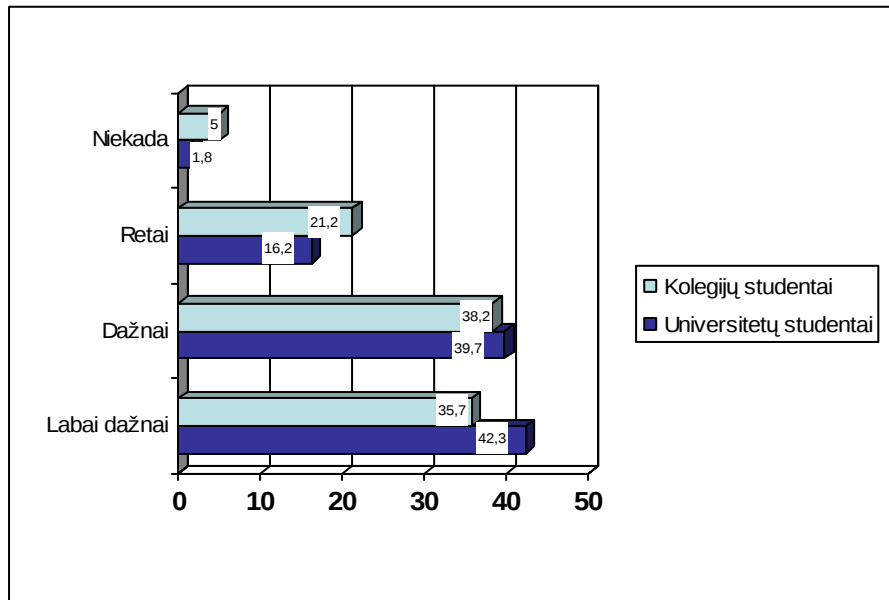
2.1 lentelė

Universitetų ir kolegijų studentų naudojimosi spausdintinėmis mokymo priemonėmis procentiniai dažniai ir suderinamumo statistinis reikšmingumas

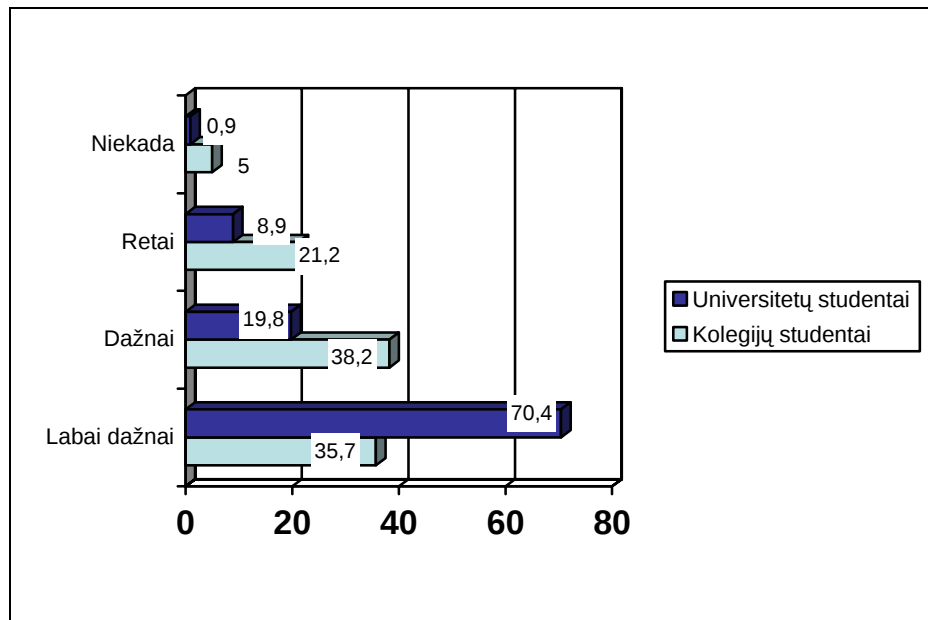
<i>Spausdintinės mokymo priemonės</i>	<i>Universitetas, kolegija</i>	<i>Labai dažnai</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>	<i>p</i>
Vadovėliai	Universitetas	42,3	39,7	16,2	1,8	0,010*
	Kolegija	35,7	38,2	21,2	5,0	
Mokymo programos	Universitetas	12,1	35,7	42,1	10,1	0,843
	Kolegija	10,4	37,8	42,7	9,1	
Metodinės priemonės	Universitetas	8,8	33,9	46,4	10,9	0,037*
	Kolegija	13,7	36,9	42,7	6,6	
Paskaitų konspektai	Universitetas	70,4	19,8	8,9	0,9	0,012*
	Kolegija	59,3	25,7	12,9	2,1	
Enciklopedijos	Universitetas	4,8	22,6	56,4	16,2	0,0353
	Kolegija	5,0	17,4	58,5	19,1	
Žodynai	Universitetas	23,4	35,7	34,1	6,8	0,351
	Kolegija	17,8	39,4	35,7	4,1	
Žinynai, vadovai, informaciniai leidiniai	Universitetas	11,0	40,2	43,3	5,5	0,222
	Kolegija	12,0	42,7	36,9	8,3	
Moksliniai straipsniai	Universitetas	5,7	19,6	51,8	22,9	0,677
	Kolegija	3,7	21,2	52,7	22,4	
Monografijos	Universitetas	1,2	5,7	39,6	53,6	0,687
	Kolegija	0,4	6,6	40,7	52,3	
Disertacijos	Universitetas	0,3	3,6	29,0	67,1	0,196
	Kolegija	0,0	6,6	28,6	64,7	
Disertacijų santraukos	Universitetas	0,9	5,7	32,3	61,2	0,363
	Kolegija	1,7	7,9	34,0	56,4	
Mokslo populiarinimo literatūra	Universitetas	3,4	16,5	48,2	31,8	0,433
	Kolegija	5,0	19,1	48,1	27,8	
Kitos	Universitetas	15,8	36,8	36,8	10,6	0,277
	Kolegija	0	35,7	57,1	7,1	

p* < 0,05

Duomenys (2.1 lentelė) rodo, kad iš spausdintinių mokymo priemonių grupės dažniausiai aukštųjų mokyklų studentai naudoja vadovėlius ir paskaitų konspektus (pažymėta spalviniu fonu). Be to, paskaitų konspektų naudojimo procentiniai dažniai, juos vertinant rangų „labai dažnai“, yra beveik du kartus didesni nei vadovėlių naudojimo procentiniai dažniai juos vertinant tuo pačiu rangų (2.1 pav., 2.2 pav.).

2.1 pav. Universitetų ir kolegijų studentų naudojimosi vadovėliais procentiniai dažniai

2.1 pav. Universitetų ir kolegijų studentų naudojimosi paskaitų konspektais procentiniai dažniai

Palyginant aukštųjų mokyklų studentų naudojimosi vadovėliais ir paskaitų konspektais procentinius dažnius pagal kitus vertinimo rangus, pastebime, kad visais atvejais naudojimosi paskaitų konspektais procentiniai dažniai yra didesni nei naudojimosi vadovėliais. Kokybinio tyrimo metu paaiškėjo, kad studentai prioritetą teikia naudojimuisi paskaitų konspektais dėl šių priežasčių: konspektuose mokomoji medžiaga geriau susisteminta, atsiskaitymui reikalingos medžiagos pakanka tiek, kiek jos pateikiama paskaitų konspektuose.

Tyrimo techninėje užduotyje buvo akcentuotas aukštųjų mokyklų studentų naudojimasis vadovėliais. Atsižvelgiant į tai, buvo tirta, kaip naudoja vadovėlius skirtingos studijų pakopos, skirtingo kurso, skirtingą studijų kryptį pasirinkę universitetų ir kolegijų studentai.

Statistiškai reikšmingi skirtumai tarp pirmos ir antros pakopos universitetų studentų naudojimosi spausdintiniais vadovėliais nenustatyti (2.2 lentelė).

2.2 lentelė

Skirtingos mokymosi pakopos universitetų studentų naudojimosi spausdintiniais vadovėliais procentiniai dažniai

<i>Studijų pakopa</i>	<i>Labai dažnai</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
Bakalaurai	41,7	40,0	16,4	1,9
Magistrantai	65,7	26,1	8,7	0,0

$$\chi^2 = 5,23, \quad p > 0,05$$

Universitetų respondentų grupėje nustatyta statistiškai reikšminga priklausomybė tarp požymių analizuojant vadovėlių naudojimą pagal studijų dalyką ir pagal studijų kursą pirmoje studijų pakopoje (2.3- 2.5 lentelė). Humanitarinius, socialinius mokslus ir menus studijuojantys studentai spausdintinius vadovėlius naudoja dažniau nei tiksluosius ir gamtos mokslus studijuojantys studentai (2.3 lentelė). Skirtumas tarp universitetų studentų, pasirinkusių skirtingą studijų kryptį, naudojimosi tradiciniais spausdintiniais vadovėliais patvirtinamas statistiškai.

2.3 lentelė

Skirtingą studijų kryptį pasirinkusių universitetų studentų naudojimosi spausdintiniais vadovėliais procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

<i>Studijų dalykas</i>	<i>Labai dažnai</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
Humanitariniai – socialiniai mokslai	51,7	37,2	10,6	0,5
Tikslieji – gamtos mokslai	27,8	45,2	23,8	3,2
Technologijos	27,7	42,0	25,2	5,0
Menai	51,7	31,0	17,2	0,0

$$\chi^2 = 54,67, \quad p < 0,05$$

Universitetų respondentų grupėje nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas tarp skirtingo kurso (bakalauro studijos) studentų naudojimosi spausdintiniais vadovėliais (2.4 lentelė). Tačiau tiriant, kaip skirtingo kurso magistrantai naudoja spausdintinius vadovėlius, statistiškai reikšmingas skirtumas nenustatytas (2.5 lentelė).

2.4 lentelė

Skirtingo kurso universitetų bakalauro naudojimosi spausdintiniais vadovėliais procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

<i>Studijų kuras</i>	<i>Labai dažnai</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
1 kursas	42,3	39,5	15,3	2,8
2 kursas	56,3	31,3	12,5	1,0
3 kursas	36,2	43,4	18,6	1,9

$$\chi^2 = 16,28, \quad p < 0,05$$

2.5 lentelė

Skirtingo kurso universitetų magistrantų naudojimosi spausdintiniais vadovėliais procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

<i>Studijų pakopa</i>	<i>Labai dažnai</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
1 kursas	66,7	33,2	0,0	0,0
2 kursas	51,5	36,4	12,1	0,0

$$\chi^2 = 0,96, \quad p > 0,05$$

Kolegijų respondentų grupėje statistiškai reikšminga priklausomybė tarp požymių nenustatyta nei vienu atveju (2.6 -2.7 lentelė). Skirtumas tarp tirtų požymių visais atvejais statistiškai nereikšmingas. Vadinasi, skirtingame kurse besimokančių, skirtingą studijų kryptį pasirinkusių kolegijų studentų naudojimas spausdintiniais vadovėliais nesiskiria.

2.6 lentelė

Skirtingą studijų kryptį pasirinkusių kolegijų studentų naudojimosi vadovėliais procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

<i>Studijų dalykas</i>	<i>Labai dažnai</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
Humanitariniai – socialiniai mokslai	35,0	42,5	17,5	5,0
Medicina	48,9	29,8	19,1	2,1
Technologijos	29,1	45,5	20,0	5,5
Menai	30,6	35,5	27,4	6,5

$$\chi^2 = 8,39, \quad p > 0,05$$

2.7 lentelė

Skirtingo kurso kolegijų studentų naudojimosi vadovėliais procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

<i>Studijų kuras</i>	<i>Labai dažnai</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
1 kursas	33,3	47,9	13,5	5,2
2 kursas	33,7	33,7	26,1	6,5
3 kursas	37,5	33,3	27,1	2,1

$$\chi^2 = 8,86, \quad p > 0,05$$

Buvo tirtos nesinaudojimo spausdintinėmis mokymo priemonėmis priežastys (žr.1 priedą). Atsakydami į antrąją anketos klausimą, aukštųjų mokyklų studentai galėjo pasirinkti šiuos atsakymų variantus: apie mokymo priemones nežinojo, neaktualios pagal

studijų programą, užtenka paskaitų konspektų, negalima jų gauti aukštosios mokyklos bibliotekoje. Tyrimas rodo, kad statistinio ryšio tarp tirtų požymių nėra (žr. 1 priedą). Be to, tik nedidelė apklaustųjų studentų dalis pažymėjo, kad spausdintinių mokymo priemonių negali gauti aukštosios mokyklos bibliotekoje. Taip atsakė tik 15,1 % universitetų ir 10,8 % kolegijų studentų.

2.1.2. Vaizdinių mokymo priemonių naudojimas

Buvo tirta, kaip aukštųjų mokyklų studentai naudoja vaizdines mokymo priemones. Šiai priemonių grupei priskyrėme žemėlapius, atlasus, plakatus, paveikslus, fotoalbumus, skulptūras. Be to, išskyrėme atskirą grupę, kurią pavadiname „kitos mokymo priemonės“. Apskaičiuoti skirtingų vaizdinių mokymo priemonių naudojimo procentiniai dažniai, statistiškai įvertinta priklausomybė tarp požymių: aukštosios mokyklos tipas bei naudojimo dažnio rango (labai dažnai, dažnai, retai, niekada). Duomenys (2.8 lentelė) rodo, kad požymiai statistiškai priklausomi vertinant tik dvi vaizdines mokymo priemones paveikslus, fotoalbumus bei skulptūras. Šiais atvejais nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas. Tuo tarpu, vertinat žemėlapių, atlasų, plakatų naudojimą požymiai statistiškai nėra priklausomi, vadinasi naudojimas šių vaizdinių priemonių universitetuose ir kolegijose nesiskiria.

2.8 lentelė

Aukštųjų mokyklų studentų naudojimosi vaizdinėmis mokymo priemonėmis procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

<i>Vaizdinės mokymo priemonės</i>	<i>Universitetas, kolegija</i>	<i>Labai dažnai</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>	<i>p</i>
Žemėlapiai	Universitetas	3,6	9,5	41,2	45,7	0,546
	Kolegija	2,1	9,1	45,2	43,6	
Atlasai	Universitetas	2,4	9,2	40,6	47,8	0,922
	Kolegija	2,1	7,9	41,5	48,5	
Plakatai	Universitetas	3,3	14,7	45,5	36,5	0,235
	Kolegija	4,6	18,7	46,1	30,7	
Paveikslai, fotoalbumai	Universitetas	7,0	22,0	39,7	31,3	0,001*
	Kolegija	14,5	24,9	39,0	21,6	
Skulptūros	Universitetas	1,5	3,6	22,0	72,9	0,000*
	Kolegija	5,0	13,7	24,1	57,3	

p* < 0,05

Tokius rezultatus galėjo lemti tai, kad daugelis apklaustųjų aukštųjų mokyklų studentų vaizdinių mokymo priemonių nenaudoja. Šią prielaidą patvirtina studentų atsakymai į ketvirtą anketos klausimą (žr.3 priedą). Tai, kad vaizdinės mokymo priemonės neaktualios pagal studijų programą, nurodė 86,1 % universitetų 73,4 % kolegijų studentų.

Statistiškai vertinant ryšį tarp aukštosios mokyklos tipo ir vaizdinių mokymo priemonių nenaudojimo priežasčių nustatyta, kad šie požymiai yra statistiškai priklausomi (žr. 3 priedą). Vadinasi, nesinaudojimo vaizdinėmis mokymo priemonėmis priežastys universitetuose ir kolegijose yra skiriasi.

2.1.3. Filmuotų ir garsinių mokymo priemonių naudojimas

Tiriant, kaip aukštųjų mokyklų studentai naudoja filmuotas ir garsines mokymo priemones, statistiškai reikšmingas skirtumas nustatytas vertinant vaizdo kasetes (2.9 lentelė).

2.9 lentelė

Aukštųjų mokyklų studentų naudojimosi filmuotomis ir garsinėmis mokymo priemonėmis procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

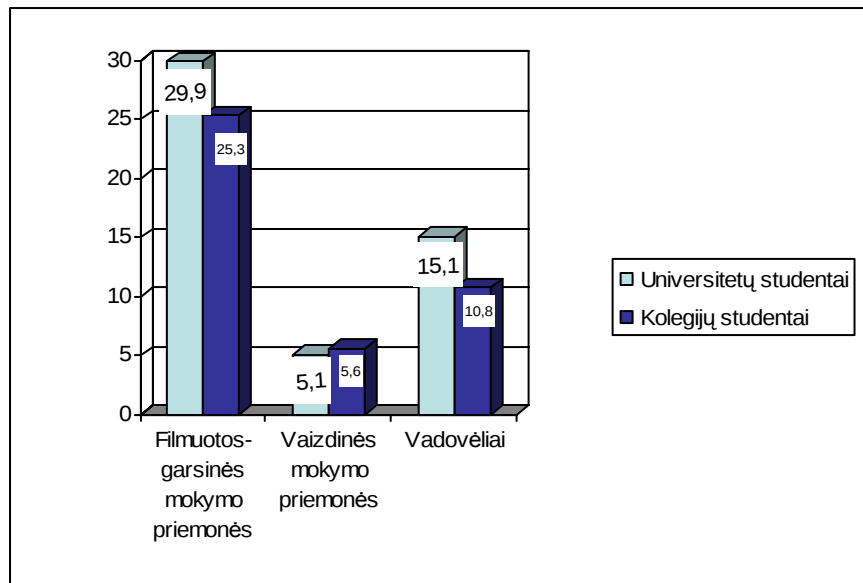
<i>Filmuotos ir garsinės mokymo priemonės</i>	<i>Universitetas, kolegija</i>	<i>Nuolat</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>	<i>p</i>
Garso kasetės	Universitetas	1,2	13,4	32,4	53,0	0,144
	Kolegija	1,7	16,6	37,3	44,4	
Vaizdo kasetės	Universitetas	1,3	8,5	39,6	50,5	0,000*
	Kolegija	2,1	17,8	41,6	38,6	

p* < 0,05

Tirta, kodėl aukštųjų mokyklų studentai mažai naudoja filmuotas ir garsines mokymo priemones (žr. 4 priedą). Nustatyta, kad ne visada šių mokymo priemonių galima gauti aukštosios mokyklos bibliotekoje. Taip nurodė 25,3 % apklausti kolegijų ir 29,9 % universitetų studentai. Tai, kad filmuotos ir garsinės mokymo priemonės neaktualios pagal studijų programą nurodė 43,6 % apklausti universitetų studentai ir 41,8 % kolegijų studentai. Skirtumas tarp filmuotų garsinių mokymo priemonių nenaudojimo priežasčių universitetuose ir kolegijose statistiškai nepatvirtinamas (žr. 4 priedą).

Iš aukštųjų mokyklų studentų atsakymų į antrą, ketvirtą, šeštą anketos klausimus galima nustatyti, kokio tipo tradicinių mokymo priemonių labiausiai trūksta aukštųjų

mokyklų bibliotekose. Šie duomenys rodo, kad iš tradicinių mokymo priemonių grupės aukštųjų mokyklų bibliotekose labiausia trūksta filmuotų ir garsinių mokymo priemonių. Taip nurodė tiek universitetų, tiek kolegijų studentai (2.3 pav.). Tai, kad negauna vadovėlių nurodė 15,1 % universitetų ir 10,8 % kolegijų studentų, vaizdinių mokymo priemonių - 5,1 % universitetų ir 5,6 % kolegijų studentų. Tačiau filmuotų ir garsinių mokymo priemonių pasigena 29,9 % universitetų ir 25,3 % apklaustųjų kolegijų studentų.

2.3 pav. Aukštųjų mokyklų bibliotekose labiausiai trūkstamų tradicinių mokymo priemonių procentiniai dažniai

Apibendrinant aukštųjų mokyklų studentų naudojimąsi tradicinėmis mokymo priemonėmis, tenka konstatuoti, kad informacinės visuomenės sąlygomis studentai vis dar dažniausiai naudoja spausdintines mokymo priemones – paskaitų konspektus, vadovėlius. Tačiau aukštųjų mokyklų bibliotekose labiausiai pasigenda filmuotų ir garsinių mokymo priemonių.

2.2. AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ STUDENTŲ NAUDOJIMASIS ELEKTRONINĖMIS MOKYMO PRIEMONĖMIS IR INFORMACIJOS ŠALTINIAIS

2.2.1. Internete esančių duomenų bazių naudojimas

Elektronines mokymo priemones nuspręsta klasifikuoti taip: internete esančios mokymo priemonės ir išorinėse elektroninėse laikmenose (CD-ROM, CD-RW, DVD) esančios mokymo priemonės. Internete esančios mokymo priemonės suskirstytos dar į dvi grupes: tradicinės mokymo priemonės patalpintos internete (dėstytojų parengti paskaitų konspektai, mokymo programos, elektroniniai vadovėliai, kompiuterinės enciklopedijos, kompiuteriniai žodynai ir pan.) ir duomenų bazės.

Tiriant stilingos paskirties duomenų bazių naudojimą, nei vienu vertinimo atveju, nenustatytas statistiškai reikšmingas ryšys tarp elektroninės duomenų bazės naudojimo pobūdžio ir aukštosios mokyklos tipo (2.10 lentelė).

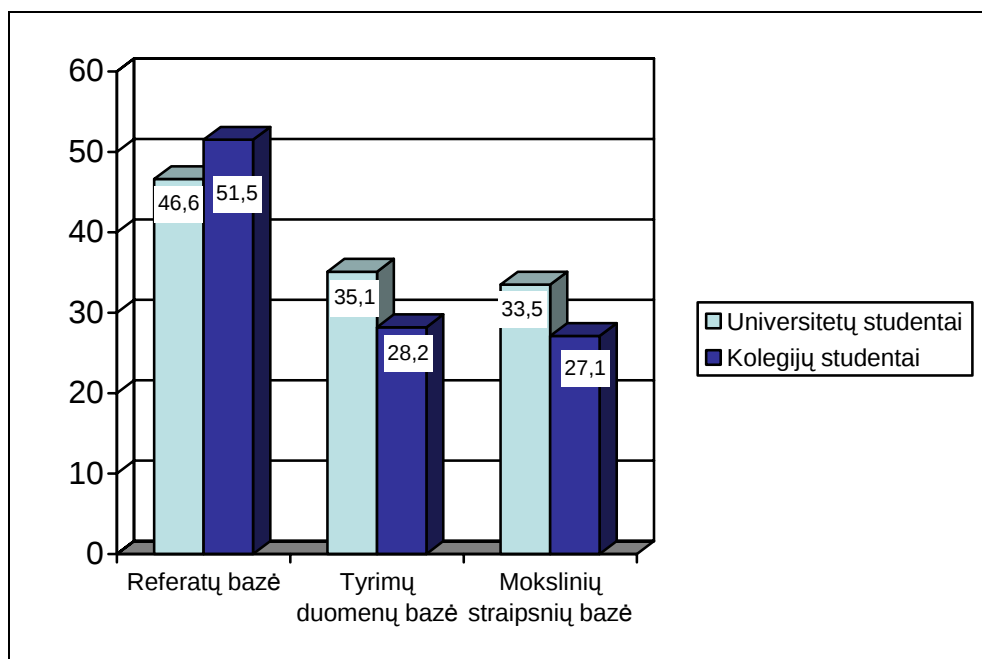
2.10 lentelė

Aukštųjų mokyklų studentų naudojimosi elektroninėmis duomenų bazėmis procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

<i>Duomenų bazės</i>	<i>Universitetas, kolegija</i>	<i>Nuolat</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>	<i>p</i>
Referatai	Universitetas	18,0	46,6	29,3	6,1	0,634
	Kolegija	16,2	51,5	26,6	5,8	
Tyrimų duomenys	Universitetas	8,2	35,0	40,8	16,1	0,287
	Kolegija	9,5	28,2	44,0	18,3	
Moksliniai straipsniai	Universitetas	9,7	33,5	39,0	17,9	0,201
	Kolegija	9,1	27,0	41,5	22,4	

$p > 0,05$

Šiek tiek skiriasi naudojimosi duomenų bazėmis dažniai pagal atskirus vertinimo rangus. Didžiausias procentas apklaustųjų nurodė, kad duomenų bazes mokymuisi naudoja dažnai. Pastebėta, kad referatų duomenų bazėmis dažniau naudojasi kolegijų universitetų studentai. Tačiau mokslinių tyrimų ir mokslinių straipsnių duomenų bazėmis dažniau naudojasi universitetų studentai (2.4 pav.).

2.4 paveikslas. Universitetų ir kolegijų studentų naudojimosi skirtingo tipo duomenų bazėmis pagal vertinimo rangą „dažnai“ procentiniai dažniai

Tyrimas rodo, kad beveik penktadalis aukštųjų universitetų studentų nežino apie tai, kas yra duomenų bazės. Taip atsakė 16,3 % universitetų ir 18,8 % kolegijų studentų (žr. 5 priedą). Priklausomybė tarp nesinaudojimo duomenų bazėmis priežasčių ir aukštosios mokyklos tipo statistiškai nepatvirtinama ($p > 0,05$).

2.2.2. Internete esančių mokymo priemonių naudojimas

Tirta, kaip aukštųjų mokyklų studentai naudojami tradicinėmis mokymo priemonėmis esančiomis internete (2.11 lentelė). Statistiškai reikšminga priklausomybė tarp požymių nenustatyta vertinant šias mokymo priemones: mokymo programas, dėstytojų paskaitų konspektus, elektroninius vadovėlius, kompiuterines enciklopedijas.

Tyrimo duomenys rodo, kad dažniausiai aukštųjų mokyklų studentų naudoja šias internete esančias mokymo priemones: dėstytojų paskaitų konspektus, kompiuterinius žodynus, kompiuterinius žinynus (2.5 paveikslas).

Kita vertus, duomenys rodo (2.11 lentelė), kad dėstytojų paskaitų konspektais, kompiuteriniais žodynais, kompiuteriniais žinynais, esančiais internete nesinaudoja beveik penktadalis apklaustųjų aukštųjų mokyklų studentų.

2.11 lentelė

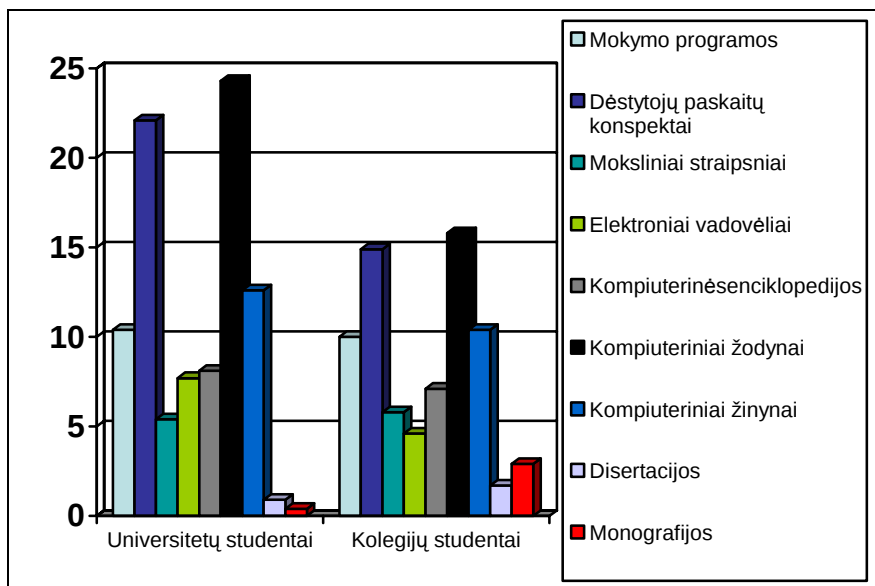
Aukštųjų mokyklų studentų naudojimosi internete esančiomis mokymo priemonėmis procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

<i>Interneto šaltiniai</i>	<i>Universitetas, kolegija</i>	<i>Nuolat</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>	<i>p</i>
Mokymo programos	Universitetas	10,4	30,8	40,1	18,6	0,744
	Kolegija	10,0	27,4	42,3	20,3	
Dėstytojų paskaitų konspektai	Universitetas	22,0	26,8	24,1	27,1	0,124
	Kolegija	14,9	28,6	27,8	28,6	
Moksliniai straipsniai	Universitetas	5,4	33,0	41,2	20,4	0,026*
	Kolegija	5,8	23,2	50,6	20,3	
Elektroniniai vadovėliai	Universitetas	7,7	23,1	38,1	31,1	0,08
	Kolegija	4,6	16,2	38,2	41,1	
Kompiuterinės enciklopedijos	Universitetas	8,0	29,6	35,9	26,5	0,605
	Kolegija	7,1	25,7	38,2	29,0	
Kompiuteriniai žodynai	Universitetas	24,3	40,5	23,4	11,9	0,000*
	Kolegija	15,8	33,6	31,1	19,5	
Kompiuteriniai žinynai	Universitetas	12,6	31,3	33,6	22,5	0,047*
	Kolegija	10,4	23,2	40,7	25,7	
Disertacijos	Universitetas	0,9	5,1	26,5	67,6	0,047*
	Kolegija	1,7	6,6	34,0	57,7	
Monografijos	Universitetas	0,4	4,3	25,9	69,3	0,002*
	Kolegija	2,9	5,4	31,5	60,2	

p* < 0,05

Nustatyta, kad apie mokymo programų, dėstytojų paskaitų konspektų, mokslinių straipsnių, elektroninių vadovėlių, kompiuterinių enciklopedijų, kompiuterinių žodynų ir kitų mokymo priemonių būvimą internete daugiau nei ketvirtadalis apklaustųjų studentų net nežinojo. Įdomu pastebėti, kad apie šias mokymo priemones nežinojo lygiai toks pat procentas (26,7 %) apklaustųjų universitetų ir kolegijų studentų (žr. 6 priedą).

Tyrimas parodė, kad ne visi aukštųjų mokyklų studentai turi sąlygas naudotis internetu. Taip atsakė 15,8 % universitetų ir 22,7 % kolegijų studentų. Sąlygų pobūdis šiame tyrime nebuvo nagrinėtas.

2.5 pav. Universitetų ir kolegijų studentų nuolat naudojamų interneto šaltinių procentiniai dažniai

Nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas tarp universitetų ir kolegijų studentų atsakymų apie nesinaudojimo internetinėmis mokymo priemonėmis priežastis (žr. 6 priedą).

Buvo tirta, kaip internete esančias mokymo priemones naudoja skirtingos studijų pakopos, skirtingą studijų dalyką pasirinkę universitetų ir kolegijų studentai.

Universitetų respondentų grupėje nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas tarp skirtingos pakopos studentų atsakymų apie elektroninių vadovėlių naudojimą (2.12 lentelė). Duomenys rodo, kad magistrantai (52,2 %) dažniau naudoja elektroninius vadovėlius nei bakalai (22,2 %). Tiriant, kaip tradicinius vadovėlius naudoja universitetų studentai, taip pat buvo nustatyta, kad magistrantūros studentai vadovėlius naudoja dažniau nei bakalauro studijų studentai (2.2.lentelė). Šis palyginimo išvados rodo, kad vadovėliai, kaip mokymo priemonė ypač reikalinga antrosios studijų pakopos (magistrantams) studentams. Tuo tarpu pirmojoje studijų pakopoje pagrindine mokymo priemone išlieka paskaitų konspektai.

2.12 lentelė

Skirtingos mokymosi pakopos studentų naudojimosi elektroniniais vadovėliais internete procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

<i>Studijų pakopa</i>	<i>Labai dažnai</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
Bakalaurai	7,6	22,2	38,6	31,6
Magistrantai	8,7	52,2	26,1	13,0

$$\chi^2 = 12,04, \quad p < 0,05$$

Tiriant dėstytojų paskaitų konspektų ir mokslinių straipsnių, esančių internete naudojimą, nustatyta, kad nagrinėti požymiai yra statistiškai nepriklausomi (2.13 lentelė ir 2.14 lentelė). Abiem tyrimo atvejais skirtumas tarp bakalauro ir magistrantų atsakymų apie šių mokymo priemonių naudojimą statistiškai nereikšmingas.

2.13 lentelė

Skirtingos mokymosi pakopos universitetų studentų naudojimosi dėstytojų paskaitų konspektais internete procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

<i>Studijų pakopa</i>	<i>Labai dažnai</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
Bakalaurai	7,6	22,2	38,6	31,6
Magistrantai	8,7	52,2	26,1	13,0

$$\chi^2 = 6,95, \quad p > 0,05$$

2.14 lentelė

Skirtingos mokymosi pakopos universitetų studentų naudojimosi moksliniais straipsniais internete procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

<i>Studijų pakopa</i>	<i>Labai dažnai</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
Bakalaurai	5,1	32,7	41,2	20,9
Magistrantai	13,0	47,8	34,8	4,3

$$\chi^2 = 7,34, \quad p > 0,05$$

Tiriant mokslinių straipsnių naudojimą pagal atskirus vertinimo rangus, galime išvelgti kai kuriuos skirtumus. Pavyzdžiui, dažniau mokslinius straipsnius naudoja magistrantai nei bakalaurai. Sugrupavus rangų „labai dažnai“ ir „dažnai“ procentinius dažnius, magistrantų grupėje gauname - 60,8 %, o bakalauro – 37,8 %.

Tirta, kaip elektroninius vadovėlius naudoja humanitarinius, socialinius, gamtos, tiksluosius mokslus, technologijas, menus studijuojantys universitetų studentai. Nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas tarp skirtingą studijų kryptį pasirinkusių universitetų studentų atsakymų apie naudojimąsi elektroniniais vadovėliais (2.15 lentelė).

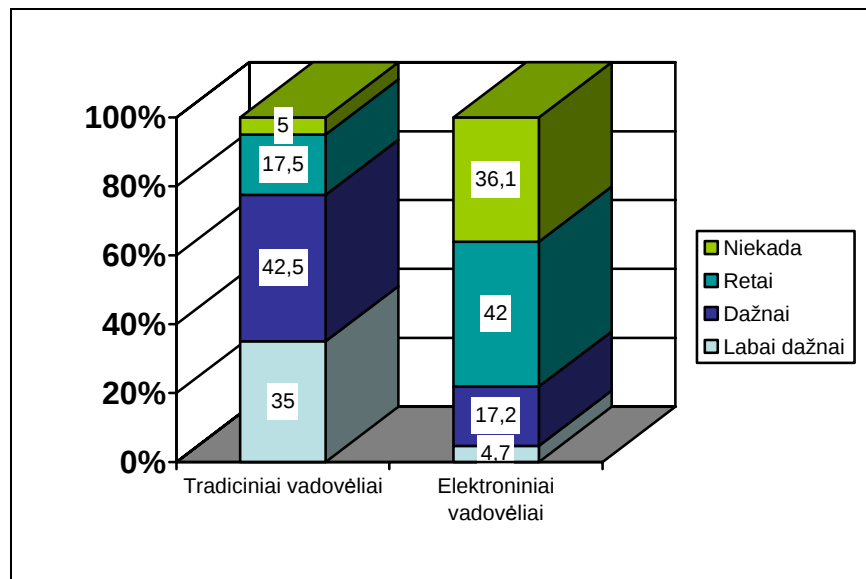
2.15 lentelė

Skirtingą studijų kryptį pasirinkusių universitetų studentų naudojimosi elektroniniais vadovėliais procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

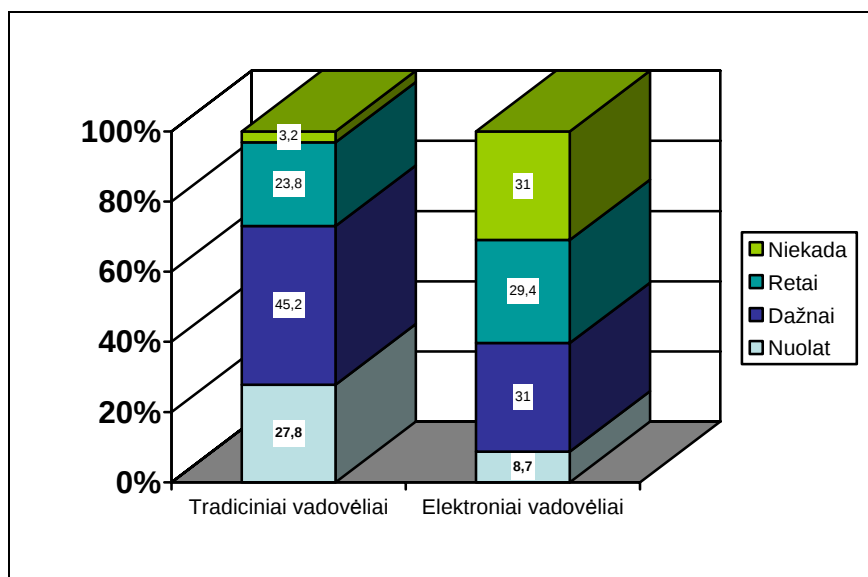
<i>Studijų dalykas</i>	<i>Labai dažnai</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
Humanitariniai – socialiniai mokslai	4,7	17,2	42,0	36,1
Tikslieji – gamtos mokslai	8,7	31,0	29,4	31,0
Technologijos	16,8	37,8	33,6	11,8
Menai	10,3	6,9	55,2	27,6

$$\chi^2 = 71,46, \quad p < 0,05$$

Tiriant, kaip spausdintinius ir elektroninius vadovėlius naudoja skirtingą studijų kryptį pasirinkę universitetų studentai, pastebime atvirkštinį dėsningumą (2.6 pav., 2.7 pav.). Spausdintinius vadovėlius humanitarinių, socialinių mokslų, menų krypties universitetų studentai naudoja dažniau nei tiksliuosius ar gamtos mokslus studijuojantys studentai. Tačiau elektroninius vadovėlius dažniau naudoja gamtos ir tikslųjų mokslų krypties studentai. Šią priklausomybę grįsti vien tik studijų krypties pasirinkimu negalima. Tam įtakos gali turėti ir skirtingoms studijų kryptims parengtų elektroninių vadovėlių skaičius. Todėl šiai išvadai iš esmės pagrįsti reikalingi nauji tyrimai.

2.6 pav. Humanitarinių ir socialinių mokslų krypties universitetų studentų naudojimosi elektroniniais ir tradiciniais vadovėliais procentiniai dažniai

2.7 pav. Tikslųjų, gamtos mokslų krypties universitetų studentų naudojimosi elektroniniais ir tradiciniais vadovėliais procentiniai dažniai

Buvo tirta, kaip internete patalpintus dėstytojų paskaitų konspektus, mokslinius straipsnius naudoja skirtingą studijų kryptį pasirinkę universitetų studentai. Abiem tyrimo atvejais nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas tarp skirtingą studijų kryptį pasirinkusių studentų atsakymų (2.16 lentelė, 2.17 lentelė).

2.16 lentelė

Skirtingą studijų kryptį pasirinkusių universitetų studentų naudojimosi dėstytojų paskaitų konspektais internete procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

<i>Studijų dalykas</i>	<i>Labai dažnai</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
Humanitariniai – socialiniai mokslai	23,0	21,9	22,4	32,7
Tikslieji – gamtos mokslai	28,9	42,9	18,3	10,3
Technologijos	14,3	26,1	34,5	25,2
Menai	20,7	24,1	31,0	24,1

$$\chi^2 = 48,28, \quad p < 0,05$$

2.17 lentelė

Skirtingą studijų kryptį pasirinkusių universitetų studentų naudojimosi moksliniais straipsniais internete procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

<i>Studijų dalykas</i>	<i>Labai dažnai</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
Humanitariniai – socialiniai mokslai	4,7	38,5	41,7	15,0
Tikslieji – gamtos mokslai	6,3	28,6	36,5	28,6
Technologijos	6,7	21,7	46,21	24,4
Menai	6,9	34,5	37,9	20,7

$$\chi^2 = 30,11, \quad p < 0,05$$

Tirta, kaip internete esančius elektroninius vadovėlius, dėstytojų konspektus, mokslinius straipsnius naudoja kolegijų studentai (2.18 – 2.20 lentelė).

2.18 lentelė

Skirtingą studijų kryptį pasirinkusių kolegijų studentų naudojimosi elektroniniais vadovėliais procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

<i>Studijų dalykas</i>	<i>Labai dažnai</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
Humanitariniai – socialiniai mokslai	0,0	20,0	32,5	47,5
Medicina	8,5	23,4	40,4	27,7
Technologijos	3,6	7,3	45,5	43,6
Menai	8,1	12,9	37,1	41,9

$\chi^2 = 71,46$, $p < 0,05$

Nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas tarp elektroninių vadovėlių, esančių internete, naudojimo ir kolegijų studentų pasirinktos studijų krypties (2.18 lentelė). Dažniausiai elektroninius vadovėlius naudoja medicinos studijas pasirinkę studentai: labai dažnai – 8,5 %, dažnai 23,4 %. Niekada nesinaudoja elektroniniais vadovėliais daugiau nei 41,9 % menų studijų, 43,6 % – technologijų studijų, 47,5 % – humanitarinių studijų studentai. Tai beveik pusė apklaustųjų, minėtas studijų kryptis pasirinkusių, universitetų studentų.

Medicinos studijas pasirinkę kolegijų studentai, dažniau nei kitų studijų krypties studentai, naudojami ir kitomis internetinėmis mokymo priemonėmis: dėstytojų paskaitų konspektais, moksliniais straipsniais (2.19 lentelė, 2.20 lentelė). Humanitarinių, socialinių mokslų krypties studentai internetines mokymo priemones naudoja rečiau nei kitų pasirinktų studijų krypties studentai. Tiriant šių mokymo priemonių naudojimo dažnius, nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai tarp skirtingų studijų krypties kolegijų studentų atsakymų.

2.19 lentelė

Skirtingą studijų kryptį pasirinkusių kolegijų studentų naudojimosi dėstytojų paskaitų konspektais internete procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

<i>Studijų dalykas</i>	<i>Labai dažnai</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
Humanitariniai – socialiniai mokslai	7,5	28,8	27,5	36,3
Medicina	27,7	27,7	31,9	12,8
Technologijos	10,9	23,6	27,3	38,2
Menai	17,7	32,3	24,2	25,8

$\chi^2 = 48,28$, $p < 0,05$

2.20 lentelė

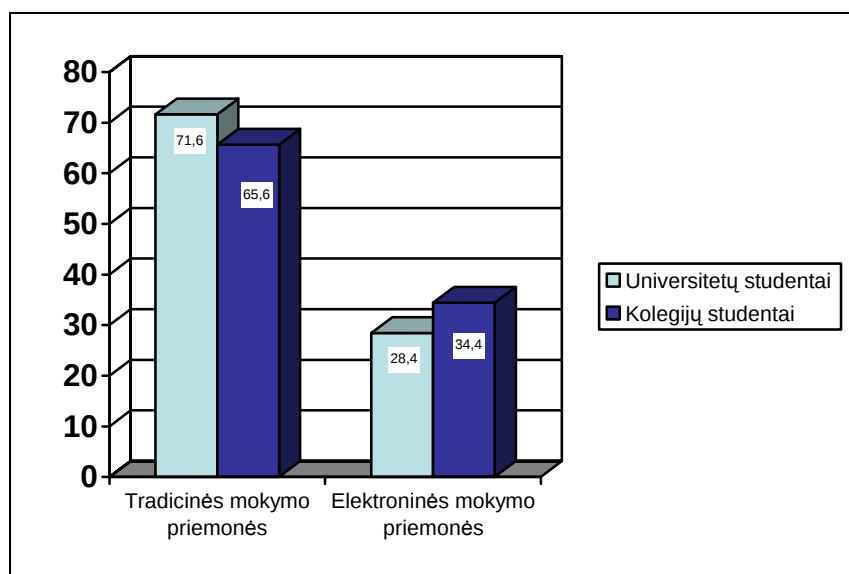
Skirtingą studijų kryptį pasirinkusių kolegijų studentų naudojimosi moksliniais straipsniais internete procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

<i>Studijų dalykas</i>	<i>Labai dažnai</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
Humanitariniai – socialiniai mokslai	0,0	27,5	53,8	18,8
Medicina	12,8	34,0	46,8	6,4
Technologijos	7,3	16,4	54,5	21,8
Menai	6,5	14,5	46,8	32,3

$$\chi^2 = 68,084, \quad p < 0,05$$

2.3 TRADICINIŲ IR ELEKTRONINIŲ MOKYMO PRIEMONIŲ SVARBA EDUKACIJOS PROCESE: AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ STUDENTŲ POŽIŪRIS

Tirtas aukštųjų mokyklų studentų požiūris apie tradicinių mokymo priemonių (spausdintinių, vaizdinių, filmuotų, garsinių) ir elektroninių (internete esančios mokymo priemonės, išorinėse elektroninėse laikmenose esančios priemonės) svarbą edukacijos procese. Nustatyta, kad universitetų ir kolegijų studentai palankiau vertina tradicines mokymo priemones nei elektronines (2.8 pav.). Skirtumas tarp universitetų ir kolegijų studentų atsakymų apie tradicinių ir elektroninių mokymo priemonių svarbą statistiškai nereikšmingas ($p = 0,079$).

2.8 pav. Aukštųjų mokyklų studentų nuostatų apie tradicines ir elektronines mokymo priemones procentiniai dažniai

Tradicinių ir elektroninių mokymo priemonių vertinimas tirtas ne tik pagal aukštosios mokyklos tipą, bet ir pagal kitus požymius: studijų finansavimo pobūdį, studijų formą, studijų kryptį. Nustatyta, kad valstybės finansuojamų, iš dalies valstybės finansuojamų studentų ir tų, kurie už studijas moka patys, atsakymų skirtumai apie tradicinių ir elektroninių mokymo priemonių vaidmenį edukacijos procese statistiškai nepagrindžiami ($p = 0,623$). Be to, statistiškai nereikšmingi skirtumai nustatyti ir tarp skirtingą studijų formą (dieninės, neakivaizdinės, vakarinės) pasirinkusių studentų atsakymų apie tradicinių ir elektroninių mokymo priemonių naudojimą ($p = 0,388$). Statistiškai reikšmingas skirtumas ($p = 0,000$) nustatytas tarp skirtingą studijų kryptį pasirinkusių studentų atsakymų (2. 21 lentelė).

2.21 lentelė

Tradicinių ir elektroninių mokymo priemonių vertinimo procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

<i>Mokymo priemonės tipas</i>	<i>Humanitariniai mokslai</i>	<i>Socialiniai mokslai</i>	<i>Tikslieji mokslai</i>	<i>Gamtos mokslai</i>	<i>Menai</i>	<i>Medicina</i>	<i>Technologijos</i>	<i>Kita</i>
Tradicinės mokymo priemonės	75,8	77,9	72,7	46,9	62,6	56,3	74,5	60,3
Elektroninės mokymo priemonės	24,2	22,1	27,3	53,1	37,4	43,8	25,5	39,7

$p < 0,05$

Statistiškai reikšmingą skirtumą lėmė gamtos mokslų ir medicinos studijų krypties aukštųjų mokyklų studentų vertinimai. Šių studijų krypties studentai palankiau nei kitų studijų krypties studentai vertino elektroninių mokymo priemonių vaidmenį edukacijos procese. Tai, kad elektroninėms mokymo priemonėms teikia prioritetą nurodė 53,1 % gamtos mokslų krypties ir 43,8 % medicinos specialybės studentai.

Atsakydami į vienuoliktą anketos klausimą, aukštųjų mokyklų studentai turėjo įvertinti visų klasifikacinėje schemoje (1.1 pav.) nurodytų mokymo priemonių svarbą, jas ranguodami. Tiek kolegijų, tiek universitetų studentai aukščiausią vertinimo rangą priskyrė spausdintinėms mokymo priemonėms (2.22 lentelė). Buvo apskaičiuoti atsakymų skirtumo statistiniai reikšmingumai vertinant kiekvieną mokymo priemonių grupę (2.22 lentelė). Statistiškai reikšmingi skirtumai nustatyti vertinant tris mokymo

priemonių grupės: spausdintines mokymo priemones, internete esančias mokymo priemones, duomenų bazes. Tačiau nenustatytas statistiškai reikšmingas atsakymų skirtumas vertinant filmuotas, garsines mokymo priemones, vaizdines mokymo priemones. Šį rezultatą lėmė tai, kad minėtų grupių (filmuotos, garsinės, vaizdinės) mokymo priemonės yra rečiausiai naudojamos.

2.22 lentelė

Skirtingų grupių mokymo priemonių vertinimo aukščiausiu rangų procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

<i>Mokymo priemonių grupė</i>	<i>Universitetų studentų vertinimas</i>	<i>Kolegijų studentų vertinimas</i>	<i>Skirtumo statistinis reikšmingumas</i>
Duomenų bazės	8,8	12,0	0,000*
Filmuotos ir garsinės mokymo priemonės	3,1	4,1	0,254
Internetu esančios mokymo priemonės	28,9	38,2	0,000*
Spausdintinės mokymo priemonės	53,0	34,9	0,000*
Vaizdinės mokymo priemonės	6,3	10,4	0,125

p* < 0,05

Tos dažniausiai naudojamų mokymo priemonių grupės, kurių atžvilgiu buvo nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai tarp kolegijų ir universitetų studentų, buvo tirtos pagal kitus požymius: studijų finansavimo pobūdį, studijų pakopą. Vertinant internete esančias mokymo priemones ($p = 0,608$) ir spausdintines priemones ($p = 0,786$) pagal studijų pakopą statistiškai reikšmingas skirtumas nenustatytas. Tačiau jas vertinant pagal studijų finansavimo pobūdį, nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai (2.23 lentelė, 2.24 lentelė).

Skirtumo statistinį reikšmingumą lėmė studentų, kurie už studijas moka patys, nuostatos internete esančių mokymo priemonių atžvilgiu. Net 45,1 % šios grupės studentų internete esančioms mokymo priemonėms priskyrė aukščiausią rangą, pažymėtą skaitmeniu 1. Tik 21,2 % apklaustųjų, valstybės finansuojamų studentų, internete esančias mokymo priemones vertino aukščiausiu rangą.

2.23 lentelė

Internetė esančių mokymo priemonių vertinimo pagal studijų finansavimo pobūdį procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

<i>Studijų pobūdis</i>	<i>Vertinimo rangas</i>				
	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Valstybės finansuojama vieta	21,2	44,8	19,6	9,8	4,6
Valstybės iš dalies finansuojama vieta	37,2	34,8	18,4	5,6	4,0
Moka už studijas patys	45,1	27,5	15,7	7,8	3,9

$p < 0,05$

2.24 lentelė

Spausdintinių mokymo priemonių vertinimo pagal studijų finansavimo pobūdį procentiniai dažniai ir požymių suderinamumo statistinis reikšmingumas

<i>Studijų pobūdis</i>	<i>Vertinimo rangas</i>				
	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Valstybės finansuojama vieta	59,8	17,4	12,0	5,2	5,7
Valstybės iš dalies finansuojama vieta	47,2	30,8	11,6	4,4	6,0
Moka už studijas patys	29,4	31,4	21,6	9,8	7,8

$p < 0,05$

Vertinant spausdintines mokymo priemones, statistiškai reikšmingas skirtumas buvo nustatytas todėl, kad išsiskyrė valstybės finansuojamų studentų ir mokančių už studijas studentų nuostatos. Tik 29,4 % studentų, kurie už studijas moka patys, spausdintinėms mokymo priemonėms priskyrė aukščiausią vertinimo rangą. Tačiau aukščiausiu vertinimo rangą spausdintines mokymo priemones vertino 59,8 % valstybės finansuojamų ir 47,2 % valstybės iš dalies finansuojamų aukštųjų mokyklų studentų.

Studentų atsakymai į atvirus anketos klausimus apie tradicinių ir elektroninių mokymo priemonių naudojimo prioritetus, leidžia išsamiau paaiškinti, kodėl tradicines mokymo priemones jie vertina palankiau. Pateikiame dažniausiai pasitaikiusių atsakymų, apie tradicinių mokymo priemonių naudojimo privalumus, pavyzdžius:

- Nes taip patogiau, galiu bet kada pasinaudoti, visada galima pasiimti su savimi/taip esu įpratusi/elektroninę medžiagą skaityti tiesiai iš kompiuterio nepatogu, o spausdintis bibliotekoje – brangu.
- Vadovėliuose galima ką pabraukti, kad lengviau būtų įsiminti.
- Lengviau gauti, o elektroninės mokymo priemonės man sunkiau pasiekiamos.
- Todėl, kad tai senesnės mokymo priemonės ir jos suteikia daugiau informacijos, gal net kiek daugiau, kiek išsamiau pateikia informaciją negu internetas.
- Patikimesnė medžiaga.
- Per paskaitas reikia turėti vadovėlius ir kitą spausdintą medžiagą.
- Dėstytojai reikalauja mokytis iš jų, o elektroninės – tik papildoma priemonė.
- Pigiau.

Elektroninių mokymo priemonių privalumų aukštųjų mokyklų studentai nurodė žymiai mažiau. Tačiau tai gana svarūs argumentai, patvirtinantys elektroninių mokymo priemonių svarbą. Elektroninėmis mokymo priemonėmis sparčiau galima gauti informaciją ir ja patogiau naudotis. Tradicinės mokymo priemonės nėra tokios efektingos, vaizdžios. Be to, internete pateikta išsamesnė ir naujesnė informacija nei vadovėliuose.

3. APSIRŪPINIMO MOKYMOSI PRIEMONĖMIS SĄLYGOS IR POBŪDIS

3.1. APSIRŪPINIMO TRADICINĖMIS MOKYMOSI PRIEMONĖMIS SĄLYGOS IR POBŪDIS

Tradicinėmis mokymo priemonėmis šiame darbe laikytinos: spausdintinės, vaizdinės bei filmuotos ir garsinės priemonės (žr. 1 pav.). Palyginus studentų atsakymus į klausimą “Kaip mokymo priemonės galima gauti Jūsų aukštosios mokyklos bibliotekoje” (žr. 3.1 lentelė), matyti, kad dažniausiai (“lengvai”- 24,0% ir “labai lengvai” – 52,5%) studentai turi galimybę naudotis spausdintinėmis mokymo priemonėmis, tačiau sunkiai gaunamos filmuotos ir garsinės (52,0%) bei vaizdinės (55,5%) mokymosi priemonės.

3.1. lentelė

Respondentų atsakymai (procentiniai dažniai) į klausimą “Kaip mokymo priemonės galima gauti Jūsų aukštosios mokyklos bibliotekoje?”

<i>Mokymo priemonės</i>	<i>Labai lengvai</i>	<i>Lengvai</i>	<i>Sunkiai</i>	<i>Neįmanoma gauti</i>
Filmuotos ir garsinės	0,9	15,7	52,0	31,4
Spausdintinės	24,0	52,5	22,2	1,3
Vaizdinės	2,1	19,6	55,5	22,8

Apklausoje rezultatai rodo, kad filmuotos ir garsinės bei vaizdinės mokymo priemonės yra sunkiai prieinamos aukštosios mokyklos bibliotekoje, tačiau darant išvadą apie šių priemonių naudojimosi studijų tikslams populiarumą studentų tarpe, svarbu nustatyti jų panaudojimo svarbą studijų procese, palyginti su spausdintinėmis priemonėmis, įvertinant informacijos perteikimo bei priėmimo ypatumus.

Pritaikius chi - kvadratu kriterijų, tikrintas tyrimo respondentų imties homogeniškumas pagal aukštosios mokyklos tipą. Rasti statistiškai reikšmingi skirtumai (kai $p < 0,05$) tarp universitetų ir kolegijų studentų atsakymų dažnius.

Porinių dažnių lentelių duomenų analizės rezultatai pateikti 3.2 lentelėje.

Matyti, kad studentai išvelgia skirtingas sąlygas gauti filmuotas ir garsines bei vaizdines mokymo priemones universitetuose ir kolegijose: nustatyta, kad kolegijose filmuotos ir garsinės bei vaizdinės mokymo priemonės gaunamos lengviau negu universitetuose.

3.2. lentelė

Respondentų atsakymai (procentiniai dažniai) į klausimą “Kaip mokymo priemonės galima gauti Jūsų aukštosios mokyklos bibliotekoje?”

<i>Mokymo priemonės</i>		<i>Labai lengvai</i>	<i>Lengvai</i>	<i>Sunkiai</i>	<i>Neįmanoma gauti</i>	<i>p</i>
Filmuotos ir garsinės	Universitetuose	0,70	13,0	54,0	32,3	0,003*
	Kolegijose	1,20	23,0	46,7	29,1	
Spausdintinės	Universitetuose	24,2	50,8	23,8	1,20	0,235
	Kolegijose	23,4	57,0	18,0	1,60	
Vaizdinės	Universitetuose	2,20	15,7	57,6	24,4	0,000*
	Kolegijose	1,60	30,3	49,6	18,4	

* kai $p < 0.05$

Apsirūpinimo tradicinėmis mokymosi priemonėmis analizė (žr. 3.3 lentelė) atskleidė, kad dažniausiai labai lengvai ir lengvai gaunamos šios spausdintinės mokymo priemonės: metodinės priemonės (76,5%), žinynai, vadovai, informaciniai leidiniai (71,8%) bei enciklopedijos ir žinynai (71,4%). Dažniausiai nurodoma, kad sunkiai gaunamos mokymo programos (83,4%), paskaitų konspektai (78,3%), disertacijos (74,1%) ar disertacijų santraukos (73,5%).

3.3 lentelė

Respondentų atsakymai (procentiniai dažniai) į klausimą “Kaip pavyksta gauti spausdintines mokymo priemones Jūsų aukštosios mokyklos bibliotekoje?”

<i>Mokymo priemonės</i>	<i>Labai lengvai</i>	<i>Lengvai</i>	<i>Sunkiai</i>	<i>Neįmanoma gauti</i>
Vadovėliai	9,9	45,8	39,2	5,1
Mokymo programos	0,9	15,7	52,0	31,4
Metodinės priemonės	24,0	52,5	22,2	1,3
Paskaitų konspektai	2,1	19,6	55,5	22,8
Enciklopedijos	17,9	53,5	25,8	2,8
Žodynai	2,5	54,7	21,7	1,2
Žinynai, vadovai, informaciniai leidiniai	17,0	54,8	27,2	1,1
Moksliniai straipsniai	7,8	47,0	42,1	3,2
Disertacijos	2,4	23,5	58,4	15,7
Disertacijų santraukos	2,0	24,5	59,0	14,5
Mokslo populiarinimo literatūra	7,8	46,4	40,6	5,1

Detalesnė porinių dažnių lentelių duomenų analizė ir chi-kvadratu kriterijaus skaičiavimai atskleidė kolegijų ir universitetų atsakymų skirtumus. Pritaikius chi-kvadratu kriterijų, statistiškai reikšmingi skirtumai ($p < 0,05$) tarp studentų atsakymų

rodo, kad *spausdintiniai vadovėliai, metodinės priemonės, paskaitų konspektai*, yra lengviau gaunami kolegijų bibliotekose negu universitetų bibliotekose. Tačiau *moksliniai straipsniai, monografijos, disertacijos ir jų santraukos* studentams dažniau lengvai prieinami universitetų, o ne kolegijų bibliotekose (žr. 3.4 lentelė).

3.4 lentelė

Respondentų atsakymai (procentiniai dažniai) į klausimą “Kaip mokymo priemonės galima gauti Jūsų aukštosios mokyklos bibliotekoje?”

<i>Mokymo priemonės</i>		<i>Labai lengvai</i>	<i>Lengvai</i>	<i>Sunkiai</i>	<i>Neįmanoma gauti</i>	<i>p</i>
Vadovėliai	Universitetuose	13,8	49,6	35,4	1,2	0,003*
	Kolegijose	23,0	49,2	26,2	1,6	
Mokymo programos	Universitetuose	8,7	46,0	39,6	5,7	0,239
	Kolegijose	11,1	48,0	38,1	2,9	
Metodinės priemonės	Universitetuose	3,4	39,2	49,5	7,9	0,001*
	Kolegijose	9,0	42,2	44,7	4,1	
Paskaitų konspektai	Universitetuose	15,5	29,4	33,6	21,4	0,000*
	Kolegijose	14,8	44,7	30,7	9,8	
Enciklopedijos	Universitetuose	19,0	52,9	25,1	3,0	0,453
	Kolegijose	14,8	54,9	27,9	2,5	
Žodynai	Universitetuose	23,5	53,4	22,0	1,2	0,571
	Kolegijose	19,7	58,2	20,9	1,2	
Žinynai, vadovai, informaciniai leidiniai	Universitetuose	17,8	54,6	26,8	0,9	0,564
	Kolegijose	14,8	53,3	28,3	1,6	
Moksliniai straipsniai	Universitetuose	8,7	48,9	39,5	3,0	0,033*
	Kolegijose	5,3	41,8	49,2	3,7	
Monografijos	Universitetuose	2,5	33,0	53,1	11,4	0,005*
	Kolegijose	3,7	24,2	53,3	18,9	
Disertacijos	Universitetuose	1,9	26,0	58,7	13,3	0,001*
	Kolegijose	3,7	16,8	57,4	22,1	
Disertacijų santraukos	Universitetuose	1,6	27,4	58,4	12,6	0,001*
	Kolegijose	2,9	16,8	60,7	19,7	
Mokslo populiarinimo literatūra	Universitetuose	7,8	48,3	39,0	4,9	0,299
	Kolegijose	7,8	41,4	45,1	5,7	

* kai $p < 0.05$

Nustatyta, kad studijų procese aukštųjų mokyklų besimokantieji taip pat dažnai naudoja žiniasklaidos priemones (žr. 3.5 lentelė). Pasak studentų, populiariausia, t.y. nuolat naudojama studijų reikmėms yra spauda (44,28% respondentų nurodė, kad ją naudoja nuolat ir 19,78% - “kartą per mėnesį”).

3.5 lentelė

Respondentų atsakymai (procentiniai dažniai) į klausimą “Kaip dažnai mokydami naudojatės žiniasklaidos priemonėmis?”

<i>Žiniasklaidos priemonės</i>	<i>Nuolat</i>	<i>Kartą per mėnesį</i>	<i>Kartą per semestrą</i>	<i>Niekada</i>	<i>Neaktualu pagal studijų kryptį</i>
Radijas	28,3	13,1	11,0	21,4	26,3
Televizija	39,3	15,9	14,0	13,3	17,5
Spauda	44,2	19,7	15,4	8,2	12,4

Iš viso: 63,9% studentų nurodė spaudą kaip dažnai naudojamą mokymosi priemonę. Šiek tiek rečiau kaip mokymosi priemone studentai naudoja televiziją (65,28%, iš kurių: 39,38% - “nuolat” ir 15,98% “kartą per mėnesį”).

Pritaikius chi - kvadratu kriterijų, nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai ($p < 0,05$) tarp universitetų ir kolegijų studentų atsakymų į pateiktą klausimą. Nustatyta, kad kolegijų studentai daug dažniau negu universitetų studentai mokydami panaudoja radijo ($p = 0,001$), televizijos ($p = 0,00$) ir spaudos ($p = 0,00$) pateikiamą informaciją.

Siekiant rasti atsakymą į klausimą, kaip, koku būdu besimokantieji apsirūpina mokymo priemonėmis, buvo užduotas atitinkamas klausimas. Apklausos rezultatai pateikti 3.6 lentelėje.

3.6. lentelė

Respondentų atsakymai (procentiniai dažniai) į klausimą “Kaip apsirūpinate mokymo priemonėmis?”

<i>Apsirūpinimo mokymo priemonėmis būdas</i>	<i>Nuolat</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
Lankotės savo aukštosios mokyklos bibliotekoje	37,9	38,7	20,6	2,8
Lankotės kitų aukštųjų mokyklų bibliotekose	2,4	10,6	38,0	49,0
Lankotės viešosiose bibliotekose	17,1	29,6	39,2	14,1
Perkate mokymo priemones	12,7	36,8	43,4	7,1
Skolinatės iš draugų, pažįstamų	18,7	51,2	27,3	2,8
Gaunate iš dėstytojų	7,7	32,4	43,2	16,8

76,6% apklaustųjų studentų nurodė, kad tradicines mokymosi priemones dažniausiai gauna savo aukštosios mokyklos bibliotekoje, dažnai - viešosiose bibliotekose (46,7%), o ypač retai - kitų aukštųjų mokyklų bibliotekose (13%).

Statistiškai reikšmingų skirtumų paieška atskleidė kai kuriuos universitetų ir kolegijų studentų atsakymų skirtumus apie apsirūpinimą tradicinėmis mokymo priemonėmis (žr. 3.7 lentelė).

Apklausos rezultatai parodė, kad universitetų studentai dažniau negu kolegijų studentai mokymo priemonėmis apsirūpina savo aukštosios mokyklos bibliotekose, o kolegijų studentai dažniau už universitetų studentus naudojami informacija, gaunama viešosiose bibliotekose.

Suprantama, kad studentai renkasi patogiai prieinamas mokymosi priemones: dažnai (69,9%) jas skolinasi iš draugų, pažįstamų, nevengia jų nusipirkti (49,5%), rečiau – gauna iš dėstytojų (40,1%). Nedideli statistiniai skirtumai rasti tarp mokymo priemonių įsigijimo: šias priemones dažniau perka arba skolinasi iš draugų, pažįstamų - universitetų, o ne kolegijų studentai. Tuo tarpu kolegijų, o ne universitetų studentai dažniau mokymo priemonių gauna iš dėstytojų.

3.7 lentelė

Respondentų atsakymai (procentiniai dažniai) į klausimą “Kaip apsirūpinate mokymo priemonėmis?”

<i>Apsirūpinimo mokymo priemonėmis būdas</i>		<i>Nuolat</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>	<i>p</i>
Lankotės savo aukštosios mokyklos bibliotekoje	Universitetuose	41.3	36.5	19.3	3.0	0.005*
	Kolegijose	28.7	44.7	24.2	2.5	
Lankotės kitų aukštųjų mokyklų bibliotekose	Universitetuose	2.8	10.3	36.9	49.9	0.333
	Kolegijose	1.2	11.5	41.0	46.3	
Lankotės viešosiose bibliotekose	Universitetuose	17.3	25.3	41.1	16.3	0.000*
	Kolegijose	16.4	41.4	34.0	8.2	
Perkate mokymo priemones	Universitetuose	12.7	38.7	42.8	5.8	0.036*
	Kolegijose	12.7	31.6	45.1	10.7	
Skolinatės iš draugų, pažįstamų	Universitetuose	21.2	51.7	24.7	2.4	0.001*
	Kolegijose	11.9	49.6	34.4	4.1	
Gaunate iš dėstytojų	Universitetuose	5.2	28.4	46.8	19.6	0.000*
	Kolegijose	14.3	43.4	33.2	9.0	

* kai $p < 0,05$

Įvertinus spausdintinių mokymo priemonių įsigijimo būdą, buvo nustatyta, kad dalis studentų perkasi vadovėlius studijoms. Tačiau, apklausa (duomenys pateikti 3.8 lentelė) parodė, kad, studentų požiūriu, dažniausiai spausdintų vadovėlių kainos yra aukštos (52,1%), nors nemaža dalis studentų teigia, kad vadovėlių kainos yra prieinamos (38,7%).

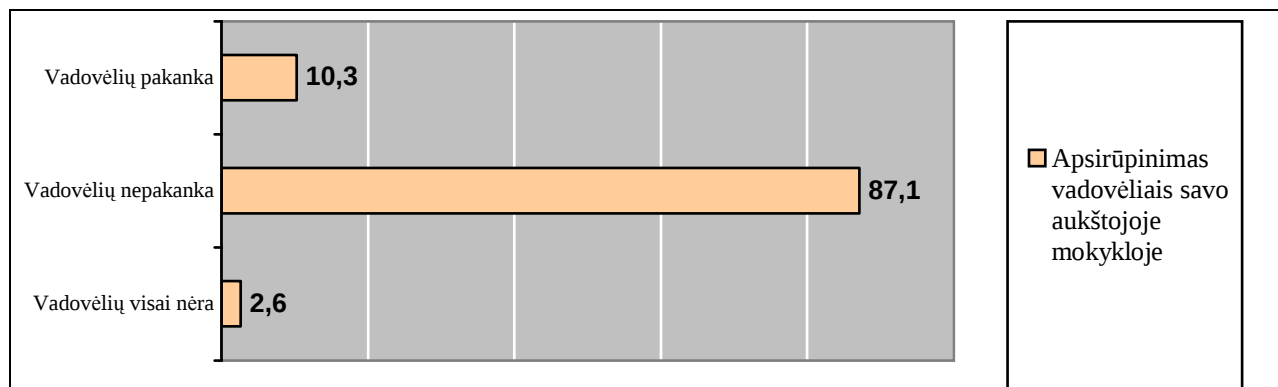
3.8 lentelė

Respondentų atsakymai (procentiniai dažniai) į klausimą “Įvertinkite mokymo priemonių kainas”

<i>Mokymo priemonės</i>	<i>Aukšta</i>	<i>Prieinama</i>	<i>Neteko pirkti ar domėtis</i>	<i>Neturiu nuomonės</i>
Spausdinti vadovėliai	52,1	38,7	6,4	2,8
Garso kasetės	15,7	24,6	45,3	14,3
Vaizdo kasetės	19,8	18,3	47,9	14,1

Tiriant apsirūpinimą tradicinėmis mokymo priemonėmis (pritaikius chi-kvadratu kriterijų ir atlikus porinių dažnių lentelių analizę), buvo rasti statistiškai reikšmingi skirtumai tarp universiteto ir kolegijų studentų atsakymų į klausimą apie apsirūpinimą vadovėliais savo aukštojoje mokykloje.

Universiteto studentai (89,2 %) dažniau negu kolegijų studentai (81,1%) tvirtina, kad vadovėlių savo mokyklos bibliotekoje gauna nepakankamai, tačiau šie skirtumai nepakeičia bendros apsirūpinimo vadovėliais vertinimo tendencijos: studentų dažniausiai naudojamos spausdintinės mokymosi priemonės – vadovėlių, savo aukštosios mokyklos bibliotekose, besimokantiejiems nepakanka. Taip teigia 87,1% apklaustųjų.

3.1 pav. Naudojimosi vadovėliais sąlygų įvertinimas (studentų požiūriu) savo aukštosios mokyklos bibliotekoje

Siekiant įvertinti naudojimosi kitomis tradicinėmis mokymosi priemonėmis – vaizdinėmis (žemėlapiais, atlasais, plakatais, paveikslais ir fotoalbumais) savo aukštosios mokyklos bibliotekoje, buvo atlikta respondentų atsakymų į klausimą “Kaip Jums pavyksta apsirūpinti vaizdinėmis mokymo priemonėmis Jūsų aukštosios mokyklos bibliotekoje?” (žr. 3.9 lentelė) ir “Kaip Jums pavyksta apsirūpinti filmuotomis ir garsinėmis mokymo priemonėmis Jūsų aukštosios mokyklos bibliotekoje?” (žr. 3.10 lentelė).

3.9 lentelė

Respondentų atsakymai (procentiniai dažniai) į klausimą “Kaip Jums pavyksta apsirūpinti vaizdinėmis mokymo priemonėmis Jūsų aukštosios mokyklos bibliotekoje?”

<i>Vaizdinės mokymo priemonės</i>	<i>Lengvai gaunamos</i>	<i>Reikia pastangų</i>	<i>Labai sunku gauti</i>	<i>Neįmanoma gauti</i>	<i>Neaktualu pagal studijų kryptį</i>
Žemėlapiai	6,5	14,9	11,8	3,5	63,3
Atlasai	8,3	15,0	11,3	4,2	61,2
Plakatai	6,1	17,4	14,10	8,1	54,3
Paveikslai, fotoalbumai	8,3	17,1	16,9	9,9	47,9
Kitos	6,6	24,7	18,9	5,7	44,1

3.10 lentelė

Respondentų atsakymai (procentiniai dažniai) į klausimą “Kaip Jums pavyksta apsirūpinti filmuotomis ir garsinėmis mokymo priemonėmis Jūsų aukštosios mokyklos bibliotekoje?”

<i>Filmuotos ir garsinės mokymo priemonės</i>	<i>Lengvai gaunamos</i>	<i>Reikia pastangų</i>	<i>Labai sunku gauti</i>	<i>Neįmanoma gauti</i>	<i>Neaktualu pagal studijų kryptį</i>
Garso kasetės	8,2	15,7	14,3	19,9	41,8
Vaizdo kasetės	5,4	15,0	16,9	25,1	37,7
DVD	3,6	10,2	16,4	31,2	38,6

Respondentų atsakymai rodo, kad vaizdinės, filmuotos ir garsinės mokymo priemonės studentų dažniausiai įvardijamos kaip neaktualios pagal studijų kryptį. Pažymėtina, kad į anketos klausimus atsakė humanitarinių, socialinių, tikslųjų, gamtos mokslų studentai (plačiau žr. respondentų demografinės charakteristikos).

Pritaikius chi - kvadratu kriterijų, buvo rasti statistiškai reikšmingi skirtumai (kai $p < 0,05$; žr. 3.11. lentelė, 3.12. lentelė) tarp kai kurių respondentų atsakymų, suskirsčius juos pagal aukštąją mokyklą (universitetą ar kolegiją). Respondentų atsakymų duomenimis, vaizdinės priemonės – žemėlapiai, plakatai, paveikslai ir fotoalbumai dažniau lengvai gaunamos kolegijų, o ne universitetų bibliotekose. Daroma hipotetinė prielaida, kad rasti statistiškai reikšmingi skirtumai tarp kai kurių vaizdinių bei filmuotų ir garsinių mokymo priemonių naudojimo gali būti siejamos su šiek tiek skirtinga

kolegijose ir universitetuose dėstomų disciplinų specifika: praktiniu dalykų pobūdžiu - kolegijose bei daugiau teoriniu – universitetuose bei atitinkamų priemonių kaupimu. Universitetų studentai savo atsakymuose apie apsirūpinimą vaizdinėmis bei filmuotomis ir garsinėmis mokymo priemonėmis, dažniau žymėjo pasirinktą atsakymą skiltyje “neaktualu pagal studijų kryptį” negu kolegijų studentai (žr. 3.11 lentelė, 3.12. lentelė).

3.11 lentelė

Respondentų atsakymai (procentiniai dažniai) į klausimą “Kaip apsirūpinate vaizdinėmis mokymo priemonėmis Jūsų aukštosios mokyklos bibliotekoje?”

<i>Vaizdinės mokymo priemonės</i>		<i>Lengvai gaunamos</i>	<i>Reikia pastangų</i>	<i>Labai sunku gauti</i>	<i>Neįmanoma gauti</i>	<i>Neaktualu pagal studijų kryptį</i>	<i>p</i>
Žemėlapiai	Universitetuose	5,4	13,8	11,5	2,8	66,5	0,007*
	Kolegijose	9,4	18,0	12,7	5,3	54,5	
Atlasai	Universitetuose	7,5	14,2	10,8	3,9	63,7	0,149
	Kolegijose	10,7	17,2	12,7	4,9	54,5	
Plakatai	Universitetuose	4,5	16,4	12,7	7,6	58,7	0,000*
	Kolegijose	10,7	20,1	17,6	9,4	42,2	
Paveikslai, fotoalbumai	Universitetuose	5,4	15,8	15,1	10,0	53,7	0,000*
	Kolegijose	16,4	20,5	21,7	9,4	32,0	

* kai $p < 0,05$

3.12 lentelė

Respondentų atsakymai (procentiniai dažniai) į klausimą “Kaip apsirūpinate filmuotomis ir garsinėmis mokymo priemonėmis Jūsų aukštosios mokyklos bibliotekoje?”

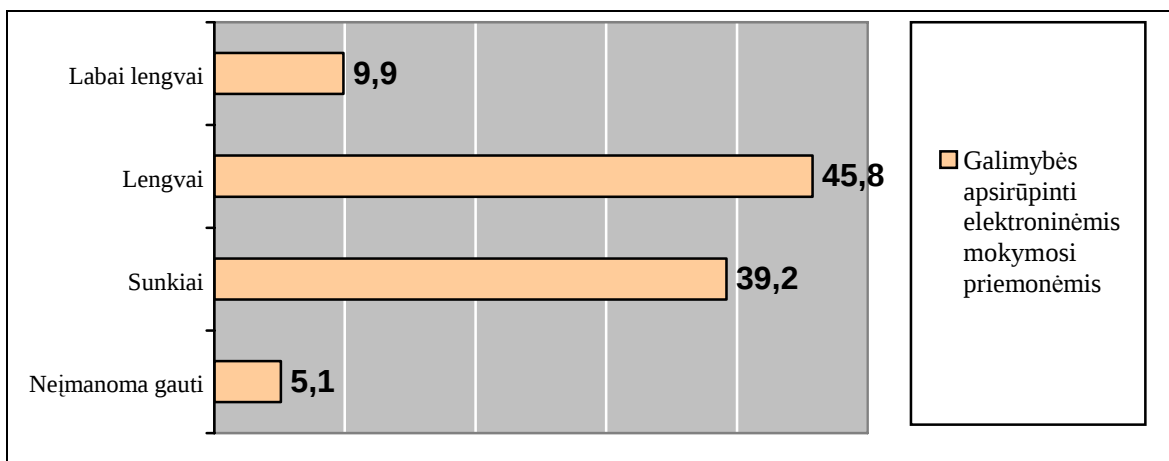
<i>Filmuotos ir garsinės mokymo priemonės</i>		<i>Lengvai gaunamos</i>	<i>Reikia pastangų</i>	<i>Labai sunku gauti</i>	<i>Neįmanoma gauti</i>	<i>Neaktualu pagal studijų kryptį</i>	<i>p</i>
Garso kasetės	Universitetuose	6,9	15,5	14,2	19,7	43,6	0,111
	Kolegijose	11,9	16,0	14,8	20,5	36,9	
Vaizdo kasetės	Universitetuose	4,2	13,6	16,6	24,5	41,1	0,001*
	Kolegijose	8,6	18,9	17,6	26,6	28,3	
DVD	Universitetuose	3,1	8,8	15,8	31,1	41,1	0,027*
	Kolegijose	4,9	13,9	18,0	31,6	31,6	

kai $p < 0,05$

Siekiant atskleisti respondentų garso ir vaizdo kasečių kainų vertinimą, nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas ($p = 0,038$, t.y. $p < 0,05$), kuris leidžia teigti, kad yra skirtumai tarp universitetų ir kolegijų studentų atsakymų: daliai universiteto studentų neteko pirkti garso ir vaizdo kasečių studijų tikslams. Šie rezultatai patvirtina prielaidą, kad, skiriantis kolegijų ir universitetų studentų studijuojamųjų dalykų specifika turi įtakos galimybėms apsirūpinti specifinėmis mokymosi priemonėmis aukštojoje mokykloje.

3.2. APSIRŪPINIMAS NETRADICINĖMIS (ELEKTRONINĖMIS) MOKYMOSI PRIEMONĖMIS

Nors 3.1. skyriuje pateikti duomenys parodė, kad studentai dažniausiai apsirūpina spausdintinėmis mokymosi priemonėmis, tačiau taip pat dažnai studentams yra “lengvai” (45,8%) ir “labai lengvai” (9,9%) prieinamos ir duomenų bazės (žr. 3.2 paveikslas), priskirtinos elektroninėms mokymo priemonėms.

3.2 pav. Respondentų atsakymai (procentiniai dažniai) atsakant į klausimą “Kaip mokymo priemonės galima gauti Jūsų aukštosios mokyklos bibliotekoje?”

Statistiškai reikšmingų skirtumų tarp universitetų ir kolegijų studentų, nerasta (žr. 3.13 lentelė).

3.13 lentelė

Respondentų atsakymai (%) į klausimą “Kaip mokymo priemonės galima gauti Jūsų aukštosios mokyklos bibliotekoje?”

Mokymo priemonės		Labai lengvai	Lengvai	Sunkiai	Neįmanoma gauti	p
Duomenų bazės	Universitetuose	10,0	47,7	37,7	4,60	0,184
	Kolegijose	9,40	40,6	43,4	6,60	

* kai $p < 0,05$

Nustatyta, kad studentai ypač retai naudojami elektroninėmis bibliotekomis: tiek užsienio universitetų (naudojasi retai arba nesinaudoja niekada - 93,8%), tiek Lietuvos

(naudojasi retai arba nesinaudoja niekada - 74,4%). Medžiaga studijoms taip pat gana retai gaunama savo aukštosios mokyklos nuotolinių studijų centre (18,7%).

Pritaikius chi - kvadratu kriterijų, nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai tarp universitetų ir kolegijų studentų atsakymų (žr. 3.14 lentelė). Nustatyta, kad užsienio universitetų elektroninėmis bibliotekomis panašiai retai naudojasi tiek universitetų, tiek kolegijų respondentai, tuo tarpu Lietuvos aukštųjų mokyklų bibliotekų elektroninėmis mokymo priemonių aprūpinimo paslaugomis dažniau naudojasi universitetų studentai, bet mokymo medžiagą savo aukštosios mokyklos nuotolinių studijų centre dažniau gauna kolegijų, o ne universitetų studentai.

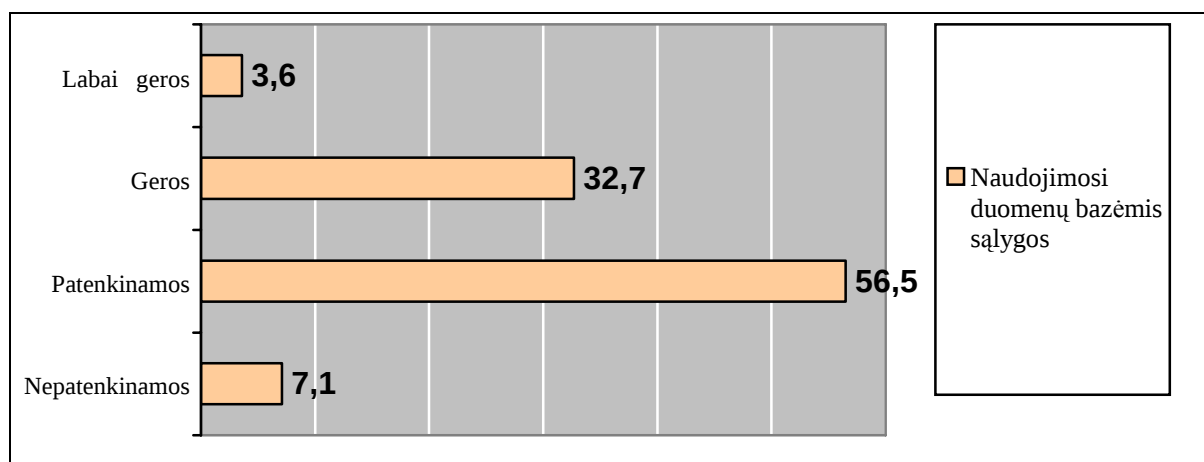
3.14 lentelė

Respondentų atsakymai (procentiniai dažniai) į klausimą “Kaip apsirūpinate mokymo priemonėmis?”

<i>Apsirūpinimo mokymo priemonėmis būdas</i>		<i>Nuolat</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>	<i>p</i>
Naudojatės elektroninėmis Lietuvos aukštųjų mokyklų bibliotekomis	Universitetuose	7.5	22.6	37.1	32.9	0.000*
	Kolegijose	4.1	9.4	40.2	46.3	
Naudojatės užsienio universitetų elektroninėmis bibliotekomis	Universitetuose	1.6	4.8	24.2	69.4	0.187
	Kolegijose	1.6	6.1	17.6	74.6	
Mokymo medžiagą gaunate savo aukštosios mokyklos nuotolinių studijų centre	Universitetuose	3.4	11.7	25.6	59.3	0.000*
	Kolegijose	5.3	23.4	29.1	42.2	

* kai $p < 0,05$

Apsirūpinimą duomenų bazėmis (žr. 3.3 paveikslas) dažniausiai studentai įvardina kaip patenkinamą (56,5%), rečiau – vertina gerai (32,7%).

3.3 pav. Naudojimosi duomenų bazėmis sąlygų įvertinimas (studentų požiūriu) savo aukštosios mokyklos bibliotekoje

Pritaikius chi - kvadratu kriterijų ir atlikus duomenų analizę pagal požymį (universitetas – kolegija), nustatyta, kad statistiškai reikšmingų skirtumų tarp respondentų atsakymų vertinant naudojimosi duomenų bazėmis sąlygas savo aukštosios mokyklos bibliotekoje, nerasta ($p = 0,539$, t.y. $p > 0,05$). Vadinasi, tikėtina, kad apsirūpinimas duomenų bazėmis tiek universitetų, tiek kolegijų studentų dažniausiai vertinamas patenkinamai, rečiau – gerai.

Elektroninės filmuotos ir garsinės mokymo priemonės dažniausiai studentų vertinamos kaip neaktualios pagal studijų kryptį (36,0%) arba jų neįmanoma gauti (28,9%) (žr. 3.15 lentelė). Statistiškai reikšmingų skirtumų atsakant į šį klausimą, skirstant respondentus pagal aukštąją mokyklą (universitetą ar kolegiją), nerasta ($p = 0,232$, t.y. $p > 0,05$).

3.15 lentelė

Respondentų atsakymai (procentiniai dažniai) į klausimą “Kaip Jums pavyksta apsirūpinti filmuotomis ir garsinėmis mokymo priemonėmis Jūsų aukštosios mokyklos bibliotekoje?”

<i>Filmuotos ir garsinės mokymo priemonės</i>	<i>Lengvai gaunamos</i>	<i>Reikia pastangų</i>	<i>Labai sunku gauti</i>	<i>Neįmanoma gauti</i>	<i>Neaktualu pagal studijų kryptį</i>
CD-ROM, CD-R, CD-RW	4,3	14,6	16,2	28,9	36,0
Kitos	6,0	19,0	15,1	16,9	43,0

Vadinasi, tikėtina, kad tiek kolegijų, tiek universitetų studentai elektroninėmis filmuotomis ir garsinėmis mokymo priemonėmis naudojami retai.

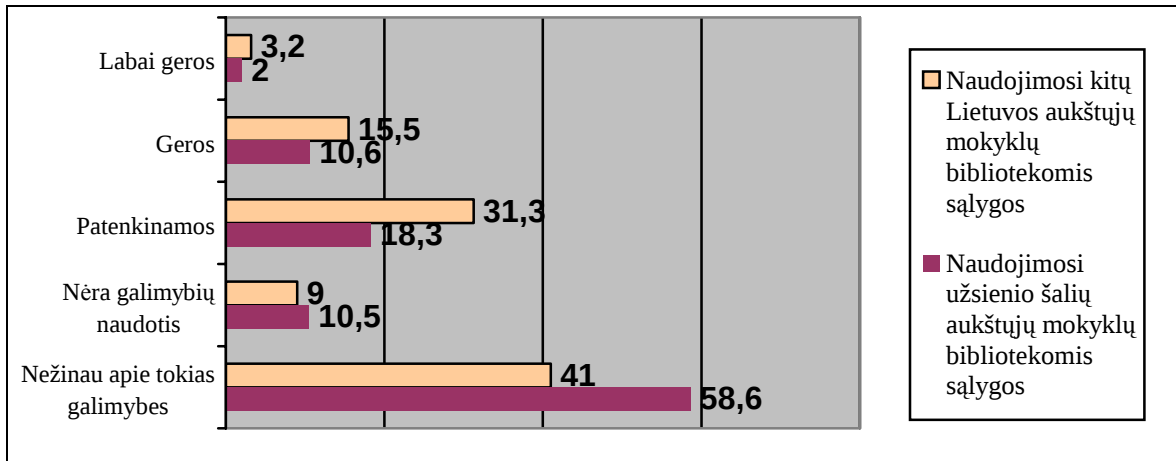
Elektroninių vadovėlių studentams dažniausiai netenka pirkti ar domėtis (žr. 3.16 lentelė). Taip atsakė 42,4% apklaustųjų. Mažesnės respondentų dalies nuomone, elektroninių vadovėlių kaina yra prieinama. Taip atsakė 25,1% studentų. 19,4% respondentų nuomone, elektroninių vadovėlių kainos yra aukštos. Statistiškai reikšmingų skirtumų atsakant į šį klausimą, skirstant respondentus pagal aukštąją mokyklą (universitetą ar kolegiją), nerasta ($p = 0,380$, t.y. $p > 0,05$).

3.16 lentelė

Respondentų atsakymai (procentiniai dažniai) į klausimą “Įvertinkite mokymo priemonių kainas”

<i>Mokymo priemonės</i>	<i>Aukšta</i>	<i>Prieinama</i>	<i>Neteko pirkti ar domėtis</i>	<i>Neturiu nuomonės</i>
Elektroniniai vadovėliai	19,4	25,1	42,4	13,1

Anketose respondentai vertino galimybes naudotis kitų Lietuvos aukštųjų mokyklų bibliotekomis ir kitų užsienio šalių aukštųjų mokyklų bibliotekomis savo aukštosios mokyklos bibliotekoje (žr. 3.4 paveikslai).

3.4 pav.: Naudojimosi kitų aukštųjų mokyklų bibliotekomis sąlygų įvertinimas (studentų požiūriu)

Lentelės duomenys rodo, kad dažniausiai studentai nežino apie savo aukštosios mokyklos turimas galimybes naudotis tiek kitomis Lietuvos aukštųjų mokyklų bibliotekomis (41,0 %), tiek kitomis užsienio šalių bibliotekomis (58,6%).

Pritaikius chi-kvadratu kriterijų ir atlikus porinių dažnių lentelių analizę (žr. 3.17 lentelė), buvo nustatyta, kad statistiškai reikšmingai nesiskiria ($p > 0,05$) studentų vertinimai, susiję su kitų Lietuvos aukštųjų mokyklų bibliotekų duomenų bazėmis: dažnai tokios galimybės vertinamos patenkinamai arba nežinoma apie tokias galimybes.

Tuo tarpu vertinimai, susiję su kitų užsienio aukštųjų mokyklų bibliotekomis, šiek tiek statistiškai reikšmingai skiriasi ($p = 0,001$, t.y. $p < 0,05$).

3.17 lentelė

Respondentų atsakymai (procentiniai dažniai) į klausimą „Įvertinkite, kokias galimybes naudotis kitų Lietuvos aukštųjų mokyklų bibliotekomis teikia Jūsų aukštosios mokyklos biblioteka?“

Galimybės naudotis kitų aukštųjų mokyklų bibliotekomis		Labai geros	Geros	Patenkinamos	Nėra galimybių naudotis	Nežinau apie tokias galimybes	p
Galimybės naudotis kitų Lietuvos aukštųjų mokyklų bibliotekomis	Universitetuose	2,7	16,2	30,5	7,8	42,8	0,057
	Kolegijose	4,5	13,5	33,6	12,3	36,1	
Galimybės naudotis kitų užsienio aukštųjų mokyklų bibliotekomis	Universitetuose	1,5	12,4	17,9	8,8	59,3	0,001*
	Kolegijose	3,3	5,7	19,3	15,2	56,6	

* kai $p < 0,05$

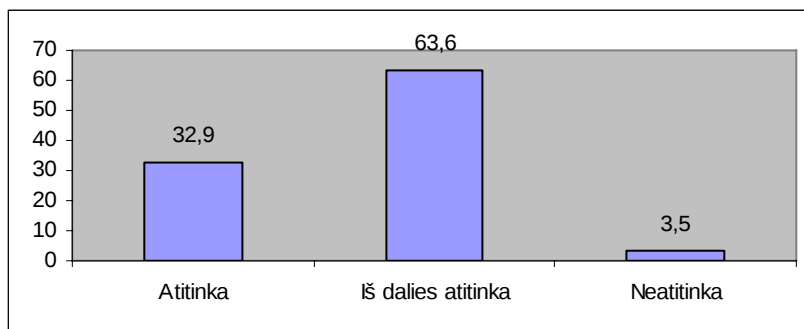
4. AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ STUDENTŲ NAUDOJIMASIS VADOVĖLIAIS: SITUACIJOS ANALIZĖ

4.1. AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ VADOVĖLIŲ ŠIUOLAIKIŠKUMAS

4.1.1. Vadovėlių atitikimas studijų programoms

Vadovėliai, kaip labai svarbi mokymo/si priemonė, didele dalimi lemia studijų kokybę. Suprantama, vykstant aukštųjų mokyklų pertvarkai, nuolat atnaujinamos studijų programos. Todėl vadovėlių šiuolaikiškumas bei jų kokybė tampa aktualia programa.

Tačiau vadovėlių kokybę galima apibūdinti daugeliu atžvilgių, kuriuos gali įvertinti tik specialistai. Šiame tyrime sutelkiamas dėmesys tik į kai kuriuos išorinius dalykus, labiau reikšmingus vartotojams. Studentams itin svarbus vadovėlių kokybės matas yra jų *atitikimas studijų programoms*. Kaip šiuo atžvilgiu išsidėsto studentų požiūriai, rodo 4.1 pav.

4.1. pav. Studentų požiūrio į vadovėlių atitikimą studijų programoms procentiniai dažniai

Akivaizdu, kad tik trečdalis studentų (32,9 %) mano, kad vadovėliai atitinka dalykų programas, o likę du trečdaliai nurodo, kad jie tik iš dalies tenkina programų reikalavimus.

Lyginant respondentų požiūrius pagal aukštosios mokyklos tipus, gauti tokie duomenys (4. 1 lentelė).

4.1 lentelė

Respondentų požiūriai į vadovėlių atitikimą studijų programoms pagal mokyklų tipus
(procentiniai dažniai)

<i>Mokyklų tipai</i>	<i>Atitinka</i>	<i>Iš dalies atitinka</i>	<i>Neatitinka</i>	<i>p</i>
Universitetuose	34,1	62,5	3,4	0,429
Kolegijose	29,5	66,8	3,7	

Iš lentelės duomenų matyti, kad kiek daugiau universiteto studentų linkę pripažinti, jog vadovėliai atitinka dalykų programas (universitetų 34,1 %, o kolegijų 29,5 %), bet šis skirtumas yra statistiškai nereikšmingas. Tad apibendrintai galima teigti, kad apie trečdalis vadovėlių visose aukštosiose mokyklose atitinka studijų programas, o du trečdaliai tik iš dalies. Kartu pastebėtina, kad vadovėlių ir programų atitikimą /neatitikimą gali sąlygoti ir maži dalykų programų pokyčiai, ir nepakankamas vadovėlių atnaujinimas. Todėl studentų požiūriai gali tik iš dalies atspindėti vadovėlių šiuolaikiškumą.

Statistinė duomenų analizė atskleidė, kad studentų požiūris į vadovėlių atitikimą dalyko programoms *nepriklauso nuo lyties* ($p = 0,300$; $p > 0,05$) Vaikiniai tik šiek tiek dažniau linkę vertinti kraštutines (atitinka/neatitinka) pozicijas. Nerasta statistiškai reikšmingų požiūrių į vadovėlių atitikimą programoms skirtumų ir nuo studentų *gimtosios kalbos* ($p = 0,621$; $p > 0,05$) (lietuvių, lenkų, rusų), *studijų finansavimo* ($p = 0,365$; $p > 0,05$). Vis dėlto studentai, kurie patys moka už studijas, dažniau (3 - 4 %) nurodo neatitikimą ar rečiau - (6-7 %) studijų programų atitikimą. Tyrimo duomenys leidžia teigti, kad įvairių *studijų kryptių* vadovėliai panašiai tenkina studijų programas (4.2 lentelė).

Nors statistiškai reikšmingų skirtum nerasta, tačiau duomenys rodo, kad geriausiai studijų poreikius atitinka medicinos (40,4 %) ir kūno kultūros (37,5 %) vadovėliai, o mažiausiai – gamtos (8,2 %) ir tikslųjų (6,5) mokslų.

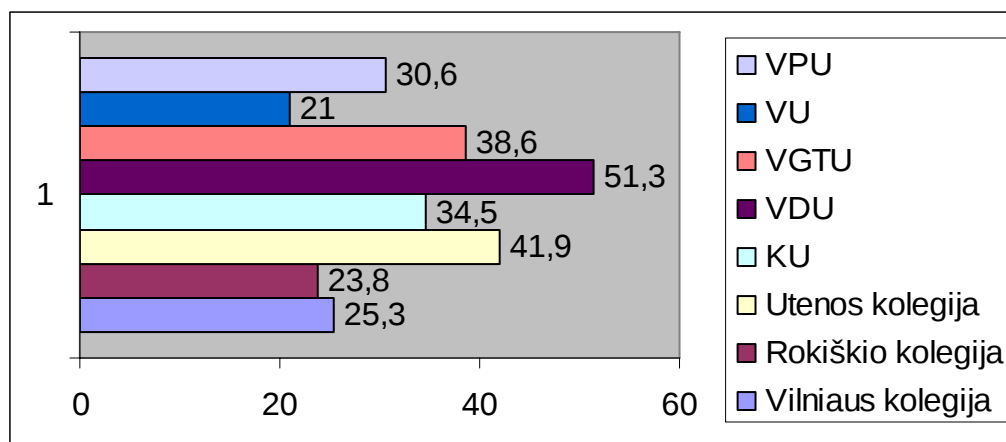
Paaiškėjo, kad nėra statistiškai reikšmingo skirtumo į vadovėlių atitikimą studijų programoms ir tarp 1,2,3 kurso *bakalauro* ($p = 0,324$; $p > 0,05$) studijų ir 1 bei 2 kurso *magistrantūros* ($p = 0,638$; $p > 0,05$) studijų respondentų požiūrių.

Tačiau statistiškai reikšmingi skirtumai rasti lyginant duomenis pagal *aukštąsias mokyklas* ($\chi^2=32,785$; $p < 0,003$).

Respondentų atsakymai (procentiniai dažniai) į klausimą “Ar išleisti studijų krypties vadovėliai atitinka studijų programas?”

<i>Studijų programos</i>	<i>Atitinka</i>	<i>Iš dalies atitinka</i>	<i>Neatitinka</i>
Humanitariniai mokslai	31,5	66,3	2,2
Socialiniai mokslai	32,7	63,3	3,9
Tikslieji mokslai	28,6	64,9	6,5
Gamtos mokslai	30,6	61,2	8,2
Menai	28,6	67,0	4,4
Kūno kultūra, sportas	37,5	62,5	0,0
Medicinos mokslai	40,4	59,6	0,0
Technologijų mokslai	36,8	60,9	2,3

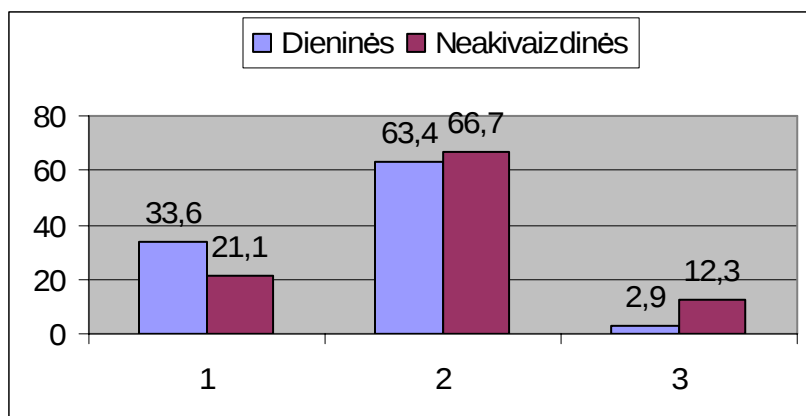
($p = 0,551$; $p > 0,05$)

4.2. pav. Vadovėlių atitikimo studijų programoms skirstinys pagal aukštąsias mokyklas

Tyrimo duomenys rodo, kad vadovėliai geriausiai atitinka mokymo programas VDU (51,3 %), Utenos kolegijoje (41,9 %), VGTU (38,6 %). Šis santykis mažiausias Rokiškio kolegijoje (atitinka – 23,8 %, neatitinka – 7,1 %). Apskritai vadovėlių neatitikimo studijų programoms vidurkis yra 3,5 %

Požiūriai į vadovėlių ir programų atitikimą priklauso nuo *studijų formos* ($\chi^2=16,025$; $p < 0,000$) (4.3 pav.).

(1 – atitinka, 2 – iš dalies atitinka; 3 – neatitinka)

4.3 pav. Dieninių ir neakivaizdinių studijų respondentų požiūriai į vadovėlių atitikimą studijų programoms.

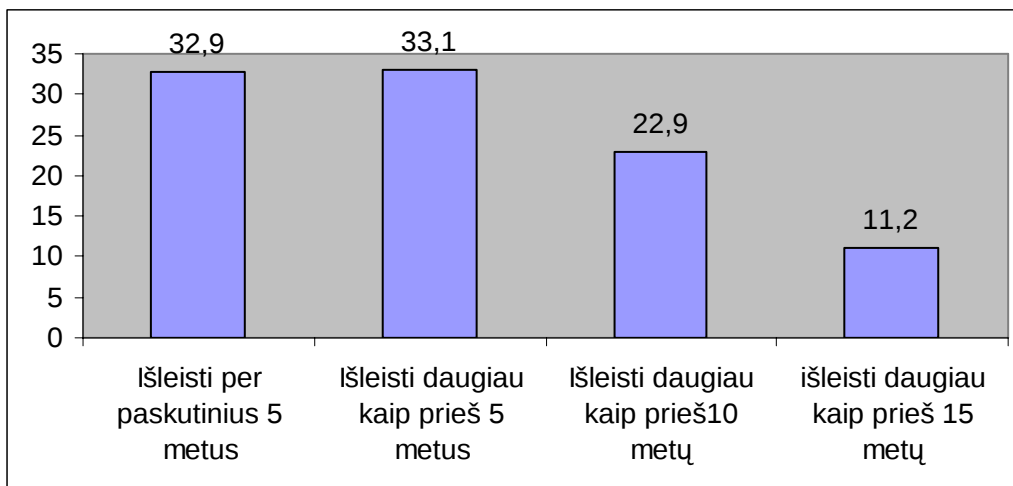
Matyti, kad dieninių studijų respondentai geriau aprūpinami šiuolaikiškais vadovėliais. Tokią situaciją gali suponuoti daug veiksnių: dieninių studijų respondentai anksčiau apsirūpina šiuolaikiškais vadovėliais, o neakivaizdinių studijų besimokantieji turi tenkintis ir ne visai atitinkančiais programomis; kitaip tuos pačius vadovėlius vertina dirbantys studentai ir t.t. Tai, kad tik penktadalis (21,1 %) neakivaizdinių studijų respondentų nurodo, jog vadovėliai atitinka programas, o neatitikimą konstatuoja 12,3 % tirtųjų, jau yra rimta problema.

Apibendrinant galima teigti, kad vadovėliai nepakankamai (tik 32,9 %) atitinka studijų programas. Ypač reiktų sutelkti dėmesį į neakivaizdininkų aprūpinimą studijų programomis atitinkančiais vadovėliais, atsižvelgiant į šios studijų formos specifiką.

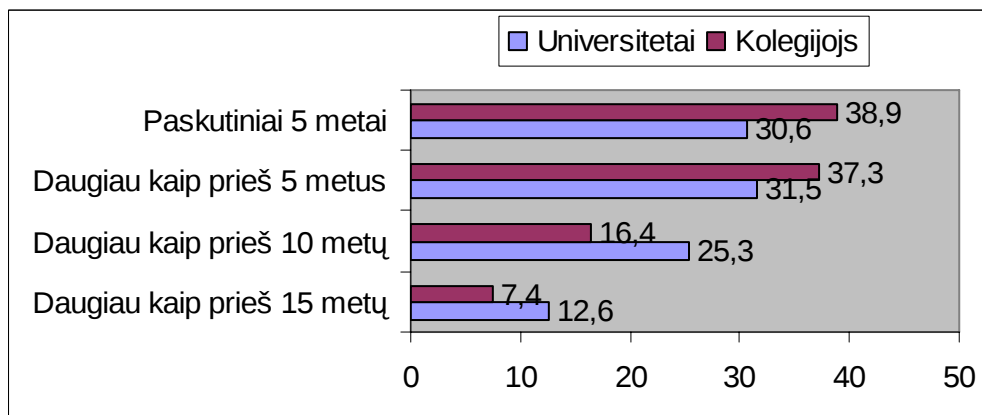
4.1.2. Vadovėlių išleidimo laikas

Kitas aukštosiose mokyklose naudojamų vadovėlių šiuolaikiškumo matas yra jų *išleidimo metai*. Vadovėliai, iš kurių studentai mokosi, pagal jų išleidimo laiką taip pasiskirstė (4.4 pav.).

Nustatyta, kad du trečdaliai vadovėlių išleisti per pastaruosius dešimt metų, bet 11,2 % yra senesni nei penkiolikos metų. Rasti statistiškai reikšmingi skirtumai tarp *universitetų ir kolegijų* studentų nuomonių ($\chi^2 = 15,966$; $p < 0,001$) (4.5 pav.).

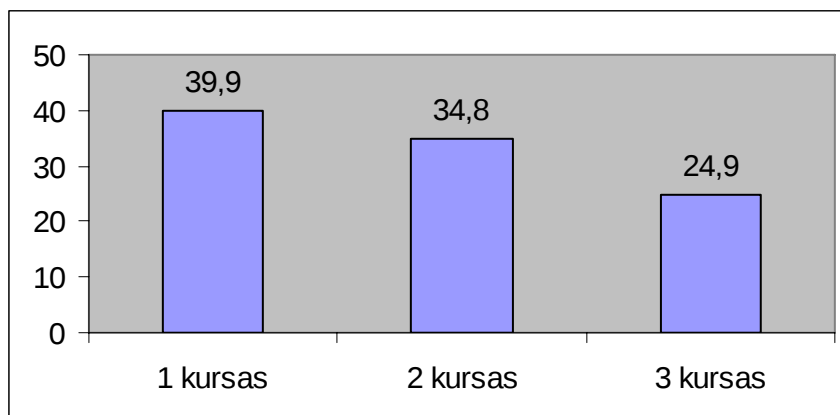
4.4 pav. Studentų dažniausiai naudojamų vadovėlių skirstinys pagal išleidimo metus.

4.5 pav. Universitetų ir kolegijų studentų dažniausiai naudojamų vadovėlių skirstinys pagal jų išleidimo laiką (%)

Akivaizdu, kad kolegijose daugiau naudojama paskutinį dešimtmetį išleistų vadovėlių. Galima manyti, kad kolegijų statuso keitimas darė pozityvų poveikį vadovėlių leidybai.

Iš tyrimo duomenų paaiškėjo, kad statistiškai reikšmingai skiriasi *įvairių kursų* respondentų, *studijuojančių pagal bakalauro* programą, požiūriai į vadovėlių išleidimo metus ($\chi^2 = 26,582$; $p < 0,000$). Mažiausiai naujų vadovėlių (išleistų per paskutinis penkerius metus) gauna 3-ojo kurso studentai (4.6 pav.).

4.6pav. Bakalauro studijų programos respondentų naudojamų vadovėlių, išleistų per paskutinius 5 metus, skirstinys.

Pastebėtina, kad ir seniausių vadovėlių tenka daugiausia 3 – iojo kurso studentams: išleistų prieš daugiau nei penkiolika metų 13,4 %, daugiau nei prieš 10 metų – 29 %

Skiriasi naudojamų vadovėlių „amžius“ ir pagal *studijų programas* ($\chi^2 = 133,730$; $p < 0,000$).

4.3 lentelė

Respondentų požiūrių (procentiniai dažniai) į dažniausiai naudojamų vadovėlių išleidimo metus skirstinys pagal studijų programas

<i>Studijų programos</i>	<i>Vadovėliai išleisti:</i>			
	<i>per 5 metus</i>	<i>daugiau nei 5 metus</i>	<i>daugiau nei 10 metų</i>	<i>daugiau nei 15 metų</i>
Humanitariniai mokslai	29,2	34,8	25,3	10,7
Socialiniai mokslai	47,3	31,7	17,8	3,2
Tikslieji mokslai	9,1	27,3	41,6	22,1
Gamtos mokslai	20,4	30,6	24,5	24,5
Menai	36,3	47,3	8,8	7,7
Kūno kultūra, sportas	50,0	25,0	25,0	0,0
Medicinos mokslai	46,8	25,5	25,5	2,1
Technologijų mokslai	20,1	32,2	26,4	21,3

Tyrimo duomenys atskleidė, kad daugiausiai naujų vadovėlių išleista *sporto ir kūno kultūros* (50,0 %), *socialinių* (47,3 %), *medicinos* (46,8 %) ir *menų* (36,3 %) studijų programoms. Daugiausiai senesnių nei 15 metų vadovėlių naudoja *gamtos* (24,5 %), *tikslieji* (22,1 %) ir *technologijų* (21,3 %) mokslai.

Skiriasi naudojamų vadovėlių išleidimo metai ir pagal *aukštąsias mokyklas* ($\chi^2 = 203,439$; $p < 0,000$).

4.4 lentelė

Respondentų požiūrių (procentiniai dažniai) į dažniausiai naudojamų vadovėlių išleidimo metus skirstinys pagal aukštąsias mokyklas

<i>Aukštosios mokyklos</i>	<i>Vadovėliai išleisti</i>			
	<i>per 5 metus</i>	<i>daugiau nei 5 metus</i>	<i>daugiau nei 10 metų</i>	<i>daugiau nei 15 metų</i>
VPU	17,4	36,3	31,7	14,6
VU	16,1	35,5	29,0	19,4
VGTU	24,8	25,7	22,8	26,7
VDU	82,5	13,8	3,8	0,0
KU	37,2	34,5	25,0	3,4
Utenos kolegija	43,5	35,5	19,4	1,6
Rokiškio kolegija	53,6	28,6	9,5	8,3
Vilniaus kolegija	24,2	46,3	20,0	9,5

Iš 4.4 lentelės duomenų matyti, kad daugiausiai naujų vadovėlių (išleistų per paskutiniuosius 5 metus), turi VDU (82,5 %), Rokiškio (53,6 %) ir Utenos (43,5 %) kolegijos. Daugiausiai senesnių nei 15 metų vadovėlių naudoja VGTU (26,7 %) ir VU (19,4 %), VPU (14,6 %)

Vadovėlių pasirinkimui turi įtakos ir studentų *lytis* ($\chi^2 = 39,546$; $p < 0,000$).

Respondentų požiūriai į vadovėlių išleidimo metus pagal lytį (procentiniai dažniai)

Lytis	Vadovėliai išleisti			
	<i>per 5 metus</i>	<i>daugiau nei 5 metus</i>	<i>daugiau nei 10 metų</i>	<i>daugiau nei 15 metų</i>
Vyras	27,9	28,3	21,7	22,1
Moteris	34,6	34,8	23,3	7,3

Matyti, kad moterys dažniau nurodė, jog naudoja naujausius vadovėlius (34,6 % – vyrai 27,9 %), o vyrai – seniausius (atitinkamai 7,3 % ir 22,1 %).

Statistinė duomenų analizė atskleidė, kad vadovėlių išleidimo metus panašiai nurodo 1 ir 2 kursų *magistrantūros* ($p = 0,422$; $p > 0,05$) studijų bei *dieninių ir neakivaizdinių* ($p = 0,509$; $p > 0,05$) skyrių respondentai. Nesiskiria respondentų požiūriai į vadovėlių išleidimo metus ir nuo *studijų finansavimo* formos ($p = 0,431$; $p > 0,05$), *gimtosios kalbos* ($p = 0,109$; $p > 0,05$)

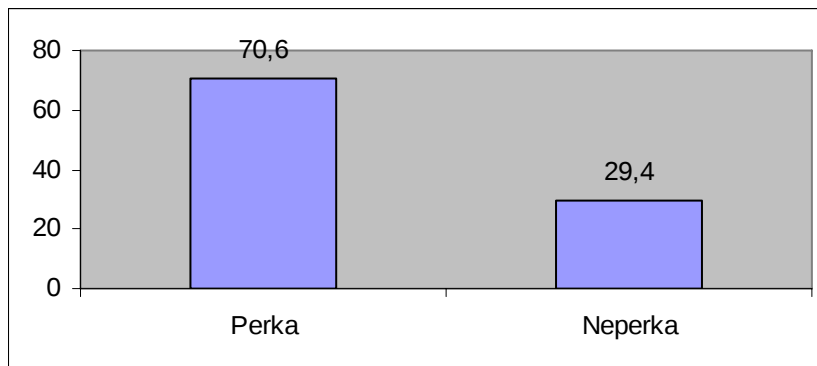
Taigi, tik trečdalis (32,9 %) vadovėlių išleista per paskutiniuosius 5 metus. Lygiai tiek jų atitinka studijų programų reikalavimus. Toks preciziškas duomenų sutapimas negali būti atsitiktinis. Tad aprūpinimas šiuolaikiškais vadovėliais ir universitetuose ir aukštosiose mokyklose yra nepakankamas, nors kolegijose yra daugiau naujesnių vadovėlių.

Aprūpinimas naujausiais vadovėliais dar lieka daugiau aukštųjų mokyklų vidaus reikalu. Vertėtų atkreipti dėmesį ir į kai kurių (ypač gamtos, tikslųjų ir technologijų) studijų programų naujų vadovėlių leidybą.

4.2. AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ VADOVĖLIŲ KAINOS

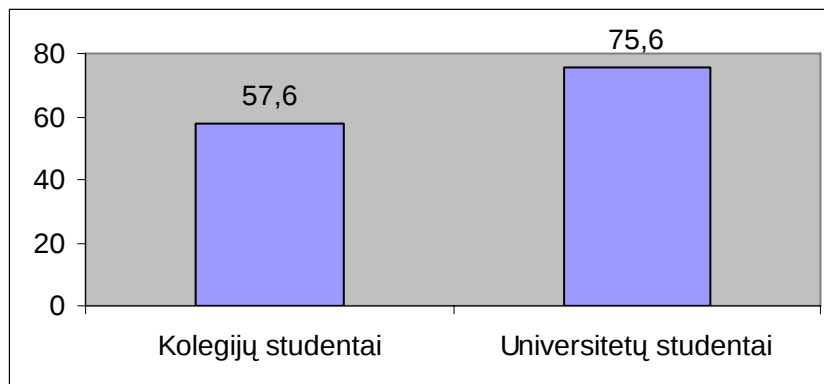
4.2.1. Studentų galimybės pirkti vadovėlius

Vadovėlių, kaip pagrindinę mokymosi priemonę, ypač neseniai išleista, daugelis studentų norėtų įsigyti. Tyrimo duomenys (4.7. pav.) rodo, kad trečdalis studentų perka vadovėlius.

4.7 pav. Studentų skirstinys pagal vadovėlių pirkimą.

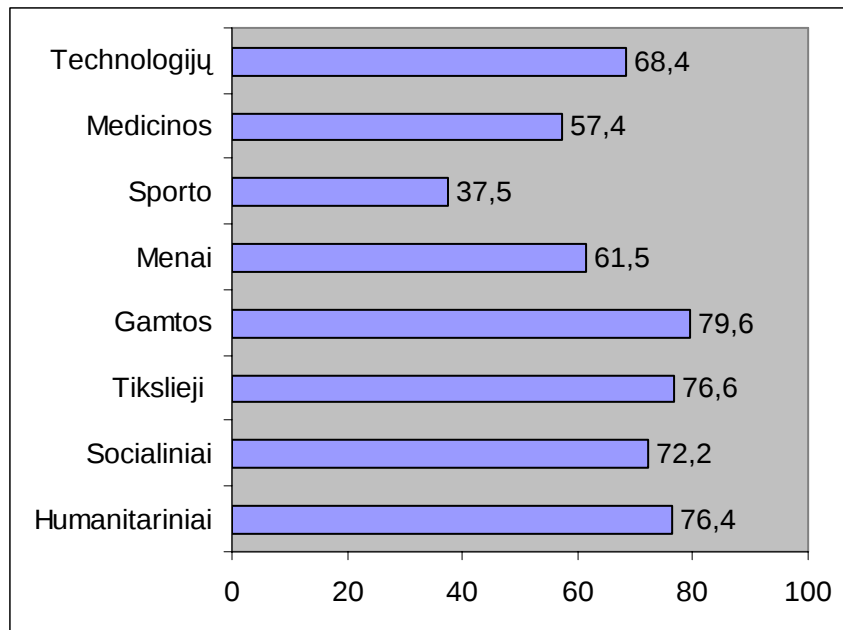
Statistinė duomenų analizė atskleidė reikšmingus skirtumus tarp *universitetų ir kolegijų* studentų vadovėlių pirkimo ($\chi^2 = 30,046$; $p < 0,000$) (4.8. pav.).

4.8 pav. Universitetų ir kolegijų studentų skirstinys pagal vadovėlių pirkimą

Matyti, kad 18 % universitetų studentų dažniau perka vadovėlius nei kolegijų bendraamžiai. Tikėtina, kad tam gali daryti poveikį labiau teorizuotos studijos universitete.

Vadovėlių pirkimas statistiškai reikšmingai priklauso nuo *studijuojamų dalykų* programos ($\chi^2 = 22,901$; $p < 0,002$).

4.9 pav. Respondentų dažniausiai naudojamų vadovėlių pirkimo skirstinys pagal studijų programas (procentiniai dažniai)

Mažiausiai vadovėlių perka *sporto ir kūno kultūros* studijų programos studentai (37,5 %) bei *būsimieji medikai* (57,4 %). Daugiausia vadovėlių įsigyja studijuojantys *gamtos* (79,6 %), *tiksliuosius* (76,6 %) mokslus ir *humanitarai* (76,4 %).

Vadovėlių pirkimui daro poveikį respondentų *studijų programos* ($\chi^2 = 17,762$; $p < 0,000$) (4.1 lentelė).

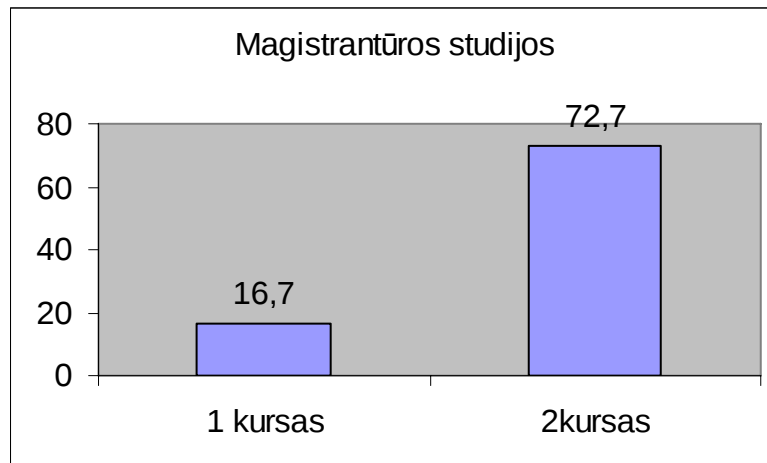
4.6 lentelė

Respondentų, studijuojančių pagal bakalauro studijų programas, vadovėlių pirkimo skirstinys

Vadovėlių pirkimas	Studijuoja pagal bakalauro studijų programą		
	Pirmas kursas	Antras kursas	Trečias kursas
Perka	75,6	59,3	73,5
Neperka	24,4	40,7	26,5

Iš lentelės matyti, kad vadovėlius dažniausiai perka pirmo ir trečio kurso studentai. Galima manyti, kad pirmakursiai labiau rūpinasi nauja mokymosi forma ir stengiasi apsirūpinti mokymosi priemonėmis. Trečiakursiai labiau suvokia vadovėlių svarbą, ypač kai naujų vadovėlių trečiame kurse, kaip rodo šio tyrimo duomenys, gaunama mažiau nei pirmame ir antrame.

Studijuojantieji pagal magistrantūros studijų programą vadovėlius taip pat perka dažniau 2 kurse ($\chi^2 = 17,762$; $p < 0,000$) (4.9 pav.).

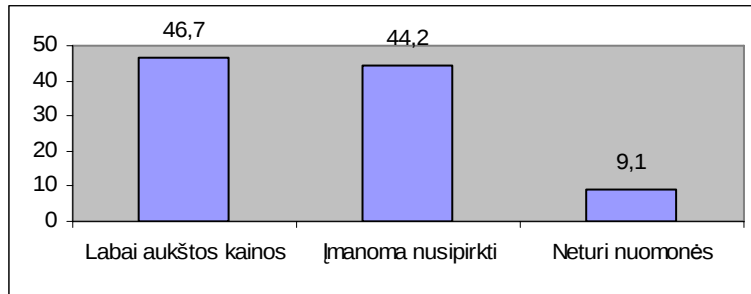
4.9. pav. Respondentų, studijuojančių pagal magistrantūros studijų programas, vadovėlių pirkimo skirstinys

Tačiau vadovėlių pirkimas neturi reikšmingų sąsajų su gimtąja kalba ($p = 0,768$; $p > 0,05$), studijų finansavimu ($p = 0,359$; $p > 0,05$), studijų forma ($p = 0,200$; $p > 0,05$), pažangumu ($p = 0,408$; $p > 0,05$).

Vadinasi, vadovėlių pirkimas daugiausia sietinas su aukštesnėmis studijų aspiracijomis. Juos dažniau perka universitetų ir aukštesnių kursų studentai.

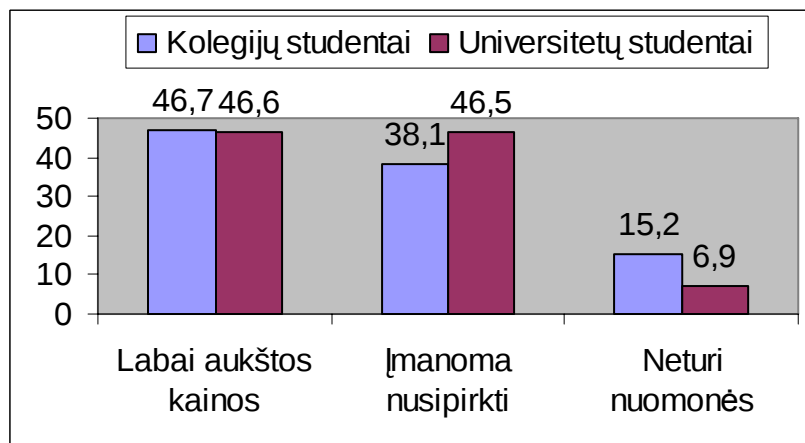
4.2.2. Studentų požiūris į vadovėlių kainas

Statistiškai tiriant vadovėlių įsigijimo galimybes, paaiškėjo, kad tik mažiau nei pusei (44,2 %) studentų kainos yra prieinamos. Tačiau daugiau nei antra tiek jų nurodo, kad vadovėlių kainos yra labai aukštos (4.10 pav.), todėl juos įsigyti jiems yra labai sunku.

4.10. pav. Studentų požiūriai į vadovėlių kainas

Rasti statistiškai reikšmingi skirtumai tarp *universitetų* ir *kolegijų* studentų nuomonių ($\chi^2 = 16,342$; $p < 0,000$) apie vadovėlių kainas (4.11 pav.).

4.11. pav. Kolegijų ir universitetų studentų požiūriai į vadovėlių kainas

Iš tyrimo duomenų matyti, kad labiausiai skiriasi požiūriai tų studentų, kurie nurodo, kad įmanoma vadovėlius nusipirkti. Taip teigia 46,5 % universitetų ir 38,1 % kolegijų studentų. Pastarųjų daugiau (15,2 %, o universitetų - 6,9 %) neturi nuomonės dėl vadovėlių kainos. Požiūrį į vadovėlio kainą gali sąlygoti ir požiūris į vadovėlio reikšmingumą tolimesniame gyvenime, apskritai požiūris į studijas. Gali būti, kad ir daugiau teorinės studijos universitete stiprina poreikį įsigyti vadovėlius.

Skiriasi respondentų, studijuojančių pagal skirtingas *programas*, požiūriai į vadovėlių kainas ($\chi^2 = 16,342$; $p < 0,000$).

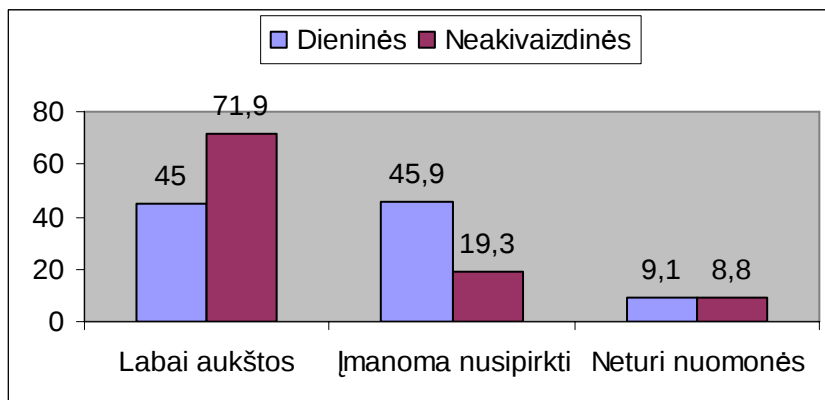
4.7 lentelė

**Respondentų, studijuojančių pagal bakalauro studijų programas, vadovėlių pirkimo
skirstinys**

<i>Studijų programos</i>	<i>Vadovėlių kainos</i>		
	<i>Labai aukštos</i>	<i>Įmanoma nusipirkti</i>	<i>Neturi nuomonės</i>
Humanitariniai mokslai	44,4	50,0	5,6
Socialiniai mokslai	56,6	36,3	7,1
Tikslieji mokslai	36,4	53,2	10,4
Gamtos mokslai	30,6	67,3	2,0
Menai	40,7	49,5	9,9
Kūno kultūra, sportas	37,5	50,0	12,5
Medicinos mokslai	59,6	21,3	19,1
Technologijų mokslai	42,5	43,7	13,8

Dažniausiai aukštas vadovėlių kainas nurodo *medicinos* (59,6 %) ir *socialinių mokslų* (56,6 %) programų studentai. Labiausiai įmanoma nusipirkti *gamtos mokslų* programos vadovėlius (67,3 %). Daugiausia (19,1 %) studentų neturi nuomonės apie medicinos, technologijų, kūno kultūros mokslų vadovėlių kainas. Tokį požiūrį gali suponuoti ir turėjimas pakankamai pinigų, ir neturėjimas noro vadovėlius pirkti.

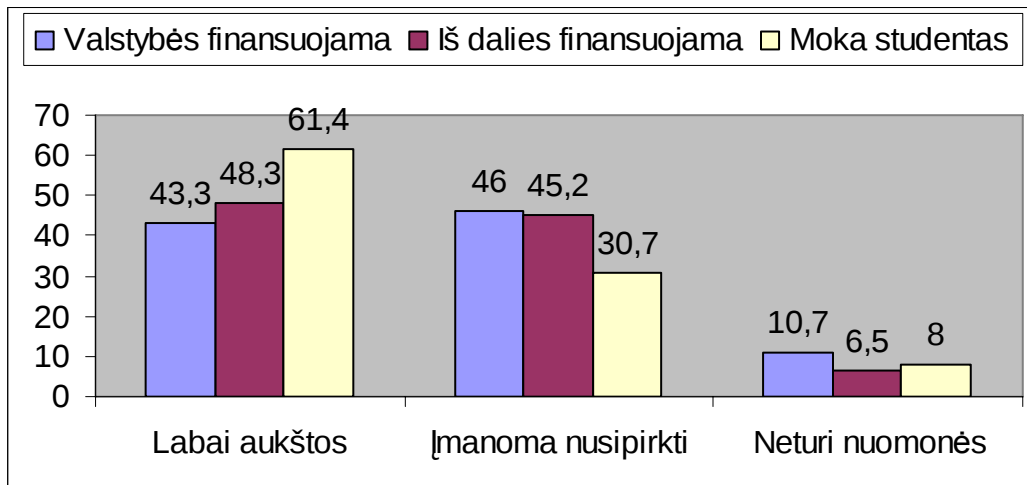
Vadovėlių kainas skirtingai vertina dieninių ir neakivaizdinių studijų respondentai ($\chi^2 = 16,881$; $p < 0,000$) (4.12. pav).

4.12 pav. Dieninių ir neakivaizdinių studijų respondentų požiūris į vadovėlių kainas.

Atrodo, kad neakivaizdinių studijų respondentai turi daug mažiau galimybių pirkti vadovėlius. Vos penktadalis jų gali tai daryti.

Studijų pobūdis taip pat daro poveikį respondentų vadovėlių kainų vertinimui ($\chi^2 = 13,356$; $p < 0,010$) (4.13. pav).

4.13 pav. Vadovėlių kainų vertinimo pagal studijų pobūdį skirstinys.

Labiausiai skiriasi studentų, mokančių už studijas, požiūris į vadovėlių kainas. Tik mažiau nei trečdalis gali juos įsigyti.

Nevienodai vadovėlių kainas vertina ir *skirtingų aukštųjų mokyklų* studentai ($\chi^2 = 59,437$; $p < 0,000$).

4.7 lentelė

Respondentų požiūrio į vadovėlių kainas skirstinys pagal mokyklą (procentiniai dažniai)

<i>Aukštosios mokyklos</i>	<i>Vadovėlių kainos</i>		
	<i>Labai aukštos</i>	<i>Įmanoma nusipirkti</i>	<i>Neturi nuomonės</i>
VPU	45,6	47,3	7,1
VU	58,1	35,5	6,5
VG TU	35,6	57,4	6,9
VDU	48,8	50,0	1,3
KU	50,7	39,9	9,5
Utenos kolegija	56,5	27,4	16,1
Rokiškio kolegija	41,7	53,6	4,8
Vilniaus kolegija	44,2	31,6	24,2

Duomenys atskleidžia, kad dažniausiai vadovėlių kainas labai aukštomis laiko VU (58,1 %), Utenos kolegijos (56,5 %), Klaipėdos universiteto (50,7 %) studentai; prieinamomis - VGTU (57,4 %), Rokiškio kolegijos (53,6 %), VDU (50,0 %) respondentai. Dažniau neturi nuomonės apie vadovėlių kainas kolegijų studentai. Čia alternatyvos gali būti kelios: arba kolegijų studentai geriau aprūpinti vadovėliais, ir nereikia jų pirkti, arba jie laikomi mažiau vertingais studijuojant ir nenorima vadovėlių įsigyti.

Požiūris į vadovėlių kainas priklauso ir nuo lyties ($\chi^2 = 7,6110$; $p < 0,022$).

4.8 lentelė

Respondentų požiūrio į vadovėlių kainas skirstinys pagal mokyklas (procentiniai dažniai)

<i>Lytis</i>	<i>Vadovėlių kainos</i>		
	<i>Labai aukštos</i>	<i>Įmanoma nusipirkti</i>	<i>Neturi nuomonės</i>
Vyras	39,2	51,3	9,6
Moteris	49,3	41,8	8,9

Moterims jos dažniau atrodo labai aukštos, o vyrai dažniau laiko vadovėlių kainas prieinamomis. Gal tai lemia pastarųjų geresnė materialinė padėtis.

Tačiau vadovėlių kainų vertinimui nedaro poveikio bakalauro ($\chi^2 = 7,251$; $p < 0,123$) ir magistrantros ($p = 0,665$; $p > 0,05$) studijų programos, gimtoji kalba ($p = 0,325$; $p > 0,05$).

Vadinasi, beveik pusei studentų vadovėlių kainos per aukštos. Ypač dažnai tai nurodo neakivaizdinių studijų ir patys už studijas mokantys respondentai.

Universitetų studentai palankiau vertina vadovėlių kainas. Tai, kad skirtingose aukštosiose mokyklose požiūriai į kainas skiriasi, gali lemti atsitiktiniai, situaciniai veiksniai.

Požiūris į vadovėlių kainas iš dalies priklauso ir nuo studijų programos.

Vis dėlto tyrimo duomenys leidžia manyti, kad požiūrį į studijų kainas labiausiai veikia socialiniai veiksniai.

4.3 AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ STUDENTŲ APSIRŪPINIMO VADOVĖLIAIS BŪDAI, NEGAVUS JŲ BIBLIOTEKOJE

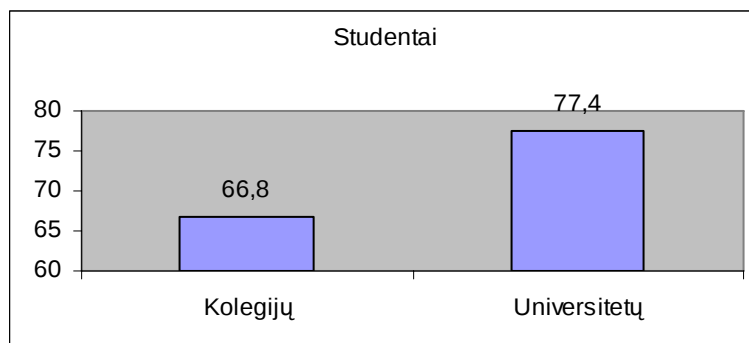
Dažniausiai studentai ieško vadovėlių bibliotekose. Tačiau, kai jų nepakanka, tenka rinktis kitus apsirūpinimo vadovėliais kelius.

4.9 lentelė

Studentų skirstinys pagal savarankišką apsirūpinimą vadovėliais, kai negaunama bibliotekose (procentiniai dažniai)

<i>Apsirūpinimo būdas</i>	<i>Procentiniai dažniai</i>
Kopijuoja	74,6
Perka	21,5
Skolinasi	18,5
Neieško	11,2

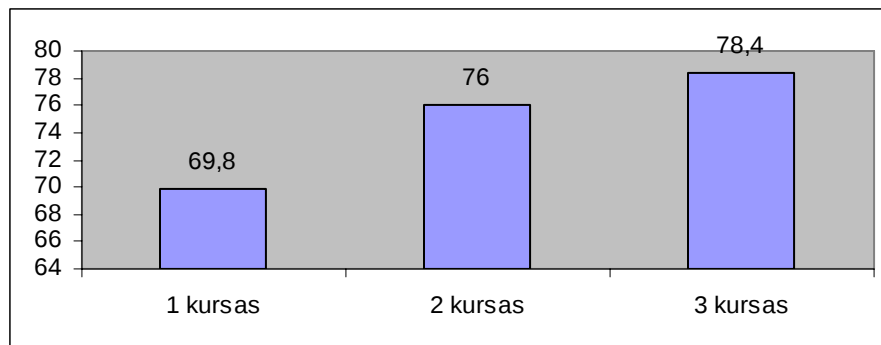
Akivaizdu, kad trys ketvirtadaliai studentų vadovėlius kopijuoja. Tačiau per dešimtadalis studentų pasikliauja tik paskaitų konspektais. 4. 9 lentelės duomenys rodo gana dideles vadovėliais aprūpinimo aukštosiose mokyklose spragas. Viena yra pirkti ar kopijuoti vadovėlį, kai jį laikai vertybe tolimesniame gyvenime, kas kita, kai jo negauni bibliotekoje. Tai jau priverstinis ieškojimas išeities. Kaip rodo tyrimo duomenys, dauguma studentų renkasi pigesnę, operatyvesnę apsirūpinimą – kopijavimą. Šiuo požiūriu rasti statistiškai reikšmingi skirtumai tarp *universitetų ir kolegijų* studentų ($\chi^2 = 10,650$; $p < 0,001$).

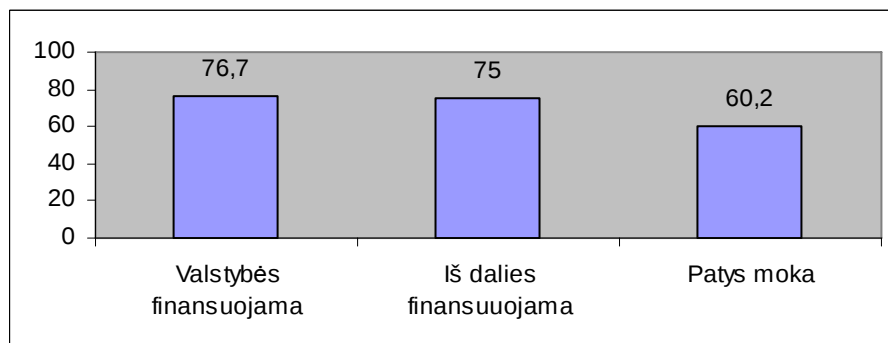
4.14 pav. Studentų, negavusių vadovėlių bibliotekose, jų kopijavimo skirstinys pagal mokyklų tipus

Paaiškėjo, kad universitetų studentai vadovėlius dažniau *kopijuoja*. Apskritai studentų požiūris į vadovėlių kopijavimą gana įvairus. Rasti statistiškai reikšmingi skirtumai ir pagal bakalauro ($\chi^2 = 6,855$; $p < 0,032$), magistrantūros ($\chi^2 = 4,432$; $p < 0,035$) studijų programą, studijų pobūdį ($\chi^2 = 10,898$; $p < 0,004$), studijų programas ($\chi^2 = 25,814$; $p < 0,001$).

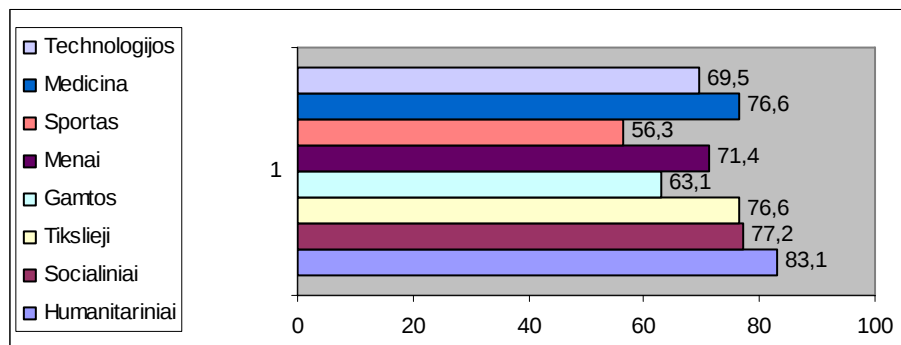
Dažniausiai (100 %) vadovėlius kopijuoja 1 kurso magistrantai, tačiau antrame kurse tai daro jau tik 54,5 % šią programą pasirinkusių studentų. O bakalauro studijų vyresniųjų kursų respondentai net dažniau kopijuoja vadovėlius (4.15 pav.).

4.15. pav. Bakalauro studijų programos studentų vadovėlių kopijavimo skirstinys pagal kursus

4.16 pav. Vadovėlių kopijavimo skirstinys pagal studijų pobūdį.

4.17 pav. Vadovėlių kopijavimo skirstinys pagal studijų programas

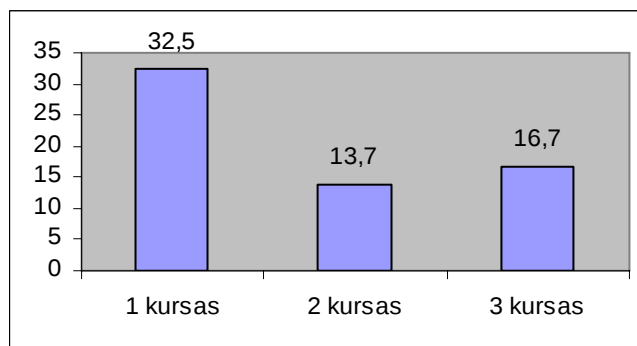
Žvelgiant pagal studijų programas, akivaizdu, kad dažniausiai tenka kopijuoti *humanitarinių* (83,1 %), *socialinių* (77,2 %), *tikslųjų* (77,6 %), *medicinos* (69,5 %) mokslų studentams.

Paaiškėjo, kad medžiagos kopijavimui statistiškai reikšmingo poveikio nedaro studijų formos ($p = 0,083$; $p > 0,05$).

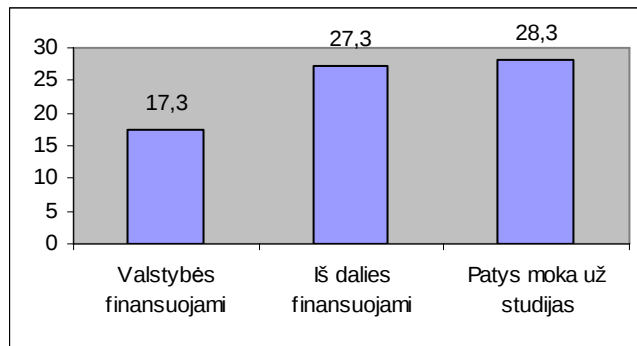
Vadinasi, vadovėlių kopijavimas, neradus jų bibliotekose, dažniausiai pasirenkama studentų išeitis.

Dažniau vadovėlius kopijuoja universitetų studentai. Dažniausiai tai daro 1 kurso magistrantai, 3 kurso bakalai, valstybės finansuojami studentai. Tad ir čia persipina dalykiniai ir finansiniai interesai.

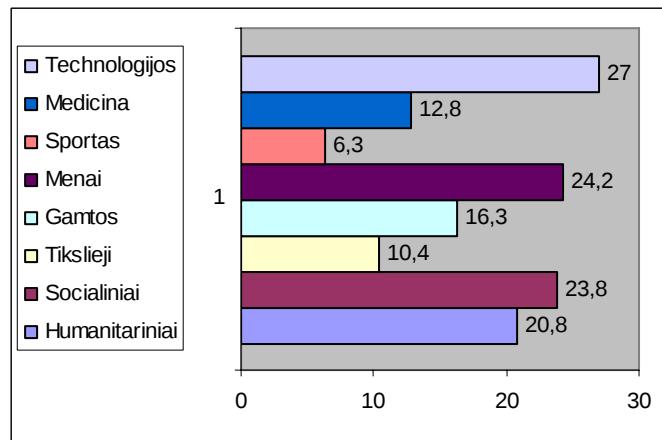
Kita išeiti, negavus vadovėlių bibliotekoje, yra jų pirkimas. Paaiškėjo, kad dažniau vadovėlius perka vyrai ($\chi^2 = 5,220$; $p < 0,022$), kad skiriasi šiuo atžvilgiu respondantai pagal studijų pobūdį ($\chi^2 = 13,517$; $p < 0,001$), studijų dalykus ($\chi^2 = 15,240$; $p < 0,033$), bakalauro studijų kursus ($\chi^2 = 34,491$; $p < 0,00$).

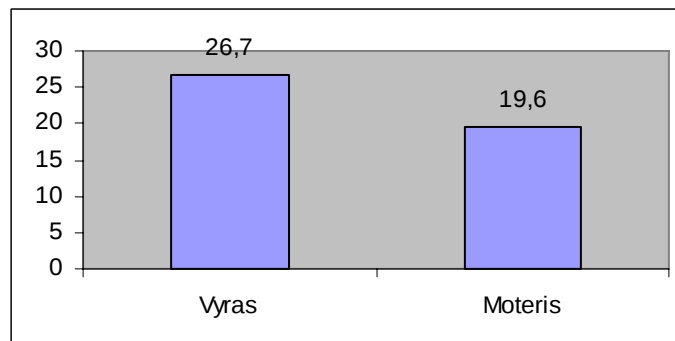
4.18 pav. Studentų, perkančių vadovėlius, kai negauna jų bibliotekoje, skirstinys pagal bakalauro studijų kursus

4.18 pav. Studentų, perkančių vadovėlius, kai negauna jų bibliotekoje, skirstinys pagal studijų pobūdį.

4.18 pav. Studentų, perkančių vadovėlius, kai negauna jų bibliotekoje, skirstinys pagal studijuojamus dalykus.

4.19 pav. Studentų, perkančių vadovėlius, kai negauna jų bibliotekoje, skirstinys pagal lytį

Vadinasi, kai negaunama vadovėlių bibliotekose, dažniau vadovėlius perka 1 kurso bakalauro studijų studentai, dažniau vyrai nei moterys, dažniau patys už studijas mokantys studentai. Tad vadovėlių pirkimą daugiau sąlygoja socialiniai veiksniai. Atrodo, kad socialinių ir humanitarinių mokslų studentai taip pat dažniau ir perka, ir kopijuoja vadovėlius, todėl galima teigti, kad jų stygius bibliotekose yra didžiausias. Pastebėtina, kad dažniau vadovėlius perka ir technologijas bei menus studijuojantys respondentai.

5. STUDENTŲ NAUDOJIMOSI MOKYMO PRIEMONĖMIS IR INFORMACIJOS ŠALTINIAIS KOKYBINĖ ANALIZĖ

Respondentai, reflektuodami savo studijas atsakant į tyrimo anketoje pateiktus klausimus, buvo skatinami apmąstyti priežastis, kurios inspiravo vienokį ar kitokį atsakymą. Atviri anketos klausimai sudarė prielaidas respondentams įsijausti, tapti sprendžiamos problemos dalyviais gilinantis į teikiamą atsakymą, mažinti mechaniską formalumą. Kokybiniai atsakymai papildė kiekybinius duomenis, sudarė prielaidas gilesnei kiekybinių duomenų analizei.

Kokybiškai išanalizuokime, kodėl aukštųjų mokyklų studentai nesinaudoja internete esančiomis mokymo priemonėmis. Čia aptarsime tik dažniausiai pasikartojančių atsakymų variantus. Vienas jų – ne visi dėstytojai internete patalpina paskaitų konspektus. Vadinasi, reikėtų skatinti dėstytojus talpinti paskaitų konspektus internete. Manytume, kad šią problemą padėtų išspręsti dėstytojams skirti kvalifikacijos tobulinimo kursai apie informacinių technologijų taikymą edukaciniams tikslams.

Kita dažnai respondentų nurodyta priežastis – užtenka paskaitų konspektų. Peršasi išvada, kad pilnas ir nuoseklus mokomosios medžiagos pateikimas paskaitų metu neskatina studentų savarankiškos mokomosios medžiagos paieškos, nesudaro prielaidų informacijos paieškos gebėjimų ugdymui.

Dar viena nesinaudojimo internetiniais šaltiniais priežastis – informacijos stoka. Kai kurie respondentai nurodo, kad jie nežino internetinių adresų pagal kuriuos būtų galima surasti mokomąją medžiagą.

[domios vadovėlių pirkimo priežastys. Nemažai respondentų nurodė, kad reikalingų vadovėlių „trūksta arba visai nėra bibliotekoje“, todėl juos tenka pirkti. Plačiau komentuodami šią situaciją, respondentai kaltina dėstytojus, universitetą, švietimo sistemą. Tuo tarpu bibliotekų darbuotojai su šiuo vertinimu nenori sutikti teigdami, kad studentams trūksta informacijos apie apsirūpinimą vadovėliais aukštojoje mokykloje. Bibliotekininkų manymu, studentai dažnai nežino, kad vadovėliai esti keliose vietose: bibliotekų fonduose, bibliotekų skaityklose, fakultetų skaityklose.

Džiugina kai kurių respondentų atsakymai apie tai, kad jie vadovėlius perka siekdami sukaupti asmeninę biblioteką. Perka vadovėlius todėl, kad jų gali prireikti ateityje, kad jie geriau padeda įsisavinti mokymo programą. Diskutuotinas vieno respondento atsakymas, kad jis vadovėlius perka todėl, kad dėstytojas už tai rašo teigiamus balus. Manome, kad suminio pažymio kriterijų sąrašė gal tai ir galėtų būti, kaip papildoma teigiama sąlyga vienokiam ar kitokiam vertinimui, bet tai negalėtų būti svariu kriterijumi.

Atsakymus apie tai, kodėl neperka vadovėlių galima sugrupuoti į dvi grupes. Pirma, neperka todėl, kad juos gali gauti bibliotekoje, pasiskolinti iš pažįstamų. Antra, neperka vadovėlių todėl, kad neleidžia finansinė padėtis.

Elektroninių ir tradicinių mokymo priemonių taikymo kiekybinis tyrimas atskleidė, kad respondentai prioritetą teikia tradicinėm mokymo priemonėm. Kokybinis tyrimas rodo, kad vertindami tradicinių mokymo priemonių naudojimą, respondentai pažymi jų „pastovumą“, „patikimumą“, „galimybę naudotis visur ir visada“. Vertindami elektroninių priemonių pažangą, naujumą, kaitos galimybes, spartesnę prieigos galimybę ir kita. Kokybinė tyrimo analizė leidžia teigti, kad studentai pozityviai vertindami elektronines mokymo priemones, pažymi ir jų trūkumus. Pagrindiniai elektroninių mokymo priemonių naudojimo trūkumai, pasak respondentų, yra šie: „jas per brangu įsigyti“, „negalima jų turėti kiekvienu momentu“. Tiek kiekybinė, tiek kokybinė analizė rodo, kad informacinių technologijų iššūkis Lietuvos studentams dar yra siektinas.

Vadovėlių atitikimo studijų programoms kokybinė analizė patvirtina ne tik vyraujančias nuomones, bet ir atskleidžia naujas erdves kaitai ir tobulėjimui. Studentų mintys apie tai, jog vadovėliuose yra „per daug moksliškų tekstų“ ir sunkiai suvokiamos medžiagos, „per plačiai ir per daug prirašyta“ ir kita leidžia manyti, kad kai kurie

respondentai turi dar per mažai žingeidumo, ieškojimo, atradimo noro ir džiaugsmo, vengimo įdėti pastangų. Teiginiai, kad „vadovėlio ir programos temų pavadinimai skiriasi“, kad vadovėliuose „daug pašalinės medžiagos apsunkinančios mokymąsi“, „dėstytojo dėstymas neatitinka vadovėlio medžiagos“, patvirtina, kad kai kurie respondentai dar neigiję lankstaus, kūrybinio požiūrio mokomosios medžiagos perteikimą ir jos paiešką. Šie ir panašūs studentų atsakymai liudija apie nepakankamą jų gebėjimą mokėti mokytis. Kita vertus, galima teigti, kad vadovėlių ir kitų mokymo priemonių rašymas yra ne tik aktualus, bet ir problematiškas inovatyvumo, originalumo, moksliskumo ir kitomis prasmėmis.

Iškalbingi teiginiai išreiškiantys aukštųjų mokyklų bibliotekų galimybes tenkinti studijuojančių poreikius. Tenka konstatuoti, kad respondentai domisi grožine literatūra, tačiau kartu akcentuoja jos stygių bibliotekose. Aukštųjų mokyklų studentai ypač pasigenda naujausios grožinės literatūros, žinomiausių autorių kūrinių. Nemažiau reikšminga problema respondentai įvardija žodynų, žinytų, enciklopedijų, mokslo populiarinimo leidinių stygių bibliotekose. Jų manymu, šios mokymo priemonės labai pajvairintų mokymosi procesą tuo atveju, jei jomis būtų galima naudotis ne tik bibliotekose ir skaityklose, bet ir specializuotose auditorijose.

Kokybiniu aspektu vertinant skirtingo tipo mokymo priemonių naudojimą, pastebime, kad sunku gauti tradicines mokymo priemones – vadovėlius, pratybas, laboratorinių darbų aprašymus, savarankiškų užduočių leidinius. Dar sunkiau prieinamos garso ir vaizdo mokymo priemonės. Ypač pasigendama muzikinių įrašų. Šias kokybines išvadas patvirtina ir kiekybinio tyrimo rezultatai. Tai, kad negali naudotis internetu, nurodė mažesnis respondentų skaičius.

Reikšmingi ir ,manytime, pagrįsti respondentų vertinimai aptariant aukštųjų mokyklų bibliotekų veiklos tobulinimo galimybes. Skaudžiausia problema aukštųjų mokyklų respondentai įvardija menką bibliotekų finansavimą valstybiniu lygmeniu. Jie nurodo, kad reikėtų bibliotekoms skirti daugiau lėšų, panaudoti projektų teikiamas galimybes siekiant pagerinti aukštųjų mokyklų finansavimą. Respondentų nuomone, aukštosios mokyklos turėtų skirti daugiau lėšų mokymui, mokymo medžiagai įsigyti, informacijos apie naudojimąsi mokymosi šaltiniais sistemos tobulinimui. Studentai pažymi vadovėlių brangumą, mažus metodinių priemonių, dėstytojų straipsnių tiražus.

Visas įvardintas priežastis studentai sieja su „palengvinimu“, „padidiniu“, „galimybių sudarymu“, studentų studijų intensyvinimu, palengvinimu, sąlygų sudarymu įsigyti, kaupti asmenines bibliotekas tolimesnei profesinei veiklai.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Aukštųjų mokyklų studentų naudojimosi mokymosi priemonėmis ir informacijos šaltiniais tyrimas buvo vykdomas trimis kryptimis: situacijos analizės, apsirūpinimo sąlygų ir pobūdžio, naudojimosi aukštųjų mokyklų vadovėliais. Atsižvelgiant į tai, tyrimo išvados ir rekomendacijos pateikiamos jas išskaidant į tris struktūrinius komponentus.

1. Aukštųjų mokyklų studentų naudojimas mokymo priemonėmis ir informacijos šaltiniais.

- Tyrimas parodė, kad aukštųjų mokyklų (universitetų ir kolegijų) studentai edukacijos procese naudoja skirtingas mokymo priemones, tačiau dažniausiai - paskaitų konspektus ir vadovėlius. Paskaitų konspektus naudoja dažniau nei vadovėlius, nes juose mokomoji medžiaga geriau susisteminta, jos yra tiek, kiek pakanka atsiskaitymui.
- Spausdintinius vadovėlius dažniau naudoja humanitarinių, socialinių mokslų ir menų krypties studentai nei tiksliuosius ar gamtos mokslus studijuojantys studentai. Elektroninius vadovėlius dažniau naudoja gamtos ir tikslųjų mokslų krypties studentai.
- Magistrantai tiek spausdintinius, tiek elektroninius vadovėlius naudoja dažniau nei bakalai. Todėl vadovėliai yra ypač svarbi mokymo priemonė antrosios studijų pakopos studentams.
- Kolegijų studentai, pasirinkę skirtingas studijų kryptis, elektroninius vadovėlius naudoja nevienodu dažniu. Iš tirtų studijų krypčių (humanitariniai, socialiniai mokslai, medicina, menai, technologijos), nustatyta, kad dažniausiai elektroninius vadovėlius naudoja medicinos specialybės studentai. Jie dažniau už kitus studentus naudoja ir kitas elektronines mokymo priemones: internete esančius dėstytojų paskaitų konspektus, mokslinius straipsnius. Skirtumas statistiškai reikšmingas.
- Nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas tarp skirtingas studijų kryptis pasirinkusių studentų naudojimosi vadovėliais. Ši statistiškai patvirtinama

skirtumą lėmė tai, kad dažniau elektroninius vadovėlius naudoja technologijų, gamtos, tikslųjų mokslų studentai. Rečiau – humanitarinių ir socialinių mokslų studentai.

- Aukštųjų mokyklų studentai naudoja duomenų bazines, esančias internete. Statistiškai reikšmingas skirtumas tarp universitetų ir kolegijų studentų atsakymų apie duomenų bazių naudojimą nenustatytas. Referatų duomenų bazines dažniau naudoja kolegijų studentai, mokslinių straipsnių – universitetų studentai. Beveik penktadalis apklaustų aukštųjų mokyklų studentų apie duomenų bazines nežinojo.
- Aukštųjų mokyklų studentai edukacijos procese naudoja internete esančias mokymo priemones. Populiariausios iš jų – dėstytojų paskaitų konspektai, kompiuteriniai žodynai, kompiuteriniai žinynai. Šias mokymo priemones naudoja ketvirtadalis apklaustųjų aukštųjų mokyklų studentų. Tačiau 26,7 % universitetų ir tiek pat kolegijų studentų apie šias mokymo priemones nežinojo. Ne visi aukštųjų mokyklų studentai turi sąlygas naudotis internetu.
- Universitetų ir kolegijų studentai palankiau vertina tradicines mokymo priemones nei elektronines. Skirtumas tarp universitetų ir kolegijų studentų atsakymų apie tradicinių ir elektroninių mokymo priemonių svarbą statistiškai nereikšmingas. Tačiau statistiškai reikšmingas skirtumas nustatytas tarp skirtingą studijų kryptį pasirinkusių studentų atsakymų apie tradicinių ir elektroninių mokymo priemonių naudojimą. Šį skirtumą lėmė gamtos ir medicinos mokslų studentų vertinimai. Jie palankiau nei kitų kryptių studentai vertina elektroninių mokymo priemonių vaidmenį edukacijos procese.
- Universitetų ir kolegijų studentai panašiai vertina mokomosios medžiagos, esančios internete, reikšmę edukacijai. Skirtumas tarp universitetų ir kolegijų studentų atsakymų statistiškai nereikšmingas. Palankiau internete esančią skirtingą mokomąją medžiagą vertina studentai, kurie už studijas moka patys. Nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas tarp studentų, turinčių skirtingą studijų finansavimo pobūdį, atsakymų apie mokymo priemonių, esančių internete, reikšmę edukacijai.

- Kokybinis tyrimas giliau atskleidė tradicinių ir elektroninių mokymo priemonių privalumus. Elektroninėmis mokymo priemonėmis sparčiau galima gauti informaciją ir ją patogiau naudotis. Tradicinės mokymo priemonės nėra tokios efektingos, vaizdžios. Be to, internete pateikta išsamesnė ir naujesnė informacija nei vadovėliuose. Tradicinės mokymo priemonės patogesnės, jomis lengviau naudotis, galima pažymėti pieštuku svarbiausią informaciją ir pan.

Apibendrinant aukštųjų mokyklų studentų naudojimąsi mokymo priemonėmis ir informacijos šaltiniais tenka konstatuoti, kad informacinės visuomenės sąlygomis stebima glaudi tradicinių ir elektroninių mokymo priemonių dermė. Aukštųjų mokyklų studentai naudoja tiek tradicines mokymo priemones (spausdintines, vaizdines, filmuotas ir garsines), tiek elektronines.

Rekomendacijos

- Tęsti spausdintinių mokymo priemonių leidybą ir tobulinti elektroninių mokymo priemonių leidybą. Rekomenduotina plėtoti elektroninių mokymo priemonių, skirtų gamtos ir tiksliesiems mokslams, medicinos mokslams studijuoti, leidybą.
- Skatinti spausdintinių vadovėlių, skirtų magistrantūros studijoms, leidybą. Todėl, kad spausdintiniai vadovėliai yra svarbi mokymo priemonė antrojoje studijų pakopoje besimokantiems studentams. Tą patvirtina tiek tyrimo išvados, tiek didaktinės prielaidos. Magistrantūros studijose dominuoja studentų savarankiškas darbas, mažiau mokomosios medžiagos pateikiama paskaitų metu. Spausdintinis ar elektroninis vadovėlis tampa svarbia mokymo priemone mokantis savarankiškai.
- Tobulinti metodinių mokymo priemonių, skirtų bakalauro studijų studentams, leidybą. Siūloma paskaitų konspektus (spausdintine ar elektronine forma), kitą metodinę medžiagą talpinti internete. Tyrimas parodė, kad internete esanti medžiaga lengviau prieinama mokantiems už mokslą arba dalinai už mokslą mokantiems studentams.
- Tobulinti aukštųjų mokyklų studentų informavimą apie elektrines mokymo priemones. Derėtų jiems suteikti daugiau informacijos apie skirtingas elektronines mokymo priemones, apie naudojimąsi jomis.

2. Apsirūpinimo mokymo priemonėmis sąlygos ir pobūdis

- Tyrimo rezultatai atskleidė, kad **apsirūpinimo mokymosi priemonėmis sąlygos** aukštosiose mokyklose – universitetuose ir kolegijose - yra panašios: studentai dažniausiai apsirūpina spausdintiniais informacijos šaltiniais: vadovėliais, metodinėmis mokymo priemonėmis, žinynais, vadovais, informaciniais leidiniais ir kt., o mokymo programos ir paskaitų konspektais studentams apsirūpinti sunkiau.
- Apsirūpinimą elektroninėmis mokymosi priemonėmis studentai dažniausiai vertina patenkinamai, tačiau šios rūšies priemonėmis dauguma studentų naudojasi ypač retai; nemaža dalis aukštųjų mokyklų studentų net nežino apie turimas galimybes naudotis kitomis Lietuvos ar užsienio šalių aukštųjų mokyklų bibliotekų duomenų bazėmis.
- Nustatyta, kad kai kurios apsirūpinimo mokymosi priemonėmis sąlygos iš dalies priklauso nuo aukštosios mokyklos tipo bei studijų pobūdžio.
- Kolegijų studentai dažniau teigia turintys geresnes galimybes apsirūpinti spausdintais vadovėliais, metodinėmis priemonėmis, paskaitų konspektais savo aukštojoje mokykloje, tačiau moksliniai straipsniai, monografijos, disertacijos ir jų santraukos dažniau lengvai gaunamos universitetų bibliotekose;
- Aukštųjų mokyklų studentai sunkiai apsirūpina elektroninėmis mokymosi priemonėmis, universitetų studentai šiek tiek dažniau naudoja Lietuvos aukštųjų mokyklų bibliotekų elektronines paslaugas negu kolegijų studentai, o elektroninės filmuotos ir garsinės mokymo priemonės yra nepopuliarios.
- **Apsirūpinimo mokymosi priemonėmis pobūdis** aukštosiose mokyklose virsta netradiciniu: studentai dažniau renkasi patogiai prieinamas mokymosi priemones: dažnai jas skolinasi iš draugų, pažįstamų, nevengia jų nusipirkti (nors vadovėlių kainos kai kuriems studentams yra pakankamai aukštos), rečiau – gauna iš dėstytojų. Nors bendroji vertinimo tendencija studentų požiūriu nėra teigiama: besimokantieji nėra patenkinti mokymo priemonių apsirūpinimu savo aukštosios

mokyklos bibliotekoje, tačiau būtent savo aukštosios mokyklos bibliotekoje jie dažniausiai gauna tradicines mokymo priemones.

- Nustatyta, kad apsirūpinimo mokymosi priemonėmis pobūdis iš dalies priklauso nuo aukštosios mokyklos tipo bei studijų pobūdžio:
- Universitetų studentai dažniau negu kolegijų studentai mokymo priemonėmis apsirūpina savo aukštosios mokyklos bibliotekoje, o kolegijų studentai dažniau už universitetų studentus naudojami informacija, gaunama viešosiose bibliotekose;
- Kolegijų studentai dažniau naudojami filmuotomis ir garsinėmis bei vaizdinėmis mokymosi priemonėmis, panaudoja spaudos, radijo bei televizijos teikiamą informaciją studijoms negu universitetų studentai, kurie dažniau šiuos informacijos šaltinius laiko neaktualiais pagal studijų kryptį;

Rekomendacijos:

- Skaityti apžvalgines paskaitas, organizuoti seminarus apie naudojamą mokymo priemonėmis ir informacijos šaltiniais aukštųjų mokyklų bibliotekose.
- Aukštosiose mokyklose reklamuoti galimybes pasinaudoti elektroninėmis mokymosi priemonėmis, organizuoti studentų mokymus dirbti su duomenų bazėmis.
- Siekiant plačiau supažindinti su kitų Lietuvos ir užsienio šalių universitetų bibliotekų teikiamomis paslaugomis, parengti mokomąjį bukletą – vadovą studentams.

3. Aukštųjų mokyklų studentų naudojimasis vadovėliais: situacijos analizė

- Nustatyta, kad kai aukštųjų mokyklų studentai negauna vadovėlių bibliotekose, dažniau juos kopijuoja nei skolinasi iš draugų ar pažįstamų.

- Tiriant vadovėlių pirkimą mokymosi kurso, lyties, studijų finansavimo pobūdžio aspektu, nustatyta, kad vadovėlius dažniau perka:
 - pirmo kurso bakalauro studijų studentai,
 - patys už studijas mokantys studentai;
 - vyrai nei moterys.
- Nustatyta, kad dažniau vadovėlius perka humanitarinių, socialinių mokslų, technologijas ir menus studijuojantys studentai. Tai leidžia manyti, kad aukštųjų mokyklų bibliotekose labiau trūksta šioms specialybėms studijuoti skirtų vadovėlių.
- Tyrimo duomenys atskleidė, kad *tik trečdalis tirtų aukštųjų mokyklų vadovėlių (32,9 %) atitinka studijų programas*. Šią proporciją atspindi tiek universitetų, tiek kolegijų studentų pateikti atsakymai.
- Ryškėja vadovėlių atitikimo programoms priklausomybė nuo studijų formos. Neakivaizdinių studijų respondentai dažniau nurodo vadovėlių neatitikimą programoms ir rečiau – atitikimą. Kokybinis tyrimas rodo, kad vadovėlių turinio ir programų neatitikimą neakivaizdinių studijų studentai susieja su neakivaizdinių studijų ypatumais.
- Tirtų studijų programų grupėje geriausiai studijų programas atitinka medicinos (40,4 %) ir kūno kultūros bei sporto (37,5 %) studijų kryptių vadovėliai, o mažiausiai – gamtos mokslų (8,2 %).
- Nustatyta, kad daugiausiai vadovėlių, atitinkančių studijų programas, turi VDU, Utenos kolegija ir VGTU. Galima manyti, kad apsirūpinimą šiuolaikiškais vadovėliais lemia ne aukštosios mokyklos tipas, o gebėjimas išnaudoti vietinius resursus.
- Vadovėliais, išleistais per paskutiniuosius penkerius metus, tirtos aukštosios mokyklos apsirūpinusios nevienodai. Didžiausias naujų vadovėlių lyginamasis svoris yra VDU (82,5 %), Rokiškio (53,6 %) ir Utenos (43,5 %) kolegijose. Vadovėlių, išleistų daugiau nei prieš penkiolika metų, didžiausias lyginamasis svoris yra senuosiuose universitetuose.

- Daugiausia vadovėlių aukštosioms mokykloms išleista per paskutiniuosius 10 metų. Išleidimo tempai maždaug vienodi: per paskutiniuosius penkerius metus 32,9 %, daugiau kaip prieš penkerius metus 33,1 %. Tačiau 11,2 % aukštosiose mokyklose naudojamų vadovėlių yra išleista daugiau nei prieš penkiolika metų.
- Kolegijos geriau apsirūpinusios vadovėliais, nei universitetai. Manoma, kad geresnį kolegijų apsirūpinimą vadovėliais galėjo lemti šie veiksniai: naujo (kolegijos) statuso atsiradimas, mažesnis studentų skaičius kolegijose, greitesnis kolegijų reagavimas į darbo rinkos pokyčius.
- Įvairuoja vadovėlių leidyba ir pagal studijų programas, kursus. Nustatyta, kad tirtų studijų programų grupėje:
 - daugiau naujų vadovėlių leidžiama sporto ir kūno kultūros, socialinių, medicinos ir menų studijų programų studentams;
 - daugiau naujų vadovėlių leidžiama pirmakursiams, studijuojantiems pagal bakalauro studijų programą.
- Individualus ar institucinis apsirūpinimas šiuolaikiškais vadovėliais didele dalimi priklauso nuo jų kainos. Tik *mažiau nei pusė studentų (44,2 %) mano, kad aukštųjų mokyklų vadovėlių kainos yra prieinamos.*
- Skiriasi vadovėlių kainų vertinimas pagal studijų programas. Dažniausiai aukštas vadovėlių kainas nurodo *medicinos (59,6 %) ir socialinių mokslų (56,6 %) programų* studentai.
- Palankiau vadovėlių kainas vertina universitetų studentai, ypač vyresniųjų kursų bakalauro ir magistrantūros studijų programų respondentai.
- Dažniau vadovėlius kopijuoja universitetų nei kolegijų studentai. Ypač dažnai tai daro trečio kurso bakalauro studijų programos respondentai, kurie, kaip rodo tyrimo duomenys, mažiausiai gauna naujų vadovėlių.
- Vadovėlių kopijavimas yra labai dažnas ir humanitarinių, socialinių, tikslųjų, medicinos mokslų studentų apsirūpinimo mokymo priemonėmis būdas. Tai dar kartą patvirtina prielaidą, kad labiau vadovėlių trūksta šių studijų kryptų studentams.

Rekomendacijos:

- bibliotekų fondui reikia sudaryti studentų aprūpinimo šiuolaikiškais vadovėliais per bibliotekas programą;
- šiuolaikiškų vadovėlių leidybą orientuoti į bestudijuojančiųjų reikmes, ypač atkreipiant dėmesį į neakivaizdinių studijų formos studentų specifinius poreikius;
- įvertinant vadovėlių atitikimo studijų programoms laiką ir studentų bei bibliotekų galimybes juos pirkti, piginti vadovėlių leidybą;
- esant dabartinėms aprūpinimo vadovėliais galimybėms, reiktų teikti prioritetus toms studijų programoms, kurių studentai mažiausiai išgali juos nusipirkti, nesant pakankamo kiekio bibliotekose (humanitarinių, socialinių, medicinos);
- įpareigoti aukštųjų mokyklų bibliotekas sudaryti vadovėlių tinklalapius pagal studijų kryptis;
- vadovėlių rašymą priskirti dėstytojų mokslinės veiklos sričiai.
- keisti vadovėlių pripažinimo sistemą. Vienodai indeksuoti aukštųjų mokyklų dėstytojų parašytus vadovėlius, skirtus tiek aukštųjų mokyklų studentams, tiek žemesnių pakopų mokymo institucijų mokiniams. Tai padėtų mažinti atotrūkį tarp aukštojo mokslo ir praktikos.

Literatūra

1. Basic ICT usage indicators in secondary education in the Baltic and CIS states. (2002) Statistical Report. UNESCO, Moscow
2. Beresnevičienė, D. (1995) Nuolatinis mokymasis Lietuvoje. Vilnius: Pedagogikos institutas.
3. Bitinas B. (1999) Ugdymo technologijos ir ugdymo teorijos ryšys. Švietimo reforma ir mokytojų rengimas : ugdymo kaita ir šiuolaikinės pedagoginės technologijos : VI tarptautinė mokslinė konferencija : mokslo darbai: Vilnius, 1999 rugsėjo 23- 25d. - Vilnius, 1999, t. 1, P. 58-63.
4. Dagienė V. Informacinių technologijų taikymo švietime konceptualusis pagrindimas. Peržiūrėta 2004, spalio 10 adresu <http://www.leidykla.vu.lt/inetleid/inf-mok/25/str12.html>.
5. Dagytė, I. (1995) Mokslo sistemos transformacijos procesai Lietuvoje. Kaunas: Technologija.
6. Herring I. Informacinių įgūdžių ugdymas mokykloje. Vilnius. 1998.
7. Fountain, W. & Thomson, S. (2001). Backyard wisdom and student insights in developing effective web-supported learning. Conference Proceedings (Short papers), ASCILITE'01: Meeting at the Crossroads, Melbourne, Victoria, 57-60. Peržiūrėta 2004, spalio 10 adresu <http://www.ascilite.org.au/conferences/melbourne01/pdf/papers/fountainw.pdf>
8. Fullan, M. (1998) Pokyčių jėgos: skverbimasis į ugdymo reformos gelmes. Vilnius: Tito alba.
9. Huot, H. (1989) Dans la jungle des manuels scolaires. - Paris, Seuil.

10. Pingel, F. (1999) UNESCO Guidebook on Textbook Research and Textbook Revision (Studien zur internationalen Schulbuchforschung. Vol. 103), Hannover. - P.45-33.
11. Rajeckas, V (1999). Reikalavimai šiuolaikiniam bendrojo lavinimo mokyklos mokymo turiniui // Pedagogika.- Nr. 39.- P. 15-25.
12. Rusen, J (1998). Das ideale Schulbuch // Internationale Schulbuchforschung, Vol.3, – P. 263-273

PRIEDAI

1 PRIEDAS

Gerbiamas studente,

mokymo priemonių tikslingas naudojimas gali labai pagerinti Jūsų mokymąsi. Šiuo tyrimu siekiame nustatyti, kaip Jūs apsirūpinate ir naudojate mokymo priemones. Ar Jūs studijuodami remiatės tradicinėmis mokymo priemonėmis (vadovėliais) ar įvairiomis šiuolaikinėmis informacinėmis sistemomis, kas trukdo įvairias mokymo priemones integruoti į studijų procesą.

Jūsų nuoširdūs atsakymai padės tobulinti aprūpinimą mokymo priemonėmis. Maloniai prašome atidžiai atlikti užduotis ir linkime sėkmės.

VPU Edukologijos katedra

1. Kaip dažnai mokymuisi naudojate spausdintines mokymo priemones? Kiekvienoje eilutėje pažymėkite tik vieną atsakymo variantą.

<i>Spausdintinės mokymo priemonės</i>	<i>Labai dažnai</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
1. Vadovėliai				
2. Mokymo programos				
3. Metodinės priemonės				
4. Paskaitų konspektai				
5. Enciklopedijos				
6. Žodynai				
7. Žinynai, vadovai, informaciniai leidiniai				
8. Moksliniai straipsniai				
9. Monografijos				
10. Disertacijos				
11. Disertacijų santraukos				
12. Mokslo populiarinimo literatūra				
13. Kitos				

2. Jei atsakydami į pirmą anketos klausimą nurodėte, kad kai kurių mokymo priemonių nenaudojate, įvardinkite priežastis. Pabraukite vieną atsakymo variantą.

- a) Apie jas nežinojau.
- b) Neaktualios pagal studijų programą.
- c) Užtenka paskaitų konspektų.
- d) Negaliu jų gauti aukštosios mokyklos bibliotekoje.

3. Kaip dažnai naudojate vaizdines mokymo priemones? Kiekvienoje eilutėje pažymėkite tik vieną atsakymo variantą.

<i>Vaizdinės mokymo priemonės</i>	<i>Labai dažnai</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
1. Žemėlapiai				
2. Atlasai				
3. Plakatai				
4. Paveikslai, foto darbai				
5. Skulptūros				
6. Kitos				

4. Jei atsakydami į trečią anketos klausimą nurodėte, kad kai kurių mokymo priemonių nenaudojate, įvardinkite priežastis. Pabraukite vieną atsakymo variantą.

- a) Apie jas nežinojau.
- b) Neaktualios pagal studijų programą.
- c) Užtenka paskaitų konspektų.
- d) Negaliu jų gauti aukštosios mokyklos bibliotekoje.

5. Kaip dažnai naudojate filmuotas-garsines mokymo priemones? Kiekvienoje eilutėje pažymėkite tik vieną atsakymo variantą.

<i>Filmuotos ir garsinės mokymo priemonės</i>	<i>Nuolat</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
1. Garso kasetės				
2. Vaizdo kasetės				
3. Kitos				

6. Jei atsakydami į penktą anketos klausimą nurodėte, kad kai kurių mokymo priemonių nenaudojate, įvardinkite priežastis. Pabraukite vieną atsakymo variantą.

- a) Apie jas nežinojau.
- b) Neaktualios pagal studijų programą.
- c) Užtenka paskaitų konspektų.
- d) Negaliu jų gauti aukštosios mokyklos bibliotekoje.

7. Kaip dažnai naudojate elektronines duomenų bazines? Kiekvienoje eilutėje pažymėkite tik vieną atsakymo variantą.

<i>Duomenų bazės</i>	<i>Nuolat</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
1. Referatai				
2. Tyrimų duomenys				
3. Moksliniai straipsniai				
4. Kitos				

8. Jei atsakydami į septintą anketos klausimą nurodėte, kad elektroninių duomenų bazių nenaudojate, įvardinkite priežastis. Pabraukite vieną atsakymo variantą.

- a) Apie jas nežinojau.
- b) Neaktualios pagal studijų programą.
- c) Užtenka paskaitų konspektų.
- d) Negaliu jų gauti aukštosios mokyklos bibliotekoje.

9. Kaip dažnai naudojate internete esančią mokomąją medžiagą? Kiekvienoje eilutėje pažymėkite tik vieną atsakymo variantą.

<i>Interneto šaltiniai</i>	<i>Nuolat</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
1. Mokymo programos				
2. Dėstytojų paskaitų konspektai				
3. Moksliniai straipsniai				
4. Elektroniniai vadovėliai				
5. Kompiuterinės enciklopedijos				
6. Kompiuteriniai žodynai				
7. Kompiuteriniai žinynai				
8. Disertacijos				
9. Monografijos				
10. Kiti				

10. Jei atsakydami į devintą anketos klausimą nurodėte, kad kai kurių mokymo priemonių nenaudojate, įvardinkite priežastis. Pabraukite vieną atsakymo variantą.

- a) Apie jas nežinojau.
- b) Neaktualios pagal studijų programą.
- c) Užtenka paskaitų konspektų.
- d) Neturiu sąlygų naudotis internetu.
- d) Kita _____

11. Palyginkite skirtingų mokymo priemonių svarbą. Svarbiausią priemonę pažymėkite 1, mažiau svarbią 2 ir t.t.

<i>Mokymo priemonės</i>	<i>Mokymo priemonės svarba</i>
1. Duomenų bazės	
2. Filmuotos-garsinės	
3. Internetas	
4. Spausdintinės	
5. Vaizdinės	

12. Kaip mokymo priemonės galima gauti Jūsų aukštosios mokyklos bibliotekoje? Kiekvienoje eilutėje pažymėkite tik vieną atsakymo variantą.

<i>Mokymo priemonės</i>	<i>Labai lengvai</i>	<i>Lengvai</i>	<i>Sunkiai</i>	<i>Neįmanoma gauti</i>
1. Duomenų bazės				
2. Filmuotos ir garsinės				
3. Spausdintinės				
4. Vaizdinės				

13. Kaip pavyksta gauti spausdintines mokymo priemones Jūsų aukštosios mokyklos bibliotekoje? Kiekvienoje eilutėje pažymėkite tik vieną atsakymo variantą.

<i>Spausdintinės mokymo priemonės</i>	<i>Labai lengvai</i>	<i>Lengvai</i>	<i>Sunkiai</i>	<i>Neįmanoma gauti</i>
1. Vadovėliai				
2. Mokymo programos				
3. Metodinės priemonės				
4. Paskaitų konspektai				
5. Enciklopedijos				
6. Žodynai				
7. Žinynai, vadovai, informaciniai leidiniai				
8. Moksliniai straipsniai				
9. Monografijos				
10. Disertacijos				
11. Disertacijų santraukos				
12. Mokslo populiarinimo literatūra				
13. Kitos				

14. Kaip dažnai mokydami naudojatės žiniasklaidos priemonėmis? Kiekvienoje eilutėje pažymėkite tik vieną atsakymo variantą.

<i>Žiniasklaidos priemonės</i>	<i>Nuolat</i>	<i>Kartą per mėnesį</i>	<i>Kartą per semestrą</i>	<i>Niekada</i>	<i>Neaktualu pagal studijų kryptį</i>
1. Radijas					
2. Televizija					
3. Spauda					

15. Kaip apsirūpinate mokymo priemonėmis? Kiekvienoje eilutėje pažymėkite tik vieną atsakymo variantą.

<i>Apsirūpinimo mokymo priemonėmis būdas</i>	<i>Nuolat</i>	<i>Dažnai</i>	<i>Retai</i>	<i>Niekada</i>
1. Lankotės savo aukštosios mokyklos (universiteto) bibliotekoje.				
2. Lankotės kitų aukštųjų mokyklų (universitetų) bibliotekose				
3. Lankotės viešose bibliotekose.				
4. Naudojatės elektroninėmis Lietuvos aukštųjų mokyklų bibliotekomis.				
5. Naudojatės užsienio universitetų elektroninėmis bibliotekomis.				
6. Mokymo medžiagą gaunate savo aukštosios mokyklos nuotolinių studijų centre.				
7. Perkate mokymo priemones.				
8. Skolinatės iš draugų pažįstamų.				
9. Gaunate iš dėstytojų				

16. Ar perkate vadovėlius? Pabraukite vieną atsakymą:

- a) Taip.
- b) Ne.

17. Jei perkate vadovėlius, įvardinkite priežastis _____

18. Jei neperkate vadovėlių, paaiškinkite kodėl _____

19. Kokios aukštosios mokykloms skirtų vadovėlių kainos? Pabraukite vieną atsakymo variantą.

- a) Labai aukštos.
- b) Įmanoma nusipirkti.
- c) Neturiu nuomonės.

20. Nurodykite kuriai mokymo priemonių grupei teikiate prioritetą. Pabraukite vieną atsakymą.

- a) Tradicinėms (vadovėliams, kitai spausdintai medžiagai);
 - b) Elektroninėms (elektroniniams vadovėliams, CD-ROM, DVD, On – line).
- Atsakymą pagrįskite _____

21. Kaip dažnai naudojate duomenų bazes? Kiekvienoje eilutėje pažymėkite tik vieną atsakymo variantą.

Duomenų bazės	Nuolat	Dažnai	Retai	Niekada	Apie jas nežinau
1. Prenumeruojamos					
2. Laisvai prieinamos					
3. Testuojamos					
4. Jūsų aukštosios mokyklos duomenų sąrašas					

22. Įvertinkite naudojimosi duomenų bazėmis sąlygas savo aukštosios mokyklos bibliotekoje. Pabraukite tik vieną atsakymą.

- a) Labai geros.
- b) Geros.
- c) Patenkinamos.
- d) Nepatenkinamos.

23. Ar išleisti Jūsų studijų krypties vadovėliai atitinka studijų programas? Pabraukite vieną atsakymo variantą.

- a) Atitinka.
- b) Iš dalies.
- c) Neatitinka.

Pasirinkimą pagrįskite _____

—

24. Nurodykite dažniausiai naudojamų vadovėlių leidimo metus. Pasirinkite vieną atsakymo variantą ir jį pabraukite.

- a) Išleisti paskutiniųjų penkerių metų laikotarpiu.
- b) Išleisti daugiau kaip prieš penkerius metus.
- c) Išleisti daugiau kaip prieš dešimt metų.
- d) Senesni nei penkiolika metų.

25. Kaip pavyksta apsirūpinti vadovėliais Jūsų aukštosios mokyklos bibliotekoje?

Pabraukite vieną atsakymo variantą.

- a) Vadovėlių pakanka.
- b) Vadovėlių nepakanka.
- c) Visai nėra.

26. Kaip Jums pavyksta apsirūpinti vaizdinėmis mokymo priemonėmis Jūsų aukštosios mokyklos bibliotekoje? Kiekvienoje eilutėje pažymėkite tik vieną atsakymo variantą.

<i>Vaizdinės mokymo priemonės</i>	<i>Lengvai gaunamos</i>	<i>Reikia pastangų</i>	<i>Labai sunku gauti</i>	<i>Neįmanoma gauti</i>	<i>Neaktualu pagal studijų kryptį</i>
1. Žemėlapiai					
2. Atlasai					
3. Plakatai					
4. Paveikslai, foto albumai					
6. Kitos					

27. Kaip Jums pavyksta apsirūpinti filmuotomis ir garsinėmis mokymo priemonėmis Jūsų aukštosios mokyklos bibliotekoje? Kiekvienoje eilutėje pažymėkite tik vieną atsakymo variantą.

<i>Filmuotos ir garsinės mokymo priemonės</i>	<i>Lengvai gaunamos</i>	<i>Reikia pastangų</i>	<i>Labai sunku gauti</i>	<i>Neįmanoma gauti</i>	<i>Neaktualu pagal studijų kryptį</i>
1. Garso kasetės					
2. Vaizdo kasetės					
3. DVD					
4. CD -ROM					
5. Kitos					

28. Įvertinkite mokymo priemonių kainas. Kiekvienoje eilutėje pažymėkite tik vieną atsakymo variantą.

<i>Mokymo priemonės</i>	<i>Aukšta</i>	<i>Prieinama</i>	<i>Neteko pirkti ar domėtis</i>	<i>Neturiu nuomonės</i>
1. Spausdintiniai vadovėliai				
2. Elektroniniai vadovėliai				
3. Garso kasetės				
4. Vaizdo kasetės				
5. Kita (nurodyti)				

29. Įvertinkite, kokias galimybes naudotis kitų Lietuvos aukštųjų mokyklų bibliotekomis teikia Jūsų aukštosios mokyklos biblioteka. Pabraukite vieną atsakymo variantą.

- a) Labai geras.
- b) Geras.
- c) Patenkinamas.
- d) Nėra galimybių naudotis.
- e) Nežinau apie tokias galimybes.

30. Įvertinkite, kokias galimybes naudotis kitų užsienio šalių universitetų mokyklų bibliotekomis teikia Jūsų aukštosios mokyklos biblioteka. Pabraukite vieną atsakymo variantą.

- a) Labai geras.
- b) Geras.
- c) Patenkinamas.
- d) Nėra galimybių naudotis.
- e) Nežinau apie tokias galimybes.

31. Nurodykite, kokių reikalingų mokymo priemonių labiausiai trūksta Jūsų aukštosios mokyklos bibliotekoje.

32. Ką darote, kai negaunate reikiamų vadovėlių bibliotekoje? Pabraukite vieną atsakymo variantą.

- a) kopijuojame;
- b) perkame;
- c) skolinamės;
- d) apsiribojame tik paskaitų konspektais.

33. Pateikite siūlymus, ką reikėtų tobulinti siekiant pagerinti aprūpinimą reikiamomis mokymo priemonėmis.

Duomenys apie respondentą

Lytis: _____

Gimtoji kalba: _____

Galiu mokytis šiomis kalbomis (vieną atsakymą pabraukite): lietuvių, lenkų, rusų, anglų, vokiečių, prancūzų.

Baigiau (vieną atsakymą pabraukite): vidurinę mokyklą, gimnaziją.

Mokiausi (vieną atsakymą pabraukite): miestelyje, rajono centre, mieste.

Mokykloje informatiką mokiausi (vieną atsakymą pabraukite): išplėstiniu kursu, bendruoju kursu, iš viso 11- 12 klasėje informatikos nesimokiau.

Mokykloje geriausiai sekėsi (vieną atsakymą pabraukite): humanitariniai, socialiniai, tikslieji, gamtos mokslai.

Istojaui (vieną atsakymą pabraukite): į norimą specialybę, pagal praeinamą balą.

Šiuo metu mokausi (vieną atsakymą pabraukite): kolegijoje, universitete.

Studijų pobūdis (vieną atsakymą pabraukite): valstybės finansuojama vieta, valstybės dalinai finansuojama vieta, už studijas moku pats.

Studijų forma (vieną atsakymą pabraukite): dieninės, vakarinės, neakivaizdinės.

Studijuoju (vieną atsakymą pabraukite): humanitarinius mokslus, socialinius mokslus, tiksliuosius mokslus, gamtos mokslus, menus, kita
(įrašyti) _____

Baigęs studijas įgysiu (įrašyti) _____
specialybę.

Studijuoju pagal bakalauro studijų programą (vieną atsakymą pabraukite):

- 1- amsi kurse,
- 2- amsi kurse,
- 3- amsi kurse,
- 4- amsi kurse.

Studijuoju pagal magistrantūros studijų programą (vieną atsakymą pabraukite):

- 1- amsi kurse,
- 2- amsi kurse.

Ankstesnio semestro mokymosi vidurkis: _____

Planuoju toliau studijuoti (vieną atsakymo variantą pabraukite): magistrantūroje, doktorantūroje, savarankiškai.

2 PRIEDAS

2. Jei atsakydami į pirmą anketos klausimą nurodėte, kad kai kurių mokymo priemonių nenaudojate, įvardinkite priežastis. Pabraukite vieną atsakymo variantą.

- a) Apie jas nežinojau.
- b) Neaktualios pagal studijų programą.
- c) Užtenka paskaitų konspektų.
- d) Negaliu jų gauti aukštosios mokyklos bibliotekoje.

Studijų pakopa	Apie priemonę nežinojo	Neaktualios pagal programą	Užtenka konspektų	Negali gauti bibliotekoje
Universitetų studentai	26,7	26,7	31,6	15,1
Kolegijų studentai	23,2	25,9	40,0	10,8

$p > 0,05$

3 PRIEDAS

4. Jei atsakydami į trečią anketos klausimą nurodėte, kad kai kurių mokymo priemonių nenaudojate, įvardinkite priežastis. Pabraukite vieną atsakymo variantą.

- a) Apie jas nežinojau.
- b) Neaktualios pagal studijų programą.
- c) Užtenka paskaitų konspektų.
- d) Negaliu jų gauti aukštosios mokyklos bibliotekoje.

Studijų pakopa	Apie priemonę nežinojo	Neaktualios pagal programą	Užtenka konspektų	Negali gauti bibliotekoje
Universitetų studentai	2,9	86,1	5,9	5,1
Kolegijų studentai	5,1	73,4	15,8	5,6

$p < 0,001$

4 PRIEDAS

6. Jei atsakydami į penktą anketos klausimą nurodėte, kad kai kurių mokymo priemonių nenaudojate, įvardinkite priežastis. Pabraukite vieną atsakymo variantą.

- a) Apie jas nežinojau.
- b) Neaktualios pagal studijų programą.
- c) Užtenka paskaitų konspektų.
- d) Negaliu jų gauti aukštosios mokyklos bibliotekoje.

Studijų pakopa	Apie priemonę nežinojo	Neaktualios pagal programą	Užtenka konspektų	Negali gauti bibliotekoje
Universitetų studentai	10,2	43,6	16,2	29,9
Kolegijų studentai	8,2	41,8	24,7	25,3

$p > 0,05$

5 PRIEDAS

8. Jei atsakydami į septintą anketos klausimą nurodėte, kad elektroninių duomenų bazių nenaudojate, įvardinkite priežastis. Pabraukite vieną atsakymo variantą.

- a) Apie jas nežinojau.
- b) Neaktualios pagal studijų programą.
- c) Užtenka paskaitų konspektų.
- d) Negaliu jų gauti aukštosios mokyklos bibliotekoje.

Studijų pakopa	Apie priemonę nežinojo	Neaktualios pagal programą	Užtenka konspektų	Negali gauti bibliotekoje
Universitetų studentai	16,3	34,4	38,6	10,7
Kolegijų studentai	18,8	33,8	38,8	8,6

$p > 0,05$

6 Priedas

8. Jei atsakydami į devintą anketos klausimą nurodėte, kad elektroninių duomenų bazių nenaudojate, įvardinkite priežastis. Pabraukite vieną atsakymo variantą.

- a) Apie jas nežinojau.
- b) Neaktualios pagal studijų programą.
- c) Užtenka paskaitų konspektų.
- d) Negaliu jų gauti aukštosios mokyklos bibliotekoje.

Studijų pakopa	Apie priemonę nežinojo	Neaktualios pagal programą	Užtenka konspektų	Negali gauti bibliotekoje
Universitetų studentai	26,7	29,4	20,9	15,8
Kolegijų studentai	26,7	23,8	25,0	22,7

$p > 0,05$

PAPILDOMI RESPONDENTŲ ATSAKYMAI

10. Jei atsakydami į devintą anketos klausimą nurodėte, kad kai kurių mokymo priemonių nenaudojate, įvardinkite priežastį:

- Ne visi dėstytojai internete turi paskaitų konspektų;
- Tiesiog užtenka to, ką gaunu;
- Nes disertacijos per sunki literatūra;
- Nežinau tikslų internetinių adresų;
- Per daug moksliškai parašyta.

17. Jei perkate vadovėlius, įvardinkite priežastis:

- Trūksta bibliotekoje arba iš viso nebūna kai kurių/negaunu bibliotekoje;
- Kaupiu asmeninę biblioteką/tikiuosi, kad vėlesnėje veikloje jų prireiks;
- Naudinga, reikalinga;
- Todėl, kad to reikalauja studijų programos;
- Dėstytojai už pirktus vadovėlius rašo balus;
- Jų nuolat reikia;
- Jei ta knyga tikrai reikalinga, tai nusiperku;
- Kitaip sunku jų gauti.

18. Jei neperkate vadovėlių, paaiškinkite kodėl:

- Kai galiu gauti bibliotekoje arba iš pažįstamų;
- Neleidžia finansinė padėtis, geriau pasiimu iš bibliotekos arba pasiskolinu iš pažįstamų/neturiu tam pinigų ir man užtenka vadovėlių iš bibliotekos;
- Per brangu.

20. Nurodykite, kuriai mokymo priemonių grupei teikiate prioritetą***Tradicinėms:***

- Nes taip patogiau, galiu bet kada pasinaudoti, visada galima pasiimti su savimi/taip esu įpratusi/elektroninę medžiagą skaityti tiesiai iš kompiuterio nepatogu, o spausdintis bibliotekoje - brangu;
- Vadovėliuose galima kai ką pabraukti, kad lengviau būtų įsiminti;
- Lengviau gauti, o elektroninės mokymo priemonės man sunkiau pasiekiamos/geriau prieinamos;
- Todėl, kad tai senesnės mokymo priemonės ir jos suteikia daugiau informacijos, gal net kiek daugiau, kiek išsamiau pateikia informaciją negu internetas;
- Patikimesnė medžiaga;
- Per paskaitas reikia turėti vadovėlius ir kitą spausdintą medžiagą;

- Dėstytojai reikalauja mokytis iš jų, o elektroninės – tik papildoma priemonė ;
- Pigiau;

Elektroninės:

- Sparčiau galima gauti informaciją, patogiau naudotis;
- Tradicinė medžiaga nėra tokia efektinga nei, pvz., vaizdinė. Taip pat internete pateikta išsamesnė ir naujesnė informacija nei vadovėliuose.

23. Ar iškeisti Jūsų studijų krypties vadovėliai atitinka studijų programas?

Atitinka

- Vadovėliai parašyti tiksliai ir visiškai jų pakanka išmokyti dalyką;
- Yra daug vadovėlių, tik reikia surasti tinkamus ir iš daugumos įmanoma pasirinkti tą medžiagą, kuri reikalinga.

Iš dalies

- Kai kurie pasenę, neatitinka studijų programų;
- Nevisai atitinka dėstytojų reikalavimus;
- Naujų vadovėlių yra labai mažai arba jie neprieinami;
- Kai kuriems mokymosi dalykams net nėra išleista vadovėlių;
- Profesorių parašyti darbai sunkiai suprantami, nėra orientuoti į tai, kad būtų nesudėtingi, suprantami, suvokiami, kalba labai moksliška;
- Kartais prirašyta nenaudingų dalykų/prirašoma per daug, kas apsunkina mokymąsi;
- Ne visa būtiniausia medžiaga ten yra/ne visada įmanoma surasti tinkamą medžiagą;
- Kai kuriose vietose vadovėlio ir programos temos ir potėmės skiriasi, kas sukelia nemažai sunkumų studentui.

31. Nurodykite, kokių reikalingų mokymo priemonių labiausiai trūksta Jūsų aukštosios mokyklos bibliotekoje

- Garso ir vaizdo mokymo priemonių;
- Žodynų, žinynų;
- Enciklopedijų;
- Plakatų, paveikslų;
- Vadovėlių;
- Geresnio prieėjimo prie interneto, nes trūksta kompiuterių ;
- Mokslo populiarinimo leidiniai;
- Knygų, skirtų pratyboms;
- Grožinės literatūros;
- Žurnalų;

33. Pateikite siūlymus, ką reikėtų tobulinti siekiant pagerinti aprūpinimą reikiamomis mokymo priemonėmis

- Reikėtų skirti bibliotekoms daugiau lėšų/labiau finansuoti biblioteką/rašyti projektus finansavimui gauti/aprūpinti kompiuteriais;

- Universitetas turėtų daugiau lėšų skirti mokymui, mokymo medžiagai, palengvinti studentams kelią gauti reikiamos informacijos;
- Skirti daugiau lėšų švietimo sistemai;
- Tiksliai sužinoti, kokių knygų reikia studentams, nes kiekvienas dėstytojas nurodo savo literatūrą, kuri pagal jį yra svarbiausia;
- Padidinti mokymo priemonių skaičių, prieinamumą;
- Įsigyti mokymo priemonių (vadovėlių), grožinės literatūros tiek, kad visiems užtektų/kad užtektų bent pusei studentų
- Pirkti daugiau vadovėlių bei periodikos (mokslinės), bent jau VPU dėstytojų straipsnių;
- Reikia žinoti, ko būtent trūksta studentams ir pagerinti mokymosi sąlygas;
- Vadovėlių leidyba neturi būti tokia brangi, vadovėlis turi būti prieinamas visiems
-